LETO XX. ŠT. 32 (946) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 13. AVGUSTA 2015

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Da bi dobro začeli novo pevsko sezono!

Seminar Zveze cerkvenih pevskih zborov v Rogaški Slatini

Foto Zvonko Vidau

POGOVOR Sergij Pahor

"Enostavno, delali smo, kot bi bilo Dragi usojeno doživeti sto in več let"

Študijski dnevi Draga praznujejo letos pol stoletja obstoja. Prav zato ima pogovor s predsednikom Društva slovenskih izobražencev, snovalcem Drage, Sergijem Pahorjem tokrat še poseben pomen, pa čeprav, kot je sam Pahor dejal na nedavni predstavitveni tiskovni konferenci, "smo se mitizacije našega debatnega foruma vedno otepali ..."

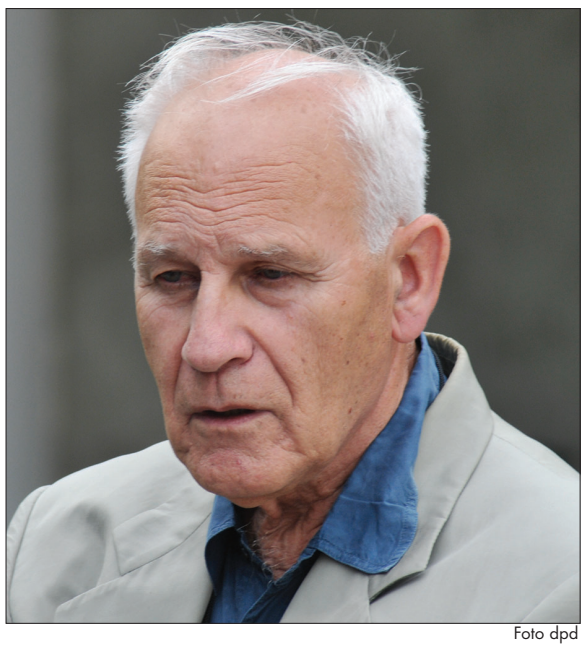

Foto dpd

Polstoletna zgodovina Drage predstavlja obdobje, ki zahteva razmislek predsednika Društva slovenskih izobražencev. No, predsednik, prosim.

Brez dvoma imamo organizatorji zadoščenje, da smo Drago pripeljali tako daleč. Kot se ljudje, ki so si študijske dneve zamislili in jih prvič organizirali, niso spraševali "do kdaj"?, enako velja tudi za skupino, ki je ta kulturni dogodek nadaljevala do danes. Enostavno, delali smo, kot bi bilo Dragi usojeno doživeti sto in več let. Tako smo prišli do pol poti in v tem duhu smo pripravili tudi jubilejno Drago, brez bahavih poudarkov o doseženi zaporedni številki 50. Že v preteklosti smo koga razočarali, ker smo se sistematično izogibali pompu, toda mi smo bili in smo še vedno prepričani, da je treba vrednost Drage iskati v svetu izmenjave idej in v sklopu razmišljanja, ki ga te ideje porajajo.

Naslov petkovega predavanja se preprosto glasi Zakaj Draga? Na njem se boste vi v sodelovanju z Andrejem Capudrom, Katico Cukjati in Tinetom Hribarjem vprašali, kaj je v preteklosti pomenila Draga. Razmišljali boste tudi o tem, ali so Študijski dnevi imeli kakšno zaslugo za demokratizacijo v Sloveniji in ali so prispevali h krepitvi kulture dialoga med Slovenci. Kakšno vlogo pripisujete Dragi danes, kakšno vlogo pa lahko odigra v prihodnje?

Ko se je slovenski narod otresel skoraj polstoletne diktature, dosegel samostojnost in ustanovil lastno državo, smo vsi pričakovali, da bodo Slovenci razvili vse svoje značilnosti in sposobnosti ter tako sprožili pravo družbeno prenovo, ki bi bila za zgled drugim. Danes ugotavljamo, da se to ni zgodilo. Morda smo preveč kovali v nebo tradicionalne značilnosti slovenskega človeka, ki smo jih odkrivali bolj iz literature kot iz resnih psiholoških in antropoloških spoznanj.

/ str. 10

IG

Obvestilo uredništva

Cenjenim bralkam in bralcem sporočamo, da se bomo zaradi skupinskega dopusta vrnili v uredništvo v četrtek, 27. avgusta. Prihodnja številka bo izšla v četrtek, 3. septembra. Uprava v Trstu bo zaprta od 12. do 26. avgusta. Tudi vam voščimo lepo poletje!

50. ŠTUDIJSKI DNEVI

DRAGA 2015

Park Finžgarjevega doma – Občine (TS)
Dunajska cesta 35

petek, 28. avgusta
ob 16.30: Andrej Capuder, Katica Cukjati, Tine Hribar, Sergij Pahor
ZAKAJ DRAGA?

sobota, 29. avgusta
ob 16. uri: Predstavitev knjige Igorja Omerze o Dragi
ob 17. uri: Skupina mladih
PETDESET DELCEV ŠE NI CELOTA
ob 21. uri: Koncert skupine BK Evolution

nedelja, 30. avgusta
ob 10. uri: Alenka Rebula
MOČ DVOJINE: PREOBRAZBA MOŠKEGA IN ŽENSKE ZA NARODNO RODOVITNOST
ob 15.30: SLOVESNA IZROČITEV 4. PETERLINOVE NAGRADE in PREDSTAVITEV REBULOVEGA ZBORNIKA OB NJEGOVI 90-LETNICI
ob 16. uri: dr. Edvard Kovač
ŽE DANES JE JUTRI ALI SLOVENSKA PRIHODNOST

*V nedeljo, **30. avgusta**, bo ob 8.30 **sv. maša**, ki jo bo za udeležence Drage daroval ljubljanski nadškof in metropolit Stanislav Zore. Pri maši bo pel zbor Sv. Jernej z Občin.*

DSI - Ul. Donizetti 3 - 34133 Trst (Italija)
tel. +39 040 370846 - faks +39 040 633307, el. naslov: redakcija@mladika.com

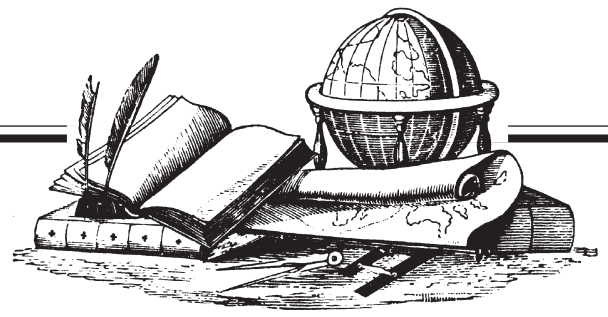

REPUBLIKA SLOVENIJA Novosti v zunanji politiki

Častna generalna konzulata v Bariju in Palermu

V skladu z odločitvijo Vlade Republike Slovenije je slovenski veleposlanik v Italiji Iztok Mirošič 24. julija 2015 skupaj s prefektinjo mesta Bari, Carmelo Procacci, odprl častni generalni konzulat Republike Slovenije v Bariju za deželi Apulijo in Bazilikato, 31. julija 2015 pa skupaj z županom mesta Palermo, Leolucom Orlandom, še častni generalni konzulat Republike Slovenije za Sicilijo. Častna generalna konzula sta postala Giacomo Olivieri, lastnik odvetniške pisarne v Bariju in predavatelj na Univerzi v Bariju, in Patrizia Di Dio, podjetnica s področja modne industrije in predsednica trgovinske zbornice v Palermu.

Na odprtju generalnih konzulatov, ki so se ga udeležili najvišji predstavniki državnih in lokalnih institucij, med njimi župan Barija Antonio Decaro in župan Palerma Leoluca Orlando, predstavniki političnega in gospodarskega življenja v Bariju in Palermu ter predstavniki tamkajšnjega diplomatskega zbora, je veleposlanik Iztok Mirošič poudaril visoko raven prijateljskih odnosov med državama ter pomen gospodarskega in kulturnega sodelovanje med sosednjima državama. Ker glavnina blagovne menjave poteka večinoma na severu Italije, je odprtje prvih dveh konzulatov na jugu Italije še toliko pomembnejše, saj bo nedvomno pripomoglo k iskanju novih možnosti za povečanje blagovne menjave z deželami južne Italije ter kulturne izmenjave med Slovenijo in Apulijo, Bazilikato in Sicilijo.

Odprtje diplomatskih prostorov v Palermu

Bari, kjer je sedež generalnega konzulata, je pomembno univerzitetno središče, ki ima tudi veliko pristanišče ter letališče, veliko pa je tudi bančnega kapitala. Generalni konzulat v Bariju obsega konzularno območje dežel Apulije in Bazilikate, ki sta lahko za Slovenijo pomembni z vidika razvite mreže obnovljivih virov energije, namakalnih sistemov in dobre infrastrukture. Veleposlanik Mirošič je poudaril, da je potrebno poskrbeti za večjo promocijo turizma v Sloveniji, ki je čudovita dežela, ki lahko ponudi vsakomur nekaj. Prefektinja mesta Bari Carmela Procacci je izpostavila, da je navzočnost zelo dejavnega slovenskega veleposlanika zdaj nadgrajena še z odprtjem častnega generalnega konzulata, ki bo pokrival tako območje dežele Apulije kot tudi Bazilikate, kar bo nedvomno prispevalo k boljšemu sodelovanju med državama na kulturnem, predvsem pa na gospodarskem področju.

Slovesnost v Bariju

Tudi generalni konzulat v Palermu bo nedvomno pripomogel k višji blagovni menjavi s Sicilijo, ki ponuja vrsto gospodarskih priložnosti. Ob odprtju je veleposlanik Iztok Mirošič izpostavil tudi sodelovanje slovenske večnamenske ladje Triglav v italijanski operaciji Mare Nostrum, kar je Sicilijo še bolj povezalo s Slovenijo. Župan mesta Palermo Leoluca Orlando se je Sloveniji zahvalil za sodelovanje v operaciji Mare Nostrum, pri kateri je Slovenija kot edina evropska država takrat izkazala solidarnost.

Veleposlanik Iztok Mirošič je 8. junija letos odprl tudi častni generalni konzulat Republike Slovenije v Firencah za območje Toskane, tako da ima Slovenija poleg častnega konzulata v Milanu zdaj že 4 generalne častne konzulate na območju Italije. Ključna naloga vseh je spodbujanje gospodarskega in kulturnega povezovanja italijanskih dežel s Slovenijo ter pomoč slovenskim državljanom.

Zadnja mednarodna vest

Grčija dosegla dogovor s posojilodajalci

Grčija je v torek, 11. avgusta, zjutraj z mednarodnimi posojilodajalci dosegla dogovor o tretjem programu pomoči, ki bo po pričakovanjih vreden do 86 milijard evrov. Podrobnosti dogovora še niso znane, že ponoči pa so pogajalci dosegli dogovor o proračunskih ciljih do leta 2018. Grški pogajalci naj bi s predstavniki Evropske centralne banke (ECB), Mednarodnega denarnega sklada (IMF), Evropske komisije in stalnega mehanizma za stabilnost evra (ESM) v kratkem dorekli še nekatere podrobnosti dogovora. Grški finančni minister Evklid Cakalotos je časnikarjem dejal le, da morajo rešiti "le še eno ali dve podrobnosti". Po pojasnilih neimenovanega vira z grškega finančnega ministrstva pa te podrobnosti ne bodo vplivale na siceršnji dogovor o pomoči, ki bo Grčijo rešil pred bankrotom.

Grški parlament naj bi o dogovoru glasoval v četrtek, 13. avgusta, nato pa naj bi o njem v petek odločali tudi finančni ministri območja evra.

Grčija namreč mora že 20. avgusta ECB poplačati 3,4 milijarde evrov, zato so si v Atenah prizadevali, da bi kar najhitreje sklenili dogovor o pomoči, brez katere država ne bo mogla poplačati dolgov.

Grška vlada je v noči s ponedeljka na torek (10. in 11. t. m.) po neuradnih informacijah določila tudi proračunske cilje za prihodnja leta. Letos naj bi primarni primanjkljaj dosegel v Grčiji 0,25 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP), prihodnje leto pa naj bi primarni presežek dosegel 0,5 odstotka, v letu 2017 1,75 odstotka in v letu 2018 3,5 odstotka BDP.

Goriški občinski svet je zavrnil predlog dnevnega reda

Obnove goriških rajonskih svetov, kot znano, ne bo

Goriško pokrajinsko tajništvo SSk se zahvaljuje vsem svetnikom goriškega občinskega sveta, ki so podprli dnevni red za oživitev rajonskih svetov na področju goriške občine. Predlog dnevnega reda, ki so ga predstavili trije svetniki SSk Božidar Tabaj, Marilka Koršič in Walter Bandelj, so namreč podpisali in podprli prisotni predstavniki svetniških skupin Federacije levice, Gibanja 5 zvezd, Gorizia e' tua in predstavnik stranke Popolo di Gorizia. Zavrnili pa so ga ostali svetniki desne sredine, skupno dvajset.

Pokrajinsko tajništvo SSk pa z začudenjem sprejema odločitev dveh prisotnih predstavnikov Demokratske stranke, Davida Peterina in Oliviera Furlana, ki dnevnega reda nista podpisala. Pri volitvah Peterina ni bilo v dvorani, Furlan pa se je vzdržal.

Slovenska skupnost je od nekdaj zagovorjala temeljno vlogo, ki so jo opravljali rajonski sveti. Ta vloga je bila še posebno bistvena za goriške Slovence in Furlane, ki so v rajonskih svetih imeli dokončno upravno avtonomijo in možnost sodelovanja pri občinski upravi. Zaradi tega in ker so bili predmestni rajonski sveti dediščina nekdanjih občin, ki jih je fašizem ukinil leta 1929, predstavlja njihova ukinitev grobo omejevanje pravic slovenske in furlanske skupnosti v Gorici.

Slovenska skupnost je od vsega začetka zahtevala, da se rajonski sveti ohranijo, kljub temu da je deželni zakon 1/2011 zvišal kriterije, po katerih so lahko delovali. Deželni svetnik SSk Igor Gabrovec je z ne malo truda tudi dosegel, da so za Gorico, kjer se izvaja zaščita po zakonu 38/01, priznali bolj mile kriterije. Z obžalovanjem pa moramo še enkrat ugotoviti, da je sedanja goriška občinska uprava popolnoma gluha pri soudeležbi manjšinske skupnosti na raznih nivojih javne uprave, kot tudi za izvajanje zaščitnih določil iz zakona 38/01.

Rajonski sveti so predstavljali najnižji nivo javne uprave in so bili le posvetovalnega značaja, vendar so opravljali zelo pomembno kapilarno delo na našem območju. Bili so referenčna točka za občane, ko so se pojavljale razne težave in potrebe, kot npr. urejanje kanalizacij, pločnikov, cestišča. Veliko delo so rajonski sveti tudi opravljali na ravni kulturnega in prosvetnega udejstvovanja, še posebno, ker so upravljali občinske stavbe, v katerih so bili nekoč slovenske osnovne šole in vrtci. Izredno pomembna je bila vloga rajonskih svetov pri uveljavljanju dvojezičnosti tako na javnih napisih kot pri razpravah med zasedanji.

Zavrnitev ponovne oživitve rajonskih svetov je le še en korak pri postopnem izrivanju slovenske manjšine iz javne uprave, kot se dogaja z ukinjanjem pokrajin in združevanjem občin na podlagi deželnega zakona 26/2014 ter pri novem volilnem zakonu 52/2015. Gre za veliko vprašanje, pri katerem tvegamo, da bomo kot manjšina ostali zaznavni le kot kulturni rezervat, kar ni v skladu z zaščitno zakonodajo in mednarodnimi pogodbami.

"S trebuhom za kruhom"

Iz Italije je odšlo pol milijona ljudi

Zaradi gospodarske in finančne krize ter visoke brezposelnosti vse več Italijanov zapušča domovino. V letih 2008-2013 se jih je v tujino odselilo 554.727, od tega 125.735 samo v letu 2013, kar je v primerjavi z letom 2008 55-odstotno povečanje. Največ jih odhaja v Nemčijo, 1629 pa si jih je za nov dom izbralo Slovenijo.

Te številke razkriva objavljena raziskava inštituta Impresa Lavoro, ki temelji na podatkih evropskega statističnega urada Eurostat.

Od dobrih 550.000 je skoraj 60.000 Italijanov emigriralo v Nemčijo. Med najbolj priljubljenimi destinacijami so še Velika Britanija, Švica, Francija in Španija. 26.000 jih je odšlo v ZDA, nekaj - predvsem mlajših - pa se jih je odločilo tudi za selitev proti vzhodu. V Albanijo se jih je preselilo 9470, v Slovenijo pa 1629.

Brezposelnost je med mladimi Italijani več kot 40-odstotna, na jugu države pa jih je brez dela še precej več.

Povejmo na glas

Od majhnih čudežev živimo

Takšno je naše življenje, da nas od časa do časa prevevajo močne in silovite želje: da bi bili srečni in vedno le srečni, da bi se nam izpolnile najlepše sanje in bi se uresničilo vse, po čemer smo vedno hrepeneli. Da bi bili kar se da uspešni pri delu in pri svojih načrtih, da bi se nam ne bilo treba toliko boriti za vsakdanji kruh, da bi bili bogati in s tem rešeni vseh skrbi, da bi potovali okoli sveta in bili vedno zdravi in bi bile bolečine ter stiske nekje daleč od nas. Da bi bili vedno na počitnicah, vedno zadovoljni, vedno v pričakovanju lepe in še lepše prihodnosti. Skratka, v nas zaživijo lepote in čudeži pravljice, v katerih bi bile izpolnjene naše brezkončne želje, ki se jih ni mogoče ubraniti. Toda nekje v sebi vendar vemo, da pravljico pričara prav ta naša silna želja, ki bi nas rada rešila bremen in sivine življenja. Vemo, da nas pravljica kot obljuba čudeža hipno oživi, ne more pa z nami vedno z ramo ob rami hoditi. Zato se potem naša misel v resničnost poglobi, če so tudi v njej stvari, od katerih naša duša živi in od katerih mi lahko potolaženi živimo. In če se zares v to resničnost poglobimo, se bomo morda spomnili številnih reči, ki nas razveselijo, nas osvežijo in nam dajo moč za vedno nove prihodnje dni. Tako odkrijemo nešteto majhnih čudežev, ki smo jih že doživeli in si seveda želimo, da bi jih srečali in doživljali tudi v prihodnje. Kaj ni čudež iskrena prijaznost, ki smo je bili deležni? In tisti naklonjeni, dobrohotni pogled? Pa to, da nas kdo resnično upošteva, ali pa nas cenijo kar mnogi? Lahko, da nismo vedno opazili pozornosti, ki nam jo je kdo izkazal, ker smo bili raztreseni in polni skrbi? In kaj ni čudež, če nas kdo lepo sprejme, nam odpre na stežaj vrata svojega doma ali celo srca? Kaj tedaj ne zaživi naša duša in se z nami skupaj veseli, da se je kaj tako lepega zgodilo? In pa tam kar sredi ceste, ko nas kdo prisrčno pozdravi, da tega ni mogoče spregledati in se tega dogodka še dolgo spominjamo? In ko smo kaj naredili in se za to stvar trudili, naj bo malenkost ali kaj več, ko smo se trudili in nas je potem kdo pohvalil, nam izrekel priznanje, se nam na poseben način zahvalil, ali ni to mali čudež, ki nas osreči? Pa ko nam kdo nameni toplo besedo, ki je lahko že ljubezen, ali pa ko se nas kdo zares in iz srca razveseli? Kaj ni res, da od tega naša duša srečno zatrepeta in želi vrniti dar, ki ga je tako nepričakovano prejela? In če je na koncu koncev res, da vse navedene in podobne stvari našo dušo kot čudež vzradostijo, zakaj ne bi bili že mi tisti, ki bi takšno olajšanje drugim podeljevali? Bili do drugih prijazni, jim bili naklonjeni, bili do njih pozorni, jih upoštevali, jih vedno lepo sprejeli, jih prisrčno pozdravljali, jih pohvalili, jim večkrat izrekli toplo besedo in se jih razveselili. Zakaj ne? Ker kot je težko življenje zame, je tudi za druge in kot sem jaz poživljen od majhnih čudežev drugih, so lahko drugi poživljeni od majhnih čudežev, ki jih jaz premorem. Kaj torej čakam? Kaj torej čakamo?

Janez Povše

Poletni seminar ZCPZ v Rogaški Slatini

Raznolik teden, ki je obogatil udeležence

V zdravilišču v Rogaški Slatini se je v petek, 7. avgusta 2015, s predstavitvijo programa, ki so ga vadili med tednom, končal poletni seminar Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, ki se ga je udeležilo 85 ljudi. Gre za izobraževalno pobudo, ki se je začela leta 1970 in se je doslej pokazala kot odlična priložnost za pridobivanje novih izkušenj za zborovodje in organiste, a tudi vokalni napredek posameznih pevcev. To je teden, ko udeleženci spoznavajo novo zborovsko literaturo in nove skladatelje, a tudi različne zgodovinske, kulturne in naravne znamenitosti slovenske dežele.

Letošnji seminar se je začel v nedeljo, 2. avgusta. Med tednom je združeni zbor, ki ga je sestavljalo lakih 50 pevk in pevcev pod vodstvom prof. Damijana Močnika, vadil novo mašo Matije Tomca in druge pesmi in speve, ki so jih nato javno predstavili v petek, 7. avgusta, med večerno mašo v župnijski cerkvi sv. Križa. Prisotni zborovodje in pevci so ugotavljali, da so letos vadili in izvedli zelo uporabno mašno literaturo. Ob maši so to bile še liturgične pesmi Vavkna, Kimovca, a tudi samega Močnika.

Foto Marina Sturman

Foto Marina Sturman

V hotelu je istega večera sledil še sklepni del, ki so ga oblikovali narečni pesnik Aleksander Furlan s svojima pesmima in prof. Lučka Peterlin Susič, ki je tudi letos v šaljivem tonu ustvarila nov spev poletnega seminarskega epa. Tržaške pevke in pevci, a tudi nekateri gostje hotela, so se ob tem imenitno zabavali, ob koncu pa še z zanimanjem prisluhnili zboru, ki je pod vodstvom Aleksandre Pertot zapel štiri posvetne pesmi, med njimi Vrabčevo priredbo *Barčice*, a tudi živahno *Jurjevanje* v Kokolovi priredbi in Danevovo *Pesem*.

Minil je tako teden, ki je bil vsebinsko zelo raznolik in bogat, saj je udeležence seminarja v sredo, 5. avgusta, zvečer obiskal in med mašo spodbudno nagovoril celjski škof Stanislav Lipovšek. Naglasil je duhovno, a tudi kulturno in narodno vlogo delovanja zborov zlasti v jezikovno izpostavljenih krajih, kot je naše zamejstvo.

Letošnji gojenci orgelskega tečaja, ki ga je ponovno zelo uspešno vodil Gregor Klančič, so imeli nastop na Novakovih orglah v četrtek zvečer. Nastopilo je pet tečajnikov, ena tečajnica pa je razadi bolezni predčasno odšla domov. Nastopajoči so izvedli Bachova, a tudi Zupanova, Pacherjeva in Benoistova dela, na koncu pa še tri krajše, a zelo učinkovite preludije goriškega skladatelja Emila Komela, ob katerih so opozorili, da gre za prave biserčke, ki bi jih kazalo ponatisniti in predstaviti širši glasbeni javnosti.

Po ustaljeni praksi so organizatorji poskrbeli tudi za nekatere izlete. Tako so si lahko udeleženci ogledali znamenito rogaško tovarno kristala, hrvaški protokolarni grad Trakoščan in končno še orglarsko delavnico Antona Škrabla, kar je bilo zanimivo še zlasti za organiste. Med tednom pa so priredili še razširjeno sejo članstva, da so prisotnim predstavnikom 39 odraslih in 8 otroških in mladinskih zborov in skupin predstavili novosti, ki se napovedujejo z reformo dodeljevanja javnih sredstev slovenskim organizacijam s strani deželne uprave. Ob koncu tega pogovora je bilo sicer zaznati določeno zaskrbljenost, a tudi prepričanje, da je mogoče tudi tovrstne težave z dobro voljo in vztrajnostjo ter rednim delovanjem, ki nagovarja naše ljudi, gotovo premostiti.

V. J.

Ob reformi dodeljevanja deželnih prispevkov

Pismo Zorku Hareju

Dragi in cenjeni dr. Zorko Harej,

že več tednov se vsak dan spominjam na vas in že ničkolikokrat sem se namenil, da bi vam pisal, saj se pri Zvezi cerkvenih pevskih zborov soočamo s težkimi vprašanji in vaše izkušnje ter nasveti v naših ustanovah, pa tudi v politiki in tržaški pokrajinski upravi bi bili še kako potrebni in koristni.

Minuli, prvi teden avgusta, smo bili na letnem seminarju, ki ga Zveza prireja vse od leta 1970 in po 17 letih smo se ponovno vrnili v Rogaško Slatino. Letos je na seminar prišlo 85 ljudi, med temi je bilo kakih 50 pevk in pevcev, nadalje 6 udeležencev orgelskega tečaja, ki ga je vodil Gregor Klančič, nekaj je bilo otrok, ki so imeli svoje dejavnosti, pa tudi nekaj sorodnikov in prijateljev Zveze, med njimi draga Ljuba Smotlak, kar bogati naše poletno izobraževalno shajanje. Jutranje vaje sta vodila Aleksandra Pertot, ki se je s svojim energičnim pristopom ukvarjala s posvetnimi pesmimi, in Damijan Močnik, skladatelj in profesor na škofijski gimnaziji v Ljubljani, ki pa je z nami vadil sakralni del sporeda. Hvala Bogu, je vse potekalo v najlepšem redu, edino, kot pravi naš Šandrin Furlan: "je vse lepu in prov, ma je treba kej več nardit, da bi privabli ta mlade". Seveda misli na mlade pevce, kar je sicer ključni problem za vse naše zbore. Sami dobro veste, kako je s tem, tako da vam ne bom pravil.

Pišem pa vam zaradi drugih vprašanj. Dežela Furlanija Julijska krajina, sicer ne vem po čigavi sugestiji, je pripravila načrt (pri pripravljalni mizi so sedeli tudi dr. Štoka, Bandelj in drugi naši predstavniki), za reorganizacijo dodeljevanja javnih, državnih prispevkov za ustanove in organizacije slovenske narodne manjšine. Sklep se sklicuje na 8. člen in 12. odstavek deželnega zakona št. 26 z dne 16.11.2007 in 18. člen ter 8. odstavek istega deželnega zakona, ki obravnava zveze in organizacije in podpira dejavnosti in programe združenj in manjših organizacij slovenske manjšine. Zakon seveda zadeva tudi druge kategorije in dejansko izpolnjuje 16. člen zaščitnega zakona za slovensko jezikovno manjšino št. 38 z dne 23. februarja 2001.

Ne bom se spuščal v podrobnosti, a uresničuje se vaša napoved, po tisti avdiciji v sejni sobi deželnega urada za slovensko manjšino v ul. Lavatoio za openskim tramvajem, ko smo - mislim, da leta 2005 - morali pred komisijo, ki ji je predsedoval tedanji doberdobski župan Lavrenčič, in pojasnjevati, kaj dela Zveza in kakšno vlogo imajo včlanjeni zbori na območju z vidika ohranjanja narodne zavesti in živega snovanja slovenskeja jezika in kulture. In lepa je bila, da sta nas med drugimi poslušala tudi Paulin in Maver, ki še kako dobro poznata vlogo in opravljeno delo. Pri mizi sva odgovarjala poleg vas še prof. Marija Kerže in jaz. Vsi trije smo imeli jasen občutek, da deželne komisije tisti del 'službe', ki jo zbori opravljajo na cerkvenih korih in pri verskih slovesnostih, sploh ne zanima, pa čeprav se slovenščina v javnosti s petjem in nagovorom vred marsikje v Trstu (npr. v Rojanu, pri Sv. Vincenciju, Novem svetem Antonu itd.) oglaša samo še v cerkvi. Ostalo t. i. 'prosvetno' delo, ki ga naši zbori redno opravljajo v veliki večini krajev, kjer delujejo (od Devina, mimo mestnih župnij do Mačkolj in Milj), pa je verjetno preveč tradicionalno, ne dovolj napredno. Ko smo odhajali, ste, dragi profesor, kot dolgoletni izkušen upravitelj in politik ugotavljali, da je pač jasno, da bomo izgubili status primarne ustanove, in res se je to zgodilo.

Tedaj ste tudi napovedali, da se bodo odnosi z javnimi upravami kaj kmalu še bolj zapletli.

Deželna uprava je sedaj s soglasjem posvetovalne komisije sprejela sklep, da morajo biti vse prošnje, ki so jih doslej organizacije, ustanove in društva, ki so vpisana v deželni seznam slovenskih organizacij, samostojno vlagale na osnovi deželne zakonodaje, odslej predložene ali Zvezi slovenskih kulturnih društev ali Slovenski prosveti ali Zvezi slovenske katoliške prosvete iz Gorice ali Zvezi slovenskih športnih društev v Italiji. Vsaka od teh štirih organizacij bo imela nekakšno vodilno vlogo in bo zbirala prošnje organizacij in društev, ki so njihove članice, ter jih bo nato v poenoteni obliki in s potrebnimi finančnimi dokumenti (predračuni in načrti) predstavila deželnim uradom, ki bodo v rokih, ki jih predvideva zakonodaja, o tem sklepali in odločali o dodelitvi prispevkov.

Na Tržaškem bodo morali zato zveze, organizacije in društva, ki so člani SSO-ja, se pravi tudi naša ZCPZ, kakor tudi knjižnica Dušana Černeta, društvo Virgil Šček in drugi, ki so doslej samostojno vlagali prošnje na deželo za svoje redno delovanje, te svoje načrte nasloviti na Slovensko prosveto, ki jih bo nato uskladila s svojim programom ter jih poslala pristojni deželni službi.

Na to temo smo na seminarju priredili razširjeno sejo, da bi prisotne predstavnike včlanjenih zborov in skupin seznanili z novostmi, ki nas čakajo. Podrobneje je nekatere vidike novega osnutka pojasnil predsednik Slovenske prosvete Marij Maver, ki je tudi povedal, da bodo sicer posamezne ustanove in društva, ki so vpisana v deželni seznam, lahko tudi samostojno vlagali prošnje, a izključno za projekte, ki jih bo dežela razpisala. Bolje pa bodo točkovani tisti projekti, ki bodo povezovali več društev ali ustanov.

Po omenjeni seji na seminarju so bili naši ljudje precej osupli. Sandrin pa je dejal, da je sistem izsiljevanja, kot ga je zaznati v besedilu, intervjujih in člankih, ki jih beremo na to temo, nesprejemljiv.

Spomnil sem se tedaj, kako ste, ko so nam neki uradi svetovali, naj vložimo prošnjo za namensko podporo v višini milijona lir, spontano izrekli verz: Timeo Danaos et dona ferentes, ki že od časa Laokoonta tam pred Trojo opozarja, da se človek ne more vedno zaupljivo zanesti na to, kar mu ponujajo in predlagajo.

Prav rad bi vedel, kaj si mislite o tem?! Vendar tako je, dragi profesor, in tako bo, če hočemo nadaljevati z razčlenjenim in raznolikim organizacijskim delom, ki ste ga pri ZCPZ zasnovali in opravljali vse od leta 1966.

K sreči je naša Zveza živa in ima že utečeno dejavnost, podobno velja za včlanjene zbore, pa naj govorim o Fantih izpod Grmade ali o openskem zboru Sv. Jernej ali o mnogih drugih, ki so v svojih krajih vedno skrbeli za bogato prosvetno delovanje. Sami Zvezi cerkvenih zborov res ni mogoče očitati, da ne dela: Božični koncerti, revija otroških zborov Pesem mladih (letos je nastopilo 36 zborov), jesenska revija Pesem jeseni, dve dekanijski reviji, tečaj za organiste, srečanje pritrkovalskih skupin, sporadične publikacije, občasna gostovanja znanih zborov itd., se pravi delovanje skozi vse leto potrjuje našo zvestobo vrednotam in delu, ki je usmerjeno v njihovo ohranitev. Poleg tega vsi naši včlanjeni zbori povsem legitimno in glasno lahko rečejo z vašimi besedami, da so v svojih krajih 'trdne postojanke' slovenstva, slovenske besede, pesmi in misli, a tudi verskega prepričanja, kar za zdaj še ni kaznivo dejanje.

Tako, dragi profesor, moram končati. Mislim, da ni dvomov, da bomo tako ali drugače nadaljevali delo, ki se je začelo pred več kot pol stoletja. Če ste takrat delovali brez najmanjšega prispevka, bomo pač tudi danes s skromnejšimi, le "na nižjem ognju bomo kuhali".

Vseeno pa bi vas prosil, da zberete manjšo delegacijo, mogoče bi se k rajnim članom Zveze lahko priključili še Lojze Bratuž ali Dolfi Pertot iz Nabrežine ali Milič iz Saleža, ki je bil organist v Zgoniku, ali Vlado Švara od Sv. Jakoba in še marsikateri drug, ki so ga pod fašizmom preganjali, konfinirali ali mučili, po vojni, in ne le za časa kominforma, zasmehovali in pljuvali, a so pri svojem poslanstvu zvesto vztrajali, ker so vedeli, da - izmi, tudi ekonomizmi prej ali slej minejo, narod pa ostane. Prosil bi vas torej, da v taki razširjeni delegaciji, stopite najprej do sv. Cecilije in nato z njenim posredovanjem do Božjega prestola, da tam v nebeškem Jeruzalemu prosite Najvišjega za pomoč. Predvsem za zdravo pamet in dovolj potrpljenja in vztrajnosti, kajti kot ste nekoč dejali: za vsakogar, ki deluje v politiki ali v kulturnih organizacijah, je najpomembnejša lastnost vztrajnost. Saj pravijo, da se počasi daleč pride!

Toliko za danes, pa lep pozdrav.

Marko Tavčar

Devin, na predvečer sv. Lovrenca

POGOVOR Peter Lovšin

Goričani ste nam veliko pomagali pri ustanavljanju ZSKSS

Zveza slovenskih katoliških skavtov in skavtinj (ZSKSS) je pred nekaj meseci praznovala 25. obletnico obstoja. Temu dogodku so slovenska javnost in mediji posvetili precejšnjo pozornost. ZSKSS je namreč v dveh desetletjih in pol postala pomembna mladinska organizacija, ki se danes ponaša s 4.600 člani. Njena zgodba pa se je pred približno 30 leti začela v... Gorici. Da, prav ste prebrali. Ustanovitelj ZSKSS, Ljubljančan Peter Lovšin, je skavtizem spoznal sredi osemdesetih pri nas. Navdušil se je nad taborjenjem v naravi in nad skavtskimi veščinami. In kmalu se je porodila ideja, da bi lahko to izkušnjo prenesel tudi v Slovenijo, ki je v tistih letih doživljala obdobje velikih sprememb.

Peter, kako si prišel v stik z goriškimi skavti?

Prva vez z goriškimi skavti je bil moj stric, duhovnik Janez Obastar. Bil je vrstnik in sošolec Marijana Markežiča. Z Marijanom sva se spoznala po stričevi zaslugi. To je bilo leta 1984, na taboru v Žužemberku. Najprej sem tam nameraval ostati dva ali tri dni, dejansko sem potem z goriškimi skavti na taborjenju preživel 10 dni.

To je tisti tabor, ko te je Mauro Leban, takratni načelnik, vnaprej proglasil za ustanovitelja slovenskih skavtov. Drži?

Ja, takrat je Mauro izrekel te preroške besede. Sklical je zbor, da bi me uradno pozdravil. Pred mano se je oblikoval izjemno velik kvadrat mladih goriških skavtov in skavtinj. Oglasil se je Mauro z besedami: "Predstavljam vam Petra Lovšina, ki bo nekoč v prihodnosti ustanovil skavte v Sloveniji". Ponavljam, to je bilo leta 1984.

Za skavte si vsekakor prvič slišal že pred tem. Pravzaprav si o goriških skavtih bral...

Ob premišljevanju, kako pritegniti mladino v sklopu pastorale, so se nam tedaj porajale številne ideje, kljub težavam, s katerimi smo se srečevali v času jugoslovanskega režima. Za eno od idej, ki se nam je porodila, imajo zaslugo prav skavti. Doma smo bili naročeni na Ognjišče. V enem od izvodov te revije iz leta 1982 sem prebral intervju z Maurom Lebanom, Ivom Jevnikarjem, Ivico Švab, Aleksandro Kosič in Marijanom Markežičem. Orisali so delovanje slovenskih skavtov v Italiji. Takrat se je začelo spoznavanje skavtizma. Intervju je bila vsekakor samo prva spodbuda na tej poti.

Obljubo si izrekel leta 1986. Kako se spominjaš teh prvih let, ko si se uvajal v realnost, ki je bila zate povsem nova? Ne samo zaradi specifike skavtske organizacije, temveč tudi zaradi tega, ker je bila ta dejavnost onkraj meje oziroma takrat še onkraj "železne zavese" prepovedana?

Ta leta so bila zelo intenzivna. Vsak teden sem prihajal v Gorico iz Ljubljane: takrat še ni bilo avtoceste. Vijugasta pot čez Postojno in Rebrnice je bila z avtobusom neskončno dolga. Včasih smo se peljali tudi z vlakom do Sežane in nato čez Kras do Nove Gorice. Prva postaja je bila vselej Katoliška knjigarna. Tam sem se srečeval z Maurom in skupaj sva preživljala veliko časa v načrtovanju ustanavljanja skavtov v Sloveniji.

Poseben postopek je bilo tudi vsakokratno prečkanje meje. Ob pripovedih, da so te na mejnem prehodu zadrževali tudi po več ur, se danes lahko nasmehnemo, takrat pa so bile te nevšečnosti bolj skrb vzbujajoče...

Takrat tem "postankom na meji" nisem namenjal prav velike pozornosti. Carinik oziroma miličnik me je vprašal, kaj imam v torbi. Ko je videl skavtsko literaturo, je začel godrnjati. Sam sem se izgovarjal, da so v zamejstvu tudi taborniki. Zaradi tega so me večkrat spravili v sobo znotraj zgradbe ob meji in tam sem čakal tudi več ur. Spomnim se, kako sem zaradi tega vedno lovil zadnji avtobus iz Rožne Doline proti Ljubljani, okoli 20.30. Domov sem prišel okoli polnoči. Enkrat se je zgodilo, da sva mejo prečkala skupaj z Julijanom Čavdkom: in na vprašanje carinikov, kaj nosimo s seboj, je on brez slabe vesti in povsem mirno prijavil: "V 'ruksaku' imamo bombo". No, ob vsem tem me zato še danes včasih stisne v želodcu, ko prečkam mejo čez Rožno Dolino oziroma, kot vi pravite, pri "Rusi hiši".

Avtobusa pa nisi zamudil...

Ne, nisem ga zamudil, ker sem bil toliko prej na meji. Jasno, da bi ob normalnem prehodu v Novo Gorico lahko sedel na zgodnejši avtobus in bil prej doma.

Kako so te tvoje "prihode v poznih urah" sprejemali tvoji domači?

Potrebno jim je bilo pojasnjevati, kako in kaj. Danes sem tudi sam oče in gledam na to drugače ter razumem godrnjanje svojih staršev. Dogajalo pa se je tudi, da sem prespal pri Terčičevih ali pri Bertolinijevih. Pač, podaljšal sem svoj vikend v Gorici in se domov vrnil šele v nedeljo. To mi je navsezadnje tudi ustrezalo: več časa sem lahko preživel s svojimi goriškimi prijatelji.

Kako je bilo potem, ko si po obljubi leta 1986 postal tudi formalno član SZSO in "pravi goriški skavt"?

Nalezel sem se rivalstva s Trstom in s t. i. "Trieštini". No, šalo na stran. Aktivno sem se udeleževal sestankov in prenašal znanje, ki sem ga dobival v Gorici, tudi v Sloveniji. Formacija je postala po letu 1987 bolj intenzivna.

Si bil v Gorici aktiven do leta 1990 oziroma do ustanovitve ZSKSS?

Da. Zadnje večje skupno sodelovanje je bila priprava obljub 1989. Takrat smo imeli prve obljube slovenskih skavtov pri Sv. Ani v Ljubljani. Na tem dogodku je bilo prisotnih veliko goriških skavtov, ki so s svojo prisotnostjo izpričevali "botrstvo" naši novonastajajoči organizaciji. Drugi pomemben trenutek je bila pomoč s prevajanjem in drugimi logističnimi težavami pri vzpostavljanju stikov z italijansko skavtsko organizacijo Agesci.

Ste takrat torej stopili v stik tudi z najpomembnejšim italijanskim katoliškim skavtskim gibanjem?

Ne samo. Komunicirali smo tudi s svetovno skavtsko organizacijo in oni so nas nato preusmerili na Agesci. Goriški skavti so nam nudili veliko pomoč s tem, da so bili v bistvu tolmači in da so nam pomagali pri teh postopkih.

Česa se boš posebej spominjal iz obdobja, ki si ga preživel v Gorici? Zanima me, ali ima posebno mesto v tvojem spominu kaka anekdota ali dogodivščina.

Prvi tabor je bil zame povsem novo odkritje. Še sedaj se spominjam, kako so mi opisovali do potankosti organizirane napade na tabor tržaških skavtov. No, tako izkušnjo sem v prvi osebi doživel tudi sam nekoliko kasneje. Napad smo takrat izvedli Matjaž Terčič, Julijan Čavdek in podpisani v Žirovnici. Nikoli ne bom pozabil, kako smo bili oblečeni v vojaške uniforme, eni v italijanske, drugi v jugoslovanske, in kako smo se plazili po gozdovih.

Dne 31. marca letos je ZSKSS praznovala 25. obletnico obstoja. Kakšne so bile takrat razmere in kako vam je uspel ta veliki met?

Želeli smo svoje delovanje potrditi v pravno-formalni obliki. V zadnjih letih obstoja Jugoslavije je še vedno veljala zahteva, da mora biti vsako novoustanovljeno društvo tudi član Socialistične zveze delovnega ljudstva (SZDL). To pa se nam je upiralo, ker so skavti popolnoma neodvisna in nevladna organizacija. Na pomoč so nam takrat priskočili prijatelji, ki so že delovali v novonastalih pomladnih strankah. Sekretariat za notranje zadeve naše vloge seveda ni takoj sprejel. Kljub vsem preprekam se je zadeva rešila za nas ugodno marca 1990: postali smo pravno-formalno priznana organizacija.

Če prav razumem, je bila vaša želja ta, da bi se skavtska organizacija v Sloveniji ustanovila že prej...

Mi smo računali, da bi se to lahko zgodilo že leta 1989. V ostalih državah nekdanjega vzhodnega bloka, ki so doživljale žametne revolucije, so ustanavljali skavtske organizacije že leta 1989. Mi smo se sklicevali na to.

Kako ste bili kot novonastala organizacija sprejeti v Sloveniji?

Ljudje so nas dobro sprejemali. Nihče pa nas ni znal natančno umestiti.

Kaj je za vas pomenilo dejstvo, da je skavtska organizacija imela katoliški predznak?

To je bila logična izbira. V času študija sem se v Narodni in univerzitetni knjižnici posvečal "skavtskim gradivom" bolj kot študijskim. Odkril sem, da so bili tik pred drugo svetovno vojno v Ljubljani ustanovljeni katoliški skavti z modrimi kroji. Na to smo se tudi navezovali ob ustanovitvi ZSKSS leta 1990. Predznak "katoliški" smo hoteli poudariti, ker smo tako dali javnosti jasno vedeti, katere vrednote živimo.

Kako vas je družba sprejemala, ko ste se predstavljali kot katoliški skavti?

Zelo zelo pozitivno. Spoznavali so nas tudi tisti, ki niso pripadali našemu miselnemu krogu. Leta 1990 smo ob t. i. prvi poplavi v Sloveniji skavti – bilo nas je preko 60 – šli v zgornjo Savinjsko dolino, da bi pomagali ljudem. S takimi dejanji so nas Slovenci vzljubili.

Kako je potekal razvoj skavtske organizacije?

V začetku nas je bilo 70. Zbirali smo se v treh stegih: Ljubljana, Postojna in Cerknica. S tabornimi šolami smo dobili tudi metodološki ključ za usposabljanje voditeljev. Leta 1996 smo dosegli dogovor s katoliško Cerkvijo v obliki Listine katoliškega skavtstva. Danes ima ZSKSS približno 4.600 članov, kar je zgodovinski maksimum.

Kolikšno pa je skupno število skavtov, ki so v 25 letih obljubili v ZSKSS?

Več kot 10 tisoč članov, ki imajo svoj življenjski poklic: očetje, mame, veliko je tudi duhovnikov, redovnikov in redovnic. V tem izpričujemo poslanstvo Badna Powella, da so skavti tudi dobri državljani v prostoru, v katerem živijo.

kil

Duhovna obogatitev

Odgovornost

Davnega leta 1968 je pri celjski Mohorjevi družbi izšla knjiga dr. Antona Trstenjaka z naslovom *Hoja za človekom*. V njej med drugim zasledimo tudi tole misel: *"Človek je odgovorno bitje. V tem stavku je zaobsežena ena bistvenih človekovih lastnosti"* (str. 121), saj je odgovornost ena od temeljnih človekovih moralnih vrlin. Odgovorni smo za svoje življenje, ki nam je bilo podarjeno, za vse, kar imamo, pa tudi za soljudi. Odgovornost za druge je jedro človekovega etosa, pravi teolog Dietrich Bonhoeffer. Samo v soodgovornosti za drugega priznamo sočloveka v njegovi nedotakljivosti, saj živi z menoj (ob meni) in obstaja tudi zame. Če človeka in njegovo življenje ne priznavamo kot absolutno vrednoto, ju lahko po mili volji izkoriščamo. To so zelo dobro poznali najrazličnejši -izmi, ki so na določene ljudi gledali z viška svoje ideologije, ki so jo oznanjali. Vse to smo lahko doživljali v polpreteklem času, bodisi v nacizmu, fašizmu ali komunizmu.

Človek pa je tudi bitje v nastajanju. Otrok razvija čut za odgovornost za drugega prav ob skrbnem odnosu staršev pa tudi vzgojiteljev (učiteljev). Če otrok ne doživi ljubezni staršev, bo ostal čustveni invalid, ker mu primanjkuje moralne zavesti in tudi odgovornosti.

Kriza sodobnih družbenih odnosov izvira prav od tod, ker človek ne pristopa več k sočloveku kot tistemu, ki biva z njim – v njegovem okolju, ampak ga jemlje kot predmet.

Če se vprašamo, zakaj je človek 20. stoletja tako globoko padel v nečlovečnost – spomnimo se - izmov: fašizma, nacizma, komunizma –, je do tega prišlo zato, ker je izgubil pogled na bližnjega in ga ni spoznal za sočloveka, ampak ga je imel za manjvredno bitje – razrednega sovražnika. Če malo spremljamo ideologije 20. stoletja, z lahkoto spoznamo, da so totalitarne ideologije v tem času imele človeka za predmet uporabe, delovno silo, celo za surovino (nacisti so iz človeških las izdelovali preproge, iz pepela trupel milo, celo človeško kožo so skušali uporabiti namesto živalske ...). Ker je tem ideologijam človek bil predmet, so se z lahkoto brezobzirno izvajali množični genocidi.

Če človek in življenje za kako ideologijo nista absolutni vrednoti, ju z lahkoto izkorišča, jima krati pravice, omejuje način življenja in si človeka prilašča kot predmet. V slovenski zgodovini je takšen primer viden pri povojnih pobojih. Ujetniki – "sovražniki komunizma" – so bili režimu nevaren predmet, zato jih je bilo treba likvidirati.

Nedotakljivost človekovega življenja in tudi svetost življenja sta vrednoti, ki sta nad vsakim zakonom. Da pa se uveljavita, morata imeti mesto najprej v človekovi zavesti, pa tudi v njegovem srcu. Človek je bitje v nastajanju, kar pomeni, da je nedovršen – nedograjen – v primeri z živaljo, ki v času svojega življenja ne razvije nobene druge bistvene lastnosti kot tisto, ki jo podeduje. Nam ljudem etična zavest in odgovornost nista dani že z rojstvom, kot so nam dani nagoni, pač pa ju moramo otroku privzgojiti že v detinstvu, pravi dr. Trstenjak. Tako spoznamo, da odgovornost in skrb za drugega nista le sredstvi našega počlovečenja, pač pa nam omogočata tudi polnost življenja in nas duhovno obogatita.

Ambrož Kodelja

ŽABNICE Koča sv. Jožefa: taborjenje volčičev

Sproščeno pridobivanje skavtskih veščin

Tudi letos je volčiče krdela Sambhur čakal poletni izziv. Tokrat jih je poklical pek Mišmaš, naj se mu pridružijo v svojo pekarno – kočo sv. Jožefa v Žabnicah. Otroci so se tako v ponedeljek, 27. julija, odpravili na tabor, kjer so si nabirali izkušnje in spomine vse do sobote, 1. avgusta, ko so se s starši vrnili domov.

Volčiči so kot male miške pomagali Mišmašu in njegovim sodelavcem na najrazličnejše načine. Ločeni v tri skupine, ementalec, gorgonzola in parmezan, so se preizkusili v peki kruha in pizze, obenem pa se tudi vadili v najrazličnejših veščinah, da bi lahko varovali pekarno pred zavistnimi mačkami gospe Jedrt. V ta namen so sodelovali pri športnem dnevu in delavnicah, ki so zahtevale od njih dobre umske in telesne sposobnosti. Vse te so se izkazale, ko so mačke Mišmašu ukradle skrivnosten recept in volčiče preizkušale na poti do njega. Po raznih mačjih trikih in zvijačah ter sporočilih mačje pisave so se male miške končno soočile s hudobneži. Volčiči so si spretno pridobili recept, a kaj ko so jim zlobni nasprotniki izročili napačnega! Takrat so se s starimi mišmi odločili, da bodo v končnem obračunu mačke in gospo Jedrt poškropili z dobro voljo, ki so jo po kosilu nabrali, medtem ko so mačke lenarile. Sveža dobra volja mokrim mačkam ni škodila, ravno obratno: pripomogla je k temu, da so pozabile na stare zamere in se pridružile volčičem. Vsi skupaj so tako prisluhnili Mišmašu, ki jim je razkril skrivnost recepta in svojega uspeha: moč je v skupnosti in dobri volji.

Seveda na taboru ni manjkalo skavtskega duha. Volčiči so se vsak večer zbirali okoli tabornega ognja, kjer so peli in se zabavali ob skečih vsake skupine. Prvi dan so namenili gradnji zgradb, npr. razglasne deske in košev za ločeno zbiranje odpadkov. Zadnji letnik je s pomočjo Mišmaša poskrbel tudi za visok jambor, ki so ga vsi volčiči skupaj dvignili in postavili, da ga je bilo videti daleč naokoli. Pod njim so se redno zbirali v glavnem zboru za vsakodnevni dvig zastave.

Najstarejši, ki so se v zadnjih dneh poslavljali od krdela, so ob koncu jambor tudi sežagali ob prisotnosti staršev, bratov in sorodnikov, ki so se jim pridružili pri maši in slovesnem zadnjem zboru. Z Baden-Powellovo mislijo, da bi pustili svet vsaj kanček boljši, ki jo je pri maši poudaril g. Karlo Bolčina, so se starši in otroci po *Pesmi slovesa* poslovili z obljubo, da se bodo še kdaj srečali.

Nora puma

Že kot otrok si je želela posnemati sv. Frančiška

Sestra Emanuelle o medverskem dialogu in prijateljih muslimanih

Ob odmevih na pariške dogodke, ko eni pravijo: Je suis Charlie, drugi pa: Ne, jaz nisem Charlie, sem se spomnila sestre Emanuelle, ki je več desetletij preživela v muslimanskih deželah. Zato naj v obliki prevoda odlomkov iz njene knjige še sama prispevam svoj komentar.

V svetu je sestra Emanuelle najbolj poznana zato, ker je živela med reveži na smetiščih v okolici Kaira. Imenovali so jo tudi Mati Tereza iz Kaira. Že od otroštva si je želela posnemati sv. Frančiška, zato se je nenehno spraševala, kako živeti Božjo ljubezen, kaj želi Bog od nje. Po štiridesetih letih redovniškega življenja in poučevanja na najboljših šolah v Turčiji in Tuniziji se je pri dvainšestdesetih letih, ko bi lahko uživala zasluženi pokoj, naselila na smetišču v Kairu. Več kot dvajset let je živela med reveži, tudi sama revna. Ponavljala je, da so to bila najlepša leta njenega življenja.

Vse svoje življenje se je sestra Emanuelle tudi zanimala za odnose med kristjani in drugimi religijami in jih spodbujala. Živela je v treh muslimanskih deželah: Turčiji, Tuniziji in Egiptu. Prijatelje je imela med pripadniki različnih verstev in tudi med nevernimi. Tem je vedno dejala: "Ti ne verjameš v Boga, ampak Bog verjame vate, saj vidim, da imaš rad ljudi, da jim daruješ svoje srce, svoj čas, svoj denar. Torej si Božji otrok, pa če to verjameš ali ne". Navajala je odlomek iz Matejevega evangelija: "Bil sem lačen in ste mi dali jesti, bil sem žejen in ste mi dali piti, nag in ste me oblekli ..." Poudarjala je, da vera ni dovolj, da je potrebno ljubiti vsakega človeka, ne glede na okoliščine, spoštovati njegovo religijo, kulturo, narodnost – če ga ne ljubim takega, kot je, nisem Božji otrok. Zato je rekla: "V današnjem globaliziranem svetu je medverski dialog nujnost, ne izbira. V svetu, kjer v trenutku vemo, kaj se dogaja v Ameriki, Afriki in povsod drugod, ne moremo misliti le nase, na svojo vero, kulturo in narod. Smo otroci sveta, vesolja. To daje življenju izjemno odprtost, saj se čutim povezano z vsakim človekom na svetu, z njegovimi težavami, veseljem in bolečinami. To dela življenje čudovito, saj smo sestre in bratje milijonov ljudi, ki danes živijo na tem planetu. Mislim, da je zelo pomembno pomagati vsakomur, da živi po svoji veri. Ko sem začela na smetiščih v Kairu odpirati šole, sem pazila na to, da so bili učitelji tako kristjani kot muslimani. Medverski dialog pa je potreben tudi v Evropi, kjer je veliko priseljencev drugače verujočih".

Že pred 2. svetovno vojno je obiskala istanbulskega patriarha Athenagorasa. Ta je takrat njej in njenim učenkam dejal: "Vsi smo bratje in sestre, naj smo katoliki, pravoslavni ali protestanti. Vsi imamo istega Kristusa. Tudi muslimani so naši bratje in sestre. Imamo istega Boga. Moramo se ljubiti. Ne smemo se ustavljati pred tem, kar nas ločuje, ampak iskati, kar nas združuje, saj človeške razmejitve ne segajo do neba"! Ko je živela v Egiptu, je bil njen prijatelji koptski pravoslavni patriarh Shenoud III. Pravoslavnim smetiščarjem je pomagala zgraditi dve lepi pravoslavni cerkvi, muslimanskim pa minaret. S temi konkretnimi dejanji jim je hotela pokazati, da smo vsi otroci istega Boga, bratje in sestre. Mladih muslimanov ni nikoli spreobračala v katolike, saj je vedela, da bi imeli težave.

Pripovedovala je o alžirski družini, kamor so jo večkrat povabili na obisk. Mama Fatima je opoldne molila, sklonjena k tlom, sestra Emanuelle pa se ji je pridružila. Tako se je v molitvi poglabljalo njuno prijateljstvo, čeprav sta ohranili vsaka svojo vero.

Muslimane je zelo spoštovala in oni so jo imeli radi. Medtem ko nekateri danes poudarjajo razlike med krščanstvom in islamom, je ona s svojim življenjem pokazala, kako medsebojno spoštovanje bogati našo vero in naše življenje.

Pripoveduje: "Evropo sem zapustila leta 1931 in se vrnila leta 1993. Ko sem kot mlada nuna, imela sem 22 let, prišla v Istanbul, sem hotela krstiti vso Turčijo! Bila sem polna navdušenja. Toda predstojnica mi je prepovedala v razredu govoriti o Kristusu. Rekla je, da so otroci predvsem otroci svojih staršev in da je treba predvsem spoštovati želje staršev. Hotela je, da se sestre naučimo jezika dežele, tako da sem se naučila turško. Ko sem živela v Tuniziji in Egiptu, sem govorila arabsko. Poznati jezik ljudi, med katerimi živiš, pomeni, da jih spoštuješ. Preučevala sem tudi islam in brala Koran. Odkrila sem, da je v Koranu veliko čudovitih odlomkov in da islam ni vera fanatikov. Islam na primer pravi: Spoštujte redovnike, saj so Božji prijatelji! V Koranu je celo poglavje namenjeno Angelovemu oznanjenju Mariji, ki ga najdemo tudi v Lukovem evangeliju. Muslimani verujejo v Marijino deviškost in jo častijo kot prerokovo mater. Globoko spoštujem muslimane in imam med njimi na tisoče prijateljev. Menim, da mora vsak človek slediti svoji vesti. Tako pravi tudi 2. Vatikanski koncil. Zato je pomembno gojiti medverski dialog. Živela sem v Turčiji. Ko z muslimanskimi Turki vzpostaviš resničen in pristen dialog, se razvijejo res iskrena prijateljstva. Med njimi sem preživela večer, ki mi je ostal v res zelo lepem spominu. Moja muslimanska prijateljica je vsakič na večerjo povabila goste različnih ver – katolike, muslimane, Jude in protestante. Tistega večera je začela govoriti o sv. Frančišku Asiškem. Ta muslimanka je tako doživeto govorila o njem, kot bi ga osebno poznala. Ko je govorila o njegovih stigmah, je jokala. Vsi smo obmolknili, tako smo bili ganjeni. Takrat sem spoznala, kako globoko so muslimani sposobni doumeti naše svetnike. Islam in krščanstvo imata veliko skupnih točk. Prva je vera v enega Boga. Ko muslimani molijo "Bog je najvišji", položijo čelo na tla, takrat čutijo, kako je človek majhen in kako je Bog velik. Ta vera v presežnega Boga se me je zelo dotaknila, saj smo v Evropi izgubili smisel za presežnost Boga. Muslimani ne verujejo v utelešenje Boga. Verujejo, da je Bog poslal Svetega Duha, ki je Mariji omogočil, da je postala Mati brez posredovanja moža. Zelo častijo Marijo in ji zaupajo. Z islamom nas povezuje tudi dobrodelnost, skrb za revne, pa tudi smisel za romanja. Verujejo, da jim Bog na romanju v Meko odpusti grehe in da lahko pogumno živijo naprej. Musliman mora tudi odpuščati. Arabski jezik je poln izrazov, kjer je prisoten Bog: I*nch Allah – če Bog hoče, Mash'Allah – Hvala Bogu, Hamdoulillah – Slava Bogu, Ya Rab! – O, Bog!* . Te izraze slišimo na ulicah skozi ves dan. Tudi sama sem se jih naučila uporabljati in tako je Bog vsak trenutek v mojih mislih. Tako me je stik z muslimani obogatil. Lepo bi bilo, ko bi muslimani in kristjani hodili z roko v roki, kot bratje in sestre! Papež Janez Pavel II. nam je predlagal, naj se postimo za ramadan in skupaj z muslimani prosimo za mir. Ko se postimo, čutimo, da smo vsi ljudje Božja stvaritev, obenem pa mislimo na milijone revežev, ki nimajo ničesar jesti".

Špela Pahor

Odlomki so prevod iz knjige *Je suis la femme la plus heureuse du monde* (Paris, 2012).

Tradicionalno romanje bolnikov v Lurd

K Mariji z gorečimi priprošnjami

Od 11. do 17. avgusta 2015 bo potekalo že deseto leto romanje v Lurd z bolniki.

Kot vselej romanje prireja UNITALSI, združenje laikov, ki je bilo ustanovljeno leta 1903 in si prizadeva pomagati bolnikom z bolniškimi romanji v Lurd, Fatimo in drugam. Pri goriški sekciji sodelujejo tudi Slovenci. Pobudo za sodelovanje je dal pokojni msgr. Franc Močnik. Tema letošnjega romanja v Lurd je *Lurd, veselje poslanstva*. Vseh romarjev na vlaku bo nad 500. Nekateri romajo tudi z letalom. Med romarji so bolniki, ki bodo nastanjeni v lurškem sprejemnem središču UNITALSI Salus Infirmorum; zdravi romarji, prostovoljni pomočniki in pomočnice (zdravniki, medicinske sestre...) Slovencev iz osrednje Slovenije bo 82, nekaj jih bo tudi iz zamejstva. V Lurdu imajo Slovenci svojo skupino, skupno sv. mašo in katehezo, molitev križevega pota in ogled mesta. Bivajo v istem hotelu. Pri skupnih bogoslužjih sodelujejo s pesmijo, molitvijo in branjem svetopisemskih besedil. Za lažje spremljanje bogoslužja in krajev dobijo tudi Slovenci posebno knjižico z opisi pomembnih mest v Lurdu in izborom pesmi in molitev. Prepoznavali se bodo po majhnem banderu s podobo Brezjanske Marije. Med romarji bo okrog 30 takih, ki bodo v Lurdu potrebovali invalidski voziček, okoli 30 prostovoljcev, 2 zdravnika, 3 medicinske sestre, 3 duhovniki in več zdravih romarjev.

Romarji obljubljajo, da bomo nesli s seboj v Lurd pred Marijo vso veliko družino Slovencev doma in po svetu in še posebej molili in darovali Mariji vse prošnje, ki so jih Slovenci napisali in oddali romarjem. Na željo nadpastirja Zoreta bodo molili "za naše družine, da bi v njih delovali Božja moč in ljubezen, za našo Cerkev, da bi bila zvesta oznanjevalka evangelija, in za ves naš narod, da bi v spoštovanju različnosti gradil edinost v državi, ki nam je zaupana v upravljanje".

Slovenska maša pri lurški votlini bo v petek, 14. avgusta 2015, ob 6.45. Maša narodov pa na praznik Marijinega Vnebovzetja v Pijevi baziliki ob 9.30. Možnost spremljanja na internetu: http: //fr. lourdes-france. org/tv-lourdes/

Kratke

Papeževe misli o perečem problemu: Cerkev znova poročenih ločencev ne bi smela izobčiti

Znova poročeni ločenci so še vedno del katoliške Cerkve in z njimi ne bi smeli ravnati kot z izobčenci, je izjavil papež Frančišek. Prav ta problematika bo verjetno ena izmed žgočih tem škofovske sinode o družini, ki bo v Vatikanu potekala oktobra.

"Ti ljudje niso izobčeni. Niso izobčeni! In nikakor se jih tako ne sme obravnavati. Še vedno so del Cerkve", je med tedensko splošno avdienco v Vatikanu, 5. avgusta, glede znova poročenih ločencev dejal papež. Po njegovih besedah je do tistih, ki so po propadu zakona vzpostavili novo razmerje, potrebno vzpostaviti zavest o bratski in pozorni dobrodošlici.

Katoliška Cerkev ne priznava ločitve, a ločenci lahko še vedno sprejmejo obhajilo, če se ne poročijo znova, saj se to obravnava kot prešuštvo. Tisti, ki so iz Cerkve izobčeni, so iz nje izgnani, in če se ne pokesajo, naj bi bili v posmrtnem življenju obsojeni na pekel.

"Nobenih zaprtih vrat. Vsak lahko na tak ali drugačen način sodeluje v življenju Cerkve", je dejal Frančišek, kar je jasen klic katoliškim škofom in duhovnikom, naj s tistimi v t. i. nepravilnih razmerah ravnajo bolj sočutno.

Vprašanja znova poročenih ločencev bo tema oktobrske sinode o družini, za katero Frančišek upa, da bo pomagala uskladiti razmišljanje katoliške Cerkve z življenjsko realnostjo vernikov 21. stoletja. Burne razprave je bilo to vprašanje deležno že med sinodo lansko jesen, ko škofom o njem in o odnosu do homoseksualcev kljub papeževim pozivom ni uspelo doseči soglasja.

Argentinski papež je sicer poudaril, da sočutja ne potrebujejo le ločenci, ampak tudi njihovi otroci, potencialni prihodnji verniki, ki pa bi jih Cerkev zaradi ravnanja z njihovimi starši kot odpadniki lahko odvrnila od sebe. Otroci so tisti, ki v razbitih družinah najbolj trpijo, je še dejal papež.

Frančišek bi lahko z izraženimi stališči znova naletel na neodobravanje najbolj konservativnih članov katoliške Cerkve, ki so že izrazili ostro nasprotovanje njegovim prizadevanjem za mehčanje stoletje stare institucije in izkazovanje bolj človeškega obraza.

Spomin na koprskega slikarja Francesca Trevisanija

Ob spodbudah in požrtvovalnem prizadevanju Darja Gregoriča smo se v Kopru 30. 7. 2015 spomnili Francesca Trevisanija (1656 - 1746) ob 269-letnici njegove smrti, z zanj darovano sv. mašo in pri slovesni nedeljski sv. maši, v nedeljo, 2.8. 2015. Obakrat smo izpostavili v češčenje relikvije sv. Križa, ki jih je stolni župniji podaril Francesco Trevisani, ki se je v času Beneške

republike rodil v Kopru, dvanajstleten odšel na šolanje v Benetke, ko je imel 22 let, pa ga že najdemo v Rimu, kjer je živel 68 let, vse do svoje smrti.

Velja za enega izmed najpomembnejših baročnih slikarjev svojega časa. Bil pa je tudi pesnik. Njegov slikarski opus zajema sakralni opus, portrete in upodobitve grških mitskih zgodb. Napravil je osnutke za upodobitve v cerkvi sv. Petra, slikal je v cerkvi sv. Janeza v Lateranu, v cerkvi sv. Ignacija v Rimu, v Urbinu, v Narni, v Perugii, v Madridu, na Dunaju... Njegova dela so po galerijah v Angliji, Franciji, Italiji, Avstriji, ZDA ...

To, da je pokopan v Rimu, v starodavni cerkvi San Giovanni della Malva na Trastevere, to, da je bil član pomembnih združenj tistega časa, njegov slikarski opus, pa tudi to, da je koprski stolnici podaril dragocen relikviarij z relikvijami sv. Križa, kaže na njegovo globoko vero. Dragoceno in izbrano darilo Kopru je tudi dokaz, da ni pozabil na svoj rojstni kraj.

Prav bi bilo, da tudi Koprčani ne bi pozabili nanj! Nekoč je bila po njem imenovana ulica, ki je bila po 2. svetovni vojni preimenovana. Prav bi bilo, da po njem ponovno poimenujemo ulico ali trg, da dobi v mestu svoj spomenik in da se o njem izda monografija, ki bo velikega slikarja in pesnika približala najširšemu krogu ljudi. Župnik Primož Krečič je že nakazal, da bodo relikvije sv. Križa izpostavljene v češčenje tudi na praznik povišanja sv. Križa. / Bogdan Vidmar

Kratke

Ob prazniku sv. Ane v Pevmi

K praznovanju sv. Ane v Pevmi spada tudi nagrajevanje natečaja "V domačem vrtu cvetijo ...".
Najprej je za uspeh le-tega treba pohvaliti vaščane, ki s potrpežljivostjo in ljubeznijo do narave skrbijo za lepe vrtove, balkone in na splošno za urejeno okolico. Pohvaliti pa je seveda treba tudi Krajevno skupnost, ki omogoča uresničitev natečaja treh vasi, Pevme, Oslavja in Štmavra.
Letos je bil 11. po vrsti, udeležilo se ga je 50 ljubiteljev cvetja. Vsem gredo iskrene čestitke, še posebne pohvale pa so bili deležni Aleš Markovič in Patrizia za balkon, Jordan in Loredana Figelj za kompozicijo, Majda Klanjšček za kompozicijo, Damijan Makuc za najlepši cvet, Eda Pahor in Marjan za poseben cvet. Vsem gre zahvala za sodelovanje z željo, da bi se še naprej tako trudili. / Mirjam Radinja

Doberdob: praznovanje sv. Benedikta

Tudi letos smo v naši madžarski kapelici počastili sv. Benedikta – zavetnika kapelice. Ob svetnikovem godu se zberemo v naselju pri Vižintinih, kjer je kapelica. Maša je bila organizirana v čast padlim v prvi svetovni vojni na našem Krasu, posebej Madžarom. Kapelica je bila letos zelo obiskana. V spomin na padle svojci in obiskovalci prinašajo svečke, trakove z državno zastavo, celo zastave krajev, fotografije padlih ipd. / Thomas Peric

Abonmajska sezona SSG v Gorici
Poletni predvpis abonmaja poteka pri blagajni Kulturnega doma v Gorici

Slovensko stalno gledališče se predstavlja na Goriškem s še posebej bogatim repertoarjem v abonmajski sezoni 2015/2016, ki obsega šest predstav ter dva dogodka, za katerega bosta poskrbela Kulturni dom Gorica in Kulturni center Lojze Bratuž iz Gorice. Uvodna predstava Angel pozabe bo na sporedu v ponedeljek, 23. novembra 2015, (s pričetkom ob 20.30) v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.
Na Goriškem poteka v teh dneh predvpis abonmajev. Abonmaji SSG za Gorico so na voljo pri blagajni Kulturnega doma, ki je odprta od ponedeljka do petka, od 9. do 12. ure.
Predstave bodo tudi letos izmenično na odru Kulturnega doma in Kulturnega centra L. Bratuž in bodo opremljene z italijanskimi nadnapisi. V abonmajsko ponudbo je vključen tudi brezplačen avtobusni prevoz za vse predstave goriškega abonmaja.
Vse podrobnejše informacije za vpis abonmaja SSG v Gorici: urad Kulturnega doma v Gorici (ul. Brass 20 – tel +39 0481 33288 – info@kulturnidom. it).

Galerija A. Kosiča v goriškem Raštelu: Fotografska razstava o posledicah 1. svetovne vojne tudi v Gorici

Ob praznovanju sv. Ane v Pevmi pri Gorici so tudi letos organizatorji poskrbeli za kulturni dogodek, dokumentarno fotografsko razstavo, vezano na 100-letnico začetka prve svetovne, ki je zadala globoke rane našim lepim krajem in jim celo spremenila videz, kot se je to zgodilo prav tej vasici, pa tudi ostalim v njeni bližini. Zaradi zanimivega zgodovinskega pričevanja se je razstava z naslovom Vojna je uničila vse: Pevma, Oslavje, Štmaver, Solkan, ... 1915-1918 preselila v enega izmed najbolj očarljivih kotičkov Gorice, v Raštel, in sicer v galerijo A. Kosič na št. 5/7; vstop vanjo je možen skozi znano trgovino obutve Kosič. Odprtje razstave je bilo v sredo, 5. avgusta 2015. Kljub zelo soparnemu, neznosnemu valu vročine, ki drži v svojih razbeljenih kleščah obsoško mesto že nekaj dni in zdi se, da ga bo še, se je na odprtju zbralo okrog štirideset obiskovalcev, med katerimi je bil tudi zgodovinar Branko Marušič. Kakih 60 fotografij večjega formata, opremljenih z didaskalijami, na katerih je vidno vojno razdejanje, vabi ogledovalca k razmišljanju o grozotah, ki jih prinašajo vojni spopadi, o razdejanju in žalosti, ki so mu bili priča prebivalci naših krajev, ko je tu zagospodovalo bojno orožje in je tukajšnjo zemljo zalila kri stotisočih vojakov raznih narodnosti. Poleg fotografij so na ogled tudi rezbarske in klesarske umetnine.

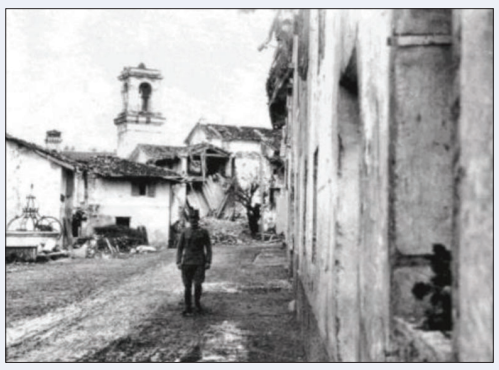

Po pozdravnih besedah slikarja in lastnika galerije Andreja Kosiča, odličnega akvarelista, je razstavljeno predstavil Vili Prinčič, publicist z zgodovinsko raziskovalno žilico, ki v zadnjih dveh letih poglobljeno namenja svoj prosti čas nam bližnjim krajem, ki jih je zajela vihra prve svetovne vojne in močno ali popolnoma preobrazila njihovo podobo.
Razstava v galeriji A. Kosiča bo odprta do 22. avgusta, po urniku trgovine, od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30. / IK

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ Srečanja pod lipami

Neminljiva privlačnost Avsenikovih melodij

Pod krošnjami lip, ki krasijo tlakovano dvorišče Kulturnega centra Lojze Bratuž in s svojim bujnim zelenjem pričajo, da tu še vedno vztrajno veje slovenski duh, se je v zelo vročem poletnem večeru, v četrtek, 6. avgusta 2015, oglasila pesem *Tam, kjer murke cveto*, valček, v izvedbi Vokalnega terceta Kresnice in Jožice Svete ob harmoniki Aleksija Jercoga. Za skladbo, ki ohranja pristen žar, je glasbo zložil legendarni Slavko Avsenik, izdana pa je bila na plošči pri založbi Jugoton l. 1957 in jo je pela Danica Filiplič. Bliskovito se je spomin tistih poslušalcev, ki so že prestopili Abrahamov prag, vrnil v tista leta, ko so kot otroci ali najstniki komaj čakali, da bodo po radiu Slovenija poslušali *Četrtkov večer*, oddajo, v kateri so vselej zazvenele takoj razpoznavne melodije Ansambla bratov Avsenik, ki se je v različnih letih poimenoval oz. bil znan tudi kot Trio Avsenik (1953), Gorenjski kvartet (1953-55), Gorenjski kvintet (1955-57), Kvintet Avsenik (1957-68) in je deloval od l. 1953 do l. 1990. V svetovnem merilu je Ansambel bratov Avsenik, kateremu je posvečen muzej v Radovljici, verjetno najuspešnejša slovenska glasbena skupina, ki je domala obredla cel svet s svojevrstno, izvirno narodno-zabavno glasbo, ki se je utrnila v zamisli Slavka Avsenika, harmonikarja. Njemu zlahka ne bo vzel žezla iz rok kak nov ljubitelj tega glasbila in nadaljevalec njegovih izredno spevnih melodij, ki se nevede in tako nevsiljivo, a globoko vselijo v čuteče srce, ki ob njihovem poslušanju vzdrhti ob misli na lepote slovenske zemlje. Prav tega slovenskega duha je znal Slavko Avsenik prenesti v svojo enkratno glasbo, ki je že ponarodela in so jo kaj kmalu osvojili tudi na Avstrijskem in sploh na nemškem govornem območju, kjer so ansambel poznali pod imenom Oberkrainer Quintett. Ko pa se je pojavilo več drugih slovenskih narodno-zabavnih ansamblov, so mu pravili Original Oberkrainer. In prav Ansamblu bratov Avsenik, še posebno pa Slavku Avseniku, je bilo posvečeno zadnje izmed Srečanj pod lipami, ki se bodo po avgustovskem premoru vrnila med poslušalce s svojimi resnejšimi temami z zgodovinskega in družbenopolitičnega področja septembra, ko bo že nastopila jesen. Za konec organizatorji, Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič, radi postrežejo z bolj sprostitvenim večerom. Tako je bilo tudi letos, ko se jim je pri organizaciji kulturnega dogodka pridružil še Rai FJK, in sicer slovenski program. Na večeru, v katerem je bilo pod žarometi ustvarjalno delo Ansambla bratov Avsenik, so predvajali dokumentarni film *Spomin. Naših 60 let ob Avsenikovih melodijah*, ki ga je posnel slovenski televizijski program Rai FJK poleti l. 2013, scenarij si je zamislil in režijo podpisal Aleksi Jercog. Oblikovalci filma si gotovo niso predstavljali, da bo utemeljitelj slovenske narodno-zabavne glasbe, Slavko Avsenik, tako kmalu za vedno vzel slovo. Umrl je namreč 2. julija letos v 86. letu starosti, potem ko nam je zapustil krasno glasbeno dediščino, ki jo moramo ohranjati in še naprej negovati. V lanskem poletju so ga na domačiji v rodnih Begunjah obiskali nekateri učenci SCGV Emil Komel z ravnateljico Alessandro Schettino, ki so ob navdušenju nad Avsenikovimi melodijami še sami zasnovali narodno-zabavno skupino. Malih muzikantov je bil Slavko zelo vesel in jih je rade volje sprejel in pokramljal z njimi.
Odšel je velik glasbenik, velik snovalec melodij, prava glasbena legenda, pa tudi velik človek, z njim je Slovenija izgubila pravo ikono. Brata Avsenik sta svojo glasbo črpala iz ljudskega melosa in stremela k zabavni glasbi. To glasbo so Avseniki ponesli v svet, saj so se po l. 1953, datumu ustanovitve skupine, takoj začela gostovanja v tujini. Iz tistega časa je prva pogodba z založbo Telefunken. Avseniki so se kaj kmalu uveljavili v svetu, saj je njihova glasba najbolj poznan proizvod naše domovine, kot je rečeno v filmu.
Sooblikovalci večera pod vročim nebom v KCLB so bili publicist in glasbenik Aleksi Jercog, glasbeni urednik na Radiu Trst A, Vokalni tercet Kresnice - Boža Hvala, Mojca Milone in Matejka Černic -, ki izvaja Avsenikove melodije in bo 23. avgusta nastopil na Festivalu Avsenikovih melodij v Begunjah na Gorenjskem z dvema skladbama Vilka Avsenika, in še posebna gostja Jožica Svete, pevka, ki je 18 let prepevala v Ansamblu bratov Avsenik in delila njegove uspehe doma in na turnejah v tujini. Pri nas v zamejstvu je Slavko Avsenik zadnjič v živo nastopil na števerjanskem festivalu, 9. julija 2000. In prav pred tem nastopom mu je Jercog napravil prvi intervju, kateremu so sledili še drugi. S tem filmom je nadgradil svoje raziskovanje fenomena bratov Avsenik, saj sta l. 2005 in 2008 že izšli dve njegovi publikaciji o zgodovini Avsenikove glasbe, *S pesmijo našo - 50 let ob Avsenikovi glasbi na Tržaškem in Goriškem* in *S polko v svet – Glasbene poti bratov Avsenik*. Sedaj pripravlja knjigo o Avsenikovi diskografiji. Ob smrti Slavka Avsenika je prav Jercog napisal za Novi glas spominski zapis, v katerem je tudi poudaril, da so "Avseniki pravi pojem na področju narodno-zabavne glasbe, a ne samo to, o njih lahko upravičeno govorimo kot o fenomenu, ki se je s področja umetnosti zvokov razširil tudi na sociološka tla".

Trio Kresnice, Jožica Svete in Aleksi Jercog

Slavko Avsenik

Podoba tega slovitega ansambla, začetnika povsem nove glasbene zvrsti, se je v ustvarjalnih odtenkih jasno izrisovala iz pogovora, ki ga je Aleksi Jercog po pozdravnih besedah Franke Žgavec, predsednice KCLB, in Martine Repinc, odgovorne urednice programskega oddelka Radia Trst A, imel z Jožico Svete, in iz omenjenega dokumetarnega filma. Repinčeva se je uvodoma zahvalila centru Bratuž, da je nudil priložnost za predstavitev te filmske pripovedi o Avsenikih. Predstavila je Jercoga kot izvedenca za narodno-zabavno glasbo, ki se sicer zanima tudi za jazz in ima na radiu še druge zadolžitve. Mimogrede je spomnila na letošnjo 70-letnico slovenskih oddaj na Radiu Trst A in na 20-letnico slovenske televizije. Omenila je, da bosta večja praznika ob jubileju v septembru in konec leta.
V premišljeno sestavljenem dokumentarcu, ki ga vseskozi spremljajo znane Avsenikove pesmi, poleg bratov Avsenik, Slavka in Vilka, spoznamo še Slavkovo ženo, gospo Brigito, ki je vsa leta skrbela, da so bile vse note pri rokah v kletnih prostorih njunega doma, v katerih so Avseniki vadili vsa leta - Slavko, Vilko in ona so bili kot uglašena trojka - njuna sinova, ki sta kot otroka poslušala, kar sta ustvarjala oče in stric, in vnuka, ki že uspešno vleče meh harmonike, tudi tiste, ki mu jo je daroval stari oče Slavko: stara je 45 let in z njo je Slavko Avsenik posnel več kot 200 pesmi. O Ansamblu Avsenik in o njegovi fenomenalni uveljavitvi na svetovnem glasbenem področju so v dokumentarcu spregovorili poleg nekdanjih članov ansambla, muzikologi, skladatelji, besedilopisci in drugi kulturniki in glasbeniki, skupno triintrideset oseb. Med temi je kar nekaj znanih "zamejskih obrazov": npr. Saša Martelanc, ki je med drugim opozoril, da so za Avsenike zložili besedila tudi znani pesniki, kot npr. Janez Menart, Gregor Strniša; Marija Brecelj, ki se še spominja časov, ko je kot hčerka emigrantov v Argentini poslušala Avsenike in "četrtkove večere"; valčka *Tam, kjer murke cveto* in *Na mostu* jo še zmeraj vodita v tisti čas. Kot lep spominski utrinek je povedala tudi to, da je edini šopek rož v redakciji Rai prejela iz rok Slavka Avsenika, ko je prišel s svojo ženo k njej na pogovor, septembra l. 1994. Ta drobna zanimivost priča o njegovi galantnosti in pozornosti do ženskega sveta. V dokumentarcu nastopajo tudi Boris Pangerc, Janez Beličič, tudi sam harmonikar in vodja v nekdanjem narodno-zabavnem ansamblu Taims z Opčin, in Viljem Gergolet, ki je oboževalec bratov Avsenik in izvablja iz harmonike njihove skladbe; v daljnih 80. letih je tudi on intervjuval Avsenike za Primorski dnevnik.
Jožica Svete je v pogovoru z Jercogom pripovedovala, da je k bratom Avsenik pristopila, ko se je Vilko Avsenik odločil, da bo iz pevskega dueta napravil tercet in tako namenil več pozornosti vokalni plati skladb. Sama je Avsenike poslušala že kot otrok, ko so hodili poslušat "četrtkove večere" k sosedu, ker doma niso imeli radijskega sprejemnika. Izmed veliko kandidatov, ki so se zglasili na avdiciji, sta Slavko in Vilko izbrala Alfija Nipiča, tenorista, in njo, altistko, ki sta se tako pridružila sopranistki Emi Prodnik. Čudila se je, zakaj je Slavko izbral prav njo. Potem je pa izvedela, da zato, ker ima lepo barvo glasu in ker je Slavku všeč kot oseba in ker je "fejst punca". Vilka je spoznala že prej, ker je igral klarinet in saksofon v orkestru RTV Slovenija pod taktirko Bojana Adamiča; takrat je ona kot pevka lahke glasbe večkrat nastopala na Slovenski popevki. Povedala je, da so se morali v ansamblu Avsenik v dveh mesecih, januarju in februarju, naučiti 24 pesmi, v slovenščini in nemščini. Marca tistega l. 1974 so namreč snemali v Berlinu ploščo z naslovom *Lepo je biti muzikant*. V takratnem aprilu so praznovali 30-letnico delovanja in prvič se je prav tedaj pred občinstvom z ansamblom predstavil tudi tercet (Alfi Nipič, Ema Prodnik, Jožica Svete). Svetetova se je v tej družbi počutila zelo srečna. Takrat so snemali tudi pesem *Slovenija, od kod lepote tvoje*, ki je postala že nekakšna "neuradna" slovenska himna.
Kot je v začetku povedal Jercog, je Ansambel bratov Avsenik nekajkrat bil gost tudi pri nas v zamejstvu, predvsem v drugi polovici 50. let na Tržaškem, sredi 60. let tudi v Gorici, ob koncu 80. let pa na tržaškem Krasu z dvema koncertoma, v Zgoniku in Nabrežini. Takrat je ansambel praznoval 35 let neprekinjenega delovanja.

/ str. 8

Iva Koršič

Predstavniki in izvoljeni upravitelji SSk na Goriškem

Aktivno sodelovanje pri pisanju statutov novih združenj

Predstavniki in izvoljeni upravitelji SSk na Goriškem so v teh poletnih dneh aktivno sodelovali pri pisanju statutov novih medobčinskih teritorialnih združenj za Goriško in Tržiško, ki jih predvideva deželni zakon 26/2014. Pokrajinski tajnik in sovodenjski občinski svetnik Julijan Čavdek, števerjanska županja Franca Padovan ter občinski svetnik v Doberdobu Marko Jarc so v sodelovanju z županoma Alenko Florenin in Fabiom Vizintinom predlagali vrsto dopolnil in popravkov k osnutku statutov dveh medobčinskih združenj.

Slovenska skupnost ocenjuje, da so za statut, ki zadeva goriško medobčinsko združenje, bila sprejeta pomembna dopolnila, ki zadevajo vlogo ter predstavništvo Slovencev in izvajanje določil zaščitnega zakona 38/01. SSk pa ostaja še vedno kritična do deželnega zakona 26/2014 za reformo krajevnih uprav, ki grobo posega v upravno avtonomijo slovenske manjšine in postavlja v hud položaj slovenske občine v goriški, tržaški in videmski pokrajini.

Goriško vodstvo SSk pa je v teh dneh, ko naj bi bila sprejeta dokončna osnutka statuta in ustanovitvene listine za goriško medobčinsko zvezo, zelo zaskrbljena zaradi vprašanja naziva zveze, ki naj bi bil samo v italijanski verziji in ne dvojezičen oziroma trojezičen.

Vsem je jasno, da predstavlja naziv medobčinske zveze bistven element, ki označuje specifiko območja, njegovih prebivalcev, kulture, zgodovine in tradicije. Prav zaradi tega in zaradi nastavljenega dela bi bil enojezičen naziv napaka in neskladje s tem, kar je napisano v določilih zadnjega osnutka statuta in tudi samega deželnega zakona 26/2014.

Na tej točki pa se mora zediniti vsa manjšina in v tem smislu je pokrajinski tajnik SSk Julijan Čavdek obvestil tudi obe krovni organizaciji SSO in SKGZ.

Časovni roki, ki jih je določilo pristojno deželno odborništvo, so zelo tesni (popolnoma nerazumljivo je, da se te zadeve dogajajo avgusta).

SSk je v teh dneh tudi poglobila vprašanje premestitve poštnega urada v Štandrežu. Občinski svetnik SSk Božidar Tabaj je namreč naslovil na župana Ettoreja Romolija vprašanje. Goriški župan pa je Tabaju kot odgovor posredoval pismo goriškega ravnatelja poštne uprave, kjer piše, da je do premestitve prišlo zaradi nezmožnosti dogovora med lastnikom in poštno upravo. Kako je v resnici s tem, ni jasno.

Goriški občinski svetniki Božidar Tabaj, Marilka Koršič in Walter Bandelj ugotavljajo, da je deželno upravno sodišče razveljavilo sklepe o zaprtju poštnih uradov v zaselkih zaradi ekonomskih razlogov, in če prihaja do premestitve poštnega urada iz Štandreža k Sv. Ani zaradi cene najemnine, je to zakonsko sporno; ne razume se, zakaj ni poštna uprava poiskala drugih lokacij v Štandrežu; z odhodom iz Štandreža ostajajo vsi trije slovenski zaselki Podgora, Pevma-Oslavje-Štmaver in Štandrež brez poštnega urada. Zato bodo trije goriški občinski svetniki SSk posredovali goriškemu županu Romoliju in ravnatelju poštne uprave pisno zahtevo po pojasnilih, v katero bodo dodali tudi vprašanje o izvajanju 10. člena zaščitnega zakona 38/01.

NOVA GORICA Knjižnica Franceta Bevka

Predstavitev knjige Karla Bonuttija

V četrtek, 6. avgusta 2015, je bila v Bevkovi knjižnici v Novi Gorici predstavitev knjige Karla Bonuttija *Med izbiro in zgodovino*. Ta je bila že četrta po ljubljanski, goriški in nabrežinski.

V imenu Goriške Mohorjeve družbe, ki je knjigo izdala, je navzoče pozdravila prof. Marija Češčut, ki je poudarila zanimivost, da sta avtor in sogovornik diplomata, ki ju je združevala v Rimu skupna pot. Pogovor s Karlom Bonuttijem je namreč vodil Jože Šušmelj, upokojeni generalni konzul RS, ki je tudi že izdal pri Goriški Mohorjevi družbi svoje delo *Zgodbe s Trnovske planote*.

V imenu Goriške knjižnice Franceta Bevka je pozdravila ravnateljica Irma Škvarč.

Večer je bil zelo zanimiv in je potekal v sproščenem ozračju. Avtor je odgovarjal tudi na vprašanja iz publike. Poudaril je, da gleda na prihodnost pozitivno, a vidi napredek le v dialogu in strpnosti med različno mislečimi. Srečanje se je nadaljevalo še s klepetom ob kozarčku rujne kapljice.

Park vile Coronini Kromberg v Gorici

Figaro in njegove dogodivščine v izvedbi mladih pevcev

V soparnem večeru, v torek, 4. avgusta 2015, ko si zaman iskal vsaj malce osvežitve tudi pod milim nebom, se je v bujni zelenini parka vile Coronini Kromberg v Gorici, na drevoredu 20. septembra, zbralo veliko poslušalcev, da bi prisluhnili sloviti Mozartovi komični operi *Figarova svatba*. Večer je priredila Mednarodna operna akademija Križ pri Trstu v sodelovanju z goriškim Kulturnim domom in Fundacijo Coronini Cronberg. Pod košato krošnjo mediteranskega hrasta in med bistvenimi scenskimi elementi, ki jim je očarljivo naravno ozadje nudila Coroninijeva palača s konca 16. stoletja - nanjo smo Goričani premalo ponosni! -, so mladi pevci različnih narodnosti izvajali to vsem poznano delo v štirih dejanjih genialnega avstrijskega skladatelja, pianista, organista in violinista W. A. Mozarta (1756-1791). Že kot otrok izjemno talentirani skladatelj jo je zložil l. 1786 na libreto Lorenza Da Ponte, ta pa je vsebino povzel po delu pisatelja Beaumarchaisa. Isto leto je doživela odrski krst v dunajskem Burgtheatru, v Italiji pa so jo prvič izvedli 27. marca 1815 v milanski Scali. Dogodivščine sluge grofa di Almaviva, prebrisanega Figara, zaročenca Susanne, služkinje grofice di Almaviva, je Slovencem duhovito prikazal in jih približal tedanji slovenski družbeni realnosti A. T. Linhart v veseloigri *Ta veseli dan ali Matiček se ženi*, ki jo radi postavljajo na oder ljubiteljski, pa tudi poklicni gledališčniki – kdo bi lahko pozabil na Matička v SNG Drama Ljubljana, l. 1999, ali tistega v SSG Trst, l. 2001, oba v domiselni režiji Vita Tauferja? Tokrat so nastopajoče komične like izoblikovali pevci in pevke, soprani, tenorji, basi, iz Rusije, Slovenije in Italije, ki svoje znanje izpopolnjujejo na Mednarodni operni akademiji v Križu pri Trstu. Že več let jo uspešno vodi pevec in pevovodja Aleksander Švab. Ob spremljavi klaviatur v živo so pevci pod njegovim vodstvom zapeli tudi v parku Coronini. To komično Mozartovo delo so postavili na oder ob koncu študijskega leta in z njo pokazali pevske veščine, ki so si jih osvojili ob resnem glasbenem študiju. S pevskega vidika je bila opera solidno pripravljena, saj so nastopajoči bili kos pevskim izzivom, ki jih ponuja partitura, pri njeni celoviti odrski izvedbi pa je "zevala" režijska praznina. Ker je to "opera buffa", gledalci gotovo pričakujejo odrsko razgibanost in iskrivost, še posebno poudarjeno v nekaterih duhovitih trenutkih. Živahnosti je bilo gotovo premalo, prevladovala je statičnost, pri kateri se gledalca rado polasti dolgčas, ob sicer prizadevnih pevcih, ki so se potrudili čim boljše izvajati to imenitno Mozartovo delo; Mozart je bil v tovrstnem snovanju pravi, nenadkriljiv mojster. Odrska postavitev je bila tudi predolga, saj je bil nekaj pred 22. uro šele odmor med drugim in tretjim dejanjem. Nekateri poslušalci so zaradi tega odšli, mnogi drugi pa so vztrajali do konca, da bi se za glasbeni užitek ob koncu s prisrčnim, spodbudnim ploskanjem zahvalili mladim pevcem in njihovemu mentorju Aleksandru Švabu, ki nedvomno prispeva k "medkulturnemu" dialogu in sožitju med pevci različnih narodnosti ob univerzalni glasbeni govorici, ki ne pozna nikakršnih meja.

Vila Coronini Kromberg

IK

Obvestila

V galeriji A. Kosič, ul. Raštel 7, je do 22. t. m. odprta razstava "Vojna je uničila vse... Pevma, Oslavje, Štmaver, Solkan... 1915-1918 - 100 let pozneje". Urnik razstave: od torka do sobote od 9. ure do 12.30 in od 15.30 do 19.30.

Prosvetno društvo Štandrež vabi ljubitelje gledališča, naj se pridružijo dramskemu odseku. Dodatne informacije na tel. 3286669048 (Božidar) in 3479748704 (Vanja).

Mešani pevski zbor Štandrež toplo vabi nove pevce v svoje vrste.

Jus Vrh sporoča, da se prebivalci Vrha lahko včlanijo v organizacijo s pisno prošnjo, ki jo lahko naslovijo na Jus Vrh (Devetaki 26, 34070 Sovodnje ob Soči - GO) ali pa pustijo v poštnem nabiralniku ŠKC Danica.

Feiglova knjižnica je do 28. avgusta odprta po naslednjem urniku: pon., sre., pet: od 8. do 16. ure; tor., čet.: od 11. do 19. ure. Zaprta bo od 10. do 14.8.2015.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo društveni urad na korzu Verdi 51 zaprt od 5. do konca avgusta. Za morebitne informacije: 0481 532092.

Štandreško dekanijsko romanje na Sv. Višarje bo v soboto, 22. avgusta. Mašo ob 11. uri bo vodil nadškof Alojz Uran.

Goriško-tržaško medškofijsko romanje na Barbano bo 31. avgusta. Mašo ob 11. uri bo vodil nadškof Marjan Turnšek.

Mladinski dom vabi otroke od 10. do 14. leta na pripravo na šolo: ŠOLA ZA ŠALO (1. - 11. september), UVOD V SREDNJO (7. - 11. september). Informacije na tel. 0481-280857, 366-6861441, e-mail: mladinskidom@libero. it

Pisarna svetovalcev za delo išče vestnega kandidata/ko za upravljanje osebja in vodenje plač. Zaželena je najmanj dvoletna izkušnja v tem sektorju. Zahteva se znanje slovenskega in angleškega jezika ter uporabe računalnika. Življenjepis pošljite na mail: info@consulenzelavoro. it

Iščemo pridne trgače za letošnjo trgatev. Tel. št. (+39) 334 9312227.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. štev. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na štev. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Urejena in zaupanja vredna 54-letna gospa išče delo za čiščenje vašega stanovanja, lahko tudi kuhanje kosila ali odhod v trgovino. Želela bi delati za izobražene, spoštljive in čustveno inteligentne osebe na območju Gorice. Lahko pokličete v dopoldanskem času na GSM: 041 787 506.

Gospa z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3 letne izkušnje. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. štev. 0038640484339.

Darovi

Za misijonarja Pedra Opeko: N. N. 300 evrov; N. N. 100 evrov.

Namesto cvetja na grob bratranca Joškota darujeta Dorina in Enno 50 evrov za CRO v Avianu.

Čestitke

Bela štorklja je razprla krila in družino Valentine in Carmineja že drugič obdarila. Košaro polno upov in sanj je odložila, v veselje bratcu Marcu, **malega Luco** vanjo položila. Vsi se z Vami veselimo in vse najboljše zaželimo!!! Kolegice Katoliške knjigarne in upravni odbor KTD

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 14.8.2015 do 20.8.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 14. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 15. avgusta, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 16. avgusta, ob 12. uri: Ponovitev sobotne oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 17. avgusta (v studiu Andrej Baucon): V poletje z narodno-zabavno in zabavno glasbo - Novice iz Slovenije - Humor.

Torek, 18. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 19. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Skrivnosti notranjske Reke - Izbor melodij.

Četrtek, 20. avgusta (v studiu Andrej Baucon): V poletje z vročo lahko glasbo - Zanimivosti iz sveta glasbe, filma in britanskega dvora - Humor.

V zgodnjem vročem nedeljskem jutru je radovedno prikukal na svet

LUCA

Mamici Valentini, očku Carmineju in bratcu Marcu čestitamo, novorojenčku pa želimo veliko Božjega blagoslova v življenju!

UREDNIŠTVO in UPRAVA NOVEGA GLASA

Zgodovinska "stavba" na očaku Julijskih Alp

Aljažev stolp tudi po 120 letih na vrhu Triglava v dobrem stanju

Letos mineva 120 let, odkar je dovški župnik Jakob Aljaž na vrhu Triglava postavil stolp kot planinsko zavetišče in branik slovenstva. Ob stalni skrbi planincev je pločevinasti stolp danes v dobrem stanju, v prihodnje ga čaka bolj strokovno vzdrževanje v skladu z novim konservatorskim načrtom. Tako bi lahko vrh Triglava čuval še nadaljnjih 120 let.

"Zgodba Aljaževega stolpa je edinstvena", je prepričan vodja oddelka za konserviranje in restavriranje v Narodnem muzeju Slovenije Gorazd Lemajič. Kot je pojasnil, je bil ob postavitvi leta 1895 Aljažev stolp najvišja stavba v vsem slovanskem svetu. Pozneje so sicer postavili stavbe še na višjih vrhovih, a takšna povezanost stolpa z narodom ostaja edinstvena v vsem svetu.

Planinska in alpinistična dejavnost v slovenskih Alpah je bila v 19. stoletju pod močnim nemškim vplivom. Vse večjega prodiranja tujih vplivov v slovenske gore se je zavedal tudi župnik z Dovjega in se domislil na vrhu najvišje slovenske gore postaviti majhen stolp.

Dne 15. aprila 1895 je od občin Dovje in Mojstrana za en goldinar, kolikor je v tistih časih stalo osem hlebcev kruha, kupil vrh Triglava. Tako mu nihče ni mogel preprečiti, da bi na svoji zemlji postavil stolp.

Njegovo izdelavo je zaupal svojemu prijatelju, kleparskemu mojstru Antonu Belcu. Dejal mu je, da je Triglav potrebno vrniti Slovencem, zato se je Belec odločil, da stolp izdela čim prej in zastonj. Gradnja je bila končana 7. avgusta 1895.

V času vse ostrejšega nemškega nacionalizma pred prvo svetovno vojno je bilo vsako odprtje slovenske planinske koče prava nacionalna demonstracija in nemška planinska društva so hotela stolp takoj zrušiti.

Slovenski planinci so vse od leta 1895 skrbeli za stolp, ki je bil v času osvobodilne fronte prebarvan rdeče, leta 1984 pa je znova dobil prvotno sivo podobo. Vsi prvotni deli stolpa se niso ohranili, saj so nekatere skozi leta zamenjali ali predelali. Nedavna analiza pa je pokazala, da je originalnih še približno 70 odstotkov stolpa.

Glede na opravljeno analizo je stolp v dobrem stanju, zunanjščina stolpa, četudi na nekaterih mestih načeta, pa precej ustreza njegovi prvotni podobi. V vrsti sprememb, ki so ga doletele v tem času, je najbolj skrb vzbujajoč začetek korozije. Stolp v precejšnji meri poškodujejo udari strele, ki odtrgajo del pločevine.

Še bolj podrobne analize bodo potrebne, da se bodo pokazale nevralgične točke propadanja in da se bodo oblikovali ukrepi, kaj s stolpom narediti v prihodnje, je pojasnil Lemajič. Možnost je namreč, da bi ga preselili v Slovenski planinski muzej in se na vrh Triglava postavi avtentična kopija.

Druga možnost je, da se stolp še naprej vzdržuje z zamenjavo propadajočih delov. "A če bomo to v nedogled počeli, bo pravzaprav izginila materialna kulturna dediščina, ker bo zamenjana z novimi deli", je opozoril Lemajič in dodal, da bo na ta dolgoročna vprašanja morala odgovoriti restavratorsko-konservatorska stroka.

Za zdaj je pristojna komisija odločila, da stolp ostane na vrhu Triglava. "Iskali bomo načine in tehnike, kako ga čim dalj časa ohraniti", je povedala Renata Pamič s kranjskega zavoda za varstvo kulturne dediščine. Tako verjame, da lahko stolp zdrži vsaj še nadaljnjih 120 let, a bo veliko odvisno tudi od tega, kako bodo ljudje z njim ravnali.

S potujočo razstavo *Aljažev stolp - ta pleh ima dušo* in z istoimenskim filmom v Narodnem muzeju Slovenije ljudi opozarjajo, naj se do stolpa obnašajo spoštljivo, naj nanj ne plezajo in naj se nanj ne podpisujejo. "Vsaka praska in vsaka udrtina načenjata njegovo življenjsko dobo", je opozoril Lemajič.

Vsako leto Triglav obišče ogromno ljudi. Že sredina prejšnjega stoletja je prinesla velik razmah planinstva, vzpon na Triglav pa je za planince že takrat imel posebno vrednost. Aljažev stolp, ki je nekdaj služil za zavetišče, je tedaj dobil novo vlogo. Postal je namreč "krstilnica" za vse, ki se prvič povzpnejo na vrh Slovenije.

Slovenija je Aljažev stolp leta 1999 razglasila za kulturni spomenik državnega pomena in ga podržavila. Triglav z Aljaževim stolpom je namreč izjemen krajinski motiv in nenadomestljiv simbol Slovenije.

Ker skrb za stolp tudi po tem obdobju ni bila jasno urejena, se je Planinska zveza Slovenije lani z državo dogovorila, da postane začasni upravljavec, ki bo vzdrževalna dela izvajal skladno s stroko. V kratkem naj bi zveza, ki sicer dejansko že dolgo skrbi za stolp, tudi uradno dobila status upravljavca.

Vsako leto za vzdrževanje namenijo nekaj tisoč evrov. Zadovoljni pa so, da je Restavratorski center Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije v sodelovanju z Narodnim muzejem Slovenije v letih od 2009 do 2014 izdelal strokovno analizo spomenika ter načrt s predvidenimi postopki vzdrževanja. Tako bodo namreč vse posege izvedli strokovno.

"Na podlagi smernic konservatorskega načrta smo lani že izvedli določene posege, je povedal podpredsednik planinske zveze in vodja Slovenskega planinskega muzeja Miro Eržen. Decembra so pripravili stolp na prezimovanje in odkrili nekaj poškodb, na primer odtrgano jeklenico. Zaradi snega so šele poleti lahko izvedli večja dela.

7. avgusta so na Triglavu pripravili krajšo slovesnost ob 120. obletnici postavitve stolpa, osrednja slovesnost je bila isti dan v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani.

S 6. strani

Neminljiva privlačnost ...

Prav o teh zamejskih gostovanjih je Jožica Svete navedla nekaj spominov in anekdot. Zanjo, pa tudi za ostale člane sta bila nastopa res prekrasna, s čudovito publiko. Takega navdušenja niso bili deležni v nobenem drugem kraju na Slovenskem. Koncerta na Tržaškem sta ji ostala živo zapisana v spominu in še sedaj, ko se pelje po naših krajih, še vedno občuti čudovito vzdušje, ki je velo med publiko. Nepozabna je bila tudi pogostitev domačinov. Dojemanje Avsenikove glasbe je bilo med Slovenci v Italiji in zdomstvu drugačno kot v osrednji Sloveniji. Sam Slavko Avsenik se je z velikim veseljem spominjal na te nastope (še posebno v Dolini na Majenci), ki so bili zanj pravo presenečenje. Dvorane so bile vedno nabito polne z enkratno publiko; ljudje so bili prav željni njihove glasbe. Njihove domoljubne pesmi so osvojile srca zamejskih Slovencev. Podarile so jim izredne občutke in prinesle s sabo košček domovine, zato so tako vneto pričakovali njihove nastope, ki so bili izvajalsko brezhibni in vselej izjemni dogodki. V Dolini je bila, recimo, vsa vas angažirana pri pripravah na njihov prihod. Nerina Švab, ki je napovedovala na tistem krasnem večeru, se še dobro spominja vaškega vrenja in angažiranosti deklet in fantov. Verjetno se Avseniki niso niti dobro zavedali, kaj so takrat dali zamejcem, ki so se čutili eno z njimi. V Zgoniku l. 1988 se je zbralo ogromno občinstva kar treh generacij. Vsi so z enakim zanosom spremljali Avsenikove melodije. Njihova uigranost je bila vrhunska, stik z njimi je bil enkraten, nepozaben.

Tudi članice Vokalnega terceta Kresnice so naglasile, da jih Avsenikova glasba spremlja že iz otroških let in ponosne so, da imajo ob sebi kot mentorico nekdanjo Avsenikovo pevko. Zanje je napisal nekaj pesmi Vilko Avsenik, in ko so ga obiskale, jim je takoj dal v roke mapico in jim dejal: "Zdaj bomo pa vadili"! O Vilku menijo, da je šarmanten, discipliniran, občudovanja vreden. Zelo so hvaležne Jožici Svete, ki je zaupala vanje in jih seznanila z njim. Med kramljanjem z Jercogom so zapele tudi skladbo *Čakala bom* iz l. 1968, ki daje naslov njihovemu zadnjemu albumu. Kot je pojasnila Svetetova, je to pesem Slavko Avsenik posvetil svoji ženi, ker je vedno čakala doma na njegovo vrnitev, ker je bil zaradi nastopov velikokrat zdoma. O njem je dejala, da je bil kot človek zelo preprost, skromen, prijazen, zelo družaben in imel kar nekaj smisla za humor. Včasih je povedal kakšno smešno, da so se iz srca nasmejali. Znal je tudi prisluhniti osebnim težavam, znal je svetovati, a biti pri tem tudi zelo diskreten. Kot glasbenik pa je bil zelo strog, natančen, zahteval je red, disciplino. Nekoč sta z Alfijem Nipičem zaradi snega zamudila pol koncerta na nekem nastopu v Avstriji. Slavko jima ni nič očital, a njegove oči so jima povedale marsikaj. Kljub zamudi sta sicer oba na odru doživela toplo ploskanje. O Slavku je razkrila tudi to, da je bil zmeraj zelo urejen: pred koncertom je vsakič vzel iz žepka krtačko in se počesal: pri tem jo je vedno vprašal, naj pogleda, če mu "ne štrlijo" lasje, in jo poprosil za malo laka. Tudi srajce je imel vedno skrbno zlikane. Večkrat mu jih je na večdnevni turneji tudi sama oprala in polikala in vsakič ji je dejal: "Joži, hvala, se priporočam". Do njega je čutila veliko spoštovanje, tako do glasbenega fenomena kot do človeka, ki je imel veliko srce. To je spoznala še posebno nekoč, ko so bili na turneji in jo je kot že velikokrat prej neznosno bolela glava; Slavko jo je pospremil z rešilcem v bolnišnico. Ves čas jo je med potjo držal za roke in jo tolažil. Z njo je bil tudi v ambulanti, kjer so ugotovili, da ima zelo visok krvni tlak. Ta in še marsikateri spomin je Jožica Svete obudila pred pozornimi poslušalci, in preden so si ogledali dokumentarec, je s pevkami zapela pesem *Prehitro mimo je mladost* iz l. 1974, s prve plošče, ki jo je posnela z Avsenik.

Zasedba ans. Avsenik v letih 70, med njimi Jožica Svete in Alfi Nipič

Ogled 64-minutnega dokumentarca je poslušalcem razkril marsikaj iz življenja in glasbenega ustvarjanja bratov Avsenik. Hkrati so imeli možnost si pogledati posnetke, ki spadajo v dragocen arhiv delovanja legendarnega ansambla, katerega glasba je ustvarjena v narodnem duhu - zato so je bili tako veseli v tujini -, zraven pa je zabavna, tako da se v njej lepo spajajo preteklost in sedanjost, tradicija in nov glasbeni pristop k njej. Pred nastopom bratov Avsenik je prevladovala vokalna glasba. Instrumentalne zasedbe so bile majhne, sestavljale so jih le gosli, bas, harmonika. Avsenik je prvi združil vokalno in instrumentalno glasbo, ki sta bili prej "ločeni". Njihova izvedbena in kompozicijska plat sta izjemni. V tej glasbi gre za sožitje in hkrati nasprotje glasbenih instrumentov, ki dajejo nov zven. Vilko je znal najti tiste posebne barvne tone. Pri ustvarjanju sta se dopolnjevala: Slavko je bil "srce", Vilko pa "pamet". Slavko je namreč znal prisluhniti tradiciji, Vilko pa ji je dal žlahtno obliko. Slavko pravzaprav ni nikdar mislil, da bo kdaj glasbenik, njegove sedaj legendarne skladbe *Na Roblek* in *Na Golici* so vzklile skoraj čisto "slučajno". V letih se jih je nato nabralo okoli 670, izdali so okrog 120 plošč in kaset v skupni nakladi več kot 30 milijonov primerkov (!). Poskočne polke in sanjavi valčki so prinesli Avsenikom tudi veliko prestižnih priznanj: 31 zlatih plošč, eno diamantno in eno platinasto. Slavko je uvedel tudi tisto značilno igranje na harmoniko, "tresenje", brez take spremljave se mu je zdelo nemogoče izvajati lastnih melodij. Avseniki so bili pravi fenomen, ki je znal združevati ljudi. Da so jih imeli izredno radi tudi v zamejstvu, so potrdili Jercogovi sogovorniki na filmskem posnetku. Saša Martelanc je npr. med drugim poudaril, da je v njihovih pesmih nekaj liričnega. Prepričan je, da imajo Avseniki v glasbi podobno mesto, kot jo ima Maksim Gaspari v slikarstvu. Pri njih se namreč čuti navezanost na kraje in ljudi, sicer idilično obarvane polpreteklosti.

Žal, organizatorjem števerjanskega festivala ni nikdar uspelo imeti v gosteh Avsenike. Le Slavko Avsenik je sodeloval na 30. festivalu skupaj z ansamblom Gašperji.

Pri Avsenikih so se seveda navdihovali tudi zamejski ansambli, ki so zelo radi igrali njihove melodije in marsikateri mlad fant se je odločil za igranje kakšnega glasbila prav ob poslušanju Avsenikov, ki so ostali živa legenda. To glasbo moramo še naprej gojiti, je bilo slišati v dokumentarcu, ker je naša, ker je vzklila iz ljubezni, in to je tudi skrivnost njene popularnosti, in iz talenta bratov Avsenik. Vsebina, ki jo posreduje ta glasba, je neskončna, druži nas, presega generacije, z zdravim mišljenjem in dobrim srcem; združuje ljudi, ki podobno mislijo in čutijo. V interpretaciji njihovih pesmi je namreč veliko duše, ritmičnosti in drobnih fines. Lepo je povedal Janez Beličič, da je Avsenikova glasba "sad neke višje milosti, ki ob sebi ne prenaša improviziranja, polovičarstva, površnega amaterstva, skratka fast food koncepta naradnozabavne glasbe". Avseniki so dali pečat slovenski glasbi; sodelovali so tudi s Slovenskim oktetom; nastopali so v največjih svetovnih dvoranah; bili so edini ansambel, ki je prestopil prag veličastne Berlinske filharmonije. Družina Strauss in družina Avsenik sta primerljivi, je bilo slišati s filmskega posnetka. Avsenik bo nekoč slovenski Strauss, ker ohranja neko slovensko pristnost, ki jo je treba čuvati. Etnografski muzej v Ljubljani je Avsenikovo glasbo priznal kot kulturno dediščino, saj se navsezadnje Slovenci lahko istovetimo z njo. "Za prepoznavnost Slovenije v Evropi in za krepitev narodne zavesti je v zamejstvu najbrž več naredil en sam Avsenikov škorenj kot trume glasbenikov in pevcev, apologetov tujega naglasa, za silo cepljenega na slovensko izročilo. Slovenci na obeh straneh meje smo ponosni nanj", smo še slišali v dokumentarcu. Sam Slavko Avsenik je svojo glasbo primerjal viharniku, ki kljubuje vsemu. In čeprav je že marsikateri član ansambla Avsenik že za vedno odšel od nas, bo za njim ostal neizbrisen spomin. Tako kot ne bo nikdar več Beatlesov, tako ne bo več Avsenikov, za zmeraj pa bodo ostali njihova glasba, plošče, posnetki, slike ...

Ob koncu tega čarobnega večera v družbi Avsenikovih zimzelenih melodij je pod nebo poletela še pesem *Slovenija, od kod lepote tvoje*.

Na naše vprašanje, kako je preživela ta četrtkov večer med nami, je Jožica Svete odgovorila: "Čudovito, prekrasno"! Gledanje filma me je prav prevzelo: vsi ti spomini in vsi ti moji kolegi, ki so pripovedovali zgodbe. Resnično sem se v mislih vrnila nazaj v tiste čase, ko smo skupaj 'vandrali' in nastopali in se imeli lepo. Skupaj smo uživali. Vsi smo bili glasbeniki, tudi po duši, po srcu. Z užitkom smo to delali. Glasba je v nas in je še vedno. Tudi jaz še zmeraj pojem. Sedaj bom pela na Festivalu Avsenikove glasbe, ki bo 21., 22. in 23. avgusta, 23. bom nastopila z Vokalnim tercetom Kresnice, dan prej, 22., pa z Avsenikovim tercetom, ki ga sestavljamo Joži Kališnik, Alfi Nipič in jaz".

Memoarska knjiga dr. Karla Bonuttija

Spomini na med seboj različna življenjska obdobja

Zadruga Goriška Mohorjeva, ki skrbi za izdajanje našega tednika, je letos objavila knjigo memoarske proze dr. Karla Bonuttija z naslovom *Med izbiro in zgodovino – spomini goriškega Slovenca*. Že njen zunanji videz nas lahko prepriča o tem, da je publikacija nevsakdanja. Kakih tristo strani zajetna vezava s trdimi platnicami in gladkim papirjem vsebuje namreč spomine in spoznanja že omenjenega avtorja, ki se je pred sedeminosemdesetimi leti rodil v Bukovici pri Volčji Dragi nedaleč od Gorice, življenjska pot pa ga je dolgih šest in več desetletij vodila po svetu. Občudovanja vredno je namreč dejstvo, da je mogel avtor v svoje izvajanje strniti toliko med seboj različnih življenjskih obdobij.

A pojdimo po vrsti. Karl Bonutti se je rodil leta 1928, torej v času najhujšega fašističnega raznarodovalnega pritiska, ki ga je začel doživljati že v osnovni šoli. Korenine njegove družine sicer segajo v Furlanijo, o tem namreč priča že sam njegov priimek. Še preden je začel obiskovati šolo, so ga zamikale planine, kamor je hodil v spremstvu družinskega prijatelja msgr. Franca Setničarja. Izobrazbo je Bonutti nato nadaljeval v goriškem semenišču, med drugo svetovno vojno pa je obiskoval slovensko klasično gimnazijo, nad katero so, s privoljenjem nemških oblasti, pokroviteljstvo prevzeli domobranci. Avtor knjige je sicer maturiral po koncu druge svetovne vojne, potem ko se je vrnil iz zbirnega taborišča za primorske begunce v kraju Riccione ob jadranski obali, ki so ga postavili zahodni zavezniki. Spremenjena politična situacija z novo državno mejo, ki je Gorico dodelila Italiji, njeno vzhodno zaledje pa Jugoslaviji, je botrovala temu, da se je Bonutti odločil za univerzitetni študij v švicarskem Fribourgu. Zanimiva je anekdota, ki jo avtor omenja v zvezi s tem, in sicer, da je za plačilo potnine in vpisa na univerzo njegova družina prodala glavo goveda. Istočasno se je Bonuttijeva življenjska pot začela približevati tisti njegove zaročenke in bodoče žene Herminke, s katero sta stopila v zakon na začetku petdesetih let preteklega stoletja.

Mladi par se je tedaj odločil za emigracijo v Združene države Amerike, saj je bila prihodnost v domačih krajih zaradi zapletenih družbenopolitičnih razmer tedaj precej negotova. Njegova žena se je tako odpovedala učiteljskemu poklicu, ki ga je opravljala le kratek čas. Zanju se je v ZDA začelo novo življenje. V prvih časih sta imela težave z nastanitvijo, pa tudi z zaposlitvijo. Medtem ko se je njuna družina večala, je Karl Bonutti ob službi v tovarni doktoriral in se zaposlil na državni univerzi v Clevelandu. Kraj v ameriški zvezni državi Ohio je bil namreč dobro stoletje cilj slovenskih emigrantov, ki so domovino zapustili iz več razlogov. V času pred prvo svetovno vojno in po njej je bila emigracija predvsem gospodarskega značaja, nato je po drugi svetovni vojni čez ocean pljusknil val političnih emigrantov, ki so se umaknili pred zmago partizanov in komunizma. V svojem izvajanju avtor zelo nazorno prikazuje življenje tamkajšnje slovenske narodne skupnosti z različnimi trenji, ki so se ustvarjala med staro in novonaseljenci, pa tudi med politično različno mislečimi. Čeprav se Bonutti namreč jasno izjasnjuje za domobranstvo, piše tudi o tem, kako je velikokrat prišel v spor s tistimi emigranti, ki so bili po njegovem mnenju preveliki ekstremisti oziroma protikomunisti. Veliko pozornosti knjiga namenja nekdanjemu ljubljanskemu nadškofu Gregoriju Rožmanu, ki se je po drugi svetovni vojni tudi sam umaknil iz domovine ter nadaljeval svoje poslanstvo med slovenskimi rojaki onkraj oceana. Mnenja o njegovem življenju in delu, predvsem o njegovem medvojnem zadržanju so v Sloveniji še danes močno deljena, Bonutti pa si pripisuje uspeh pri dejstvu, da je slovenski Cerkvi le uspelo njegove posmrtne ostanke leta 2013 znova pripeljati v domovino.

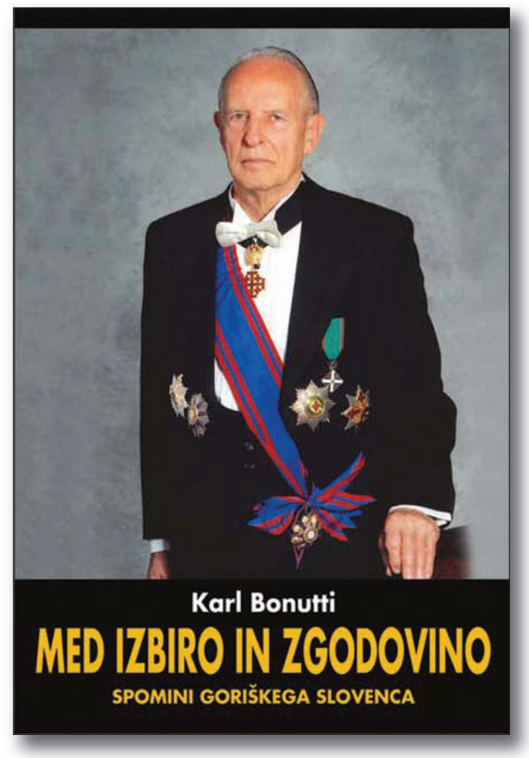

Posebno poglavje je v knjigi namenjeno Bonuttijevemu kulturnemu in družbenemu, pa tudi političnemu delovanju. Ob svoji službi in skrbi za družino se je namreč pozorno posvetil dobrobiti tamkajšnje slovenske narodne skupnosti, stike pa je ohranjal tudi z domačimi kraji. Med drugimi je bil med pobudniki za zbiranje sredstev za izgradnjo tedanjega Katoliškega doma, danes Kulturnega centra Lojzeta Bratuža v Gorici. V politiko ni dejavno posegal, razen enkrat, ko je sodeloval pri volilni kampanji za županske volitve v Clevelandu.

Svoje stike z matično domovino avtor opisuje ob koncu knjige. Piše namreč o tem, da je en del emigracije matico gledal z odobravanjem, nekateri pa so, predvsem zaradi političnih predsodkov, gojili sumničave odnose. Sam se je z domovino in njenimi uradnimi krogi zmogel toliko približati, da je bil leta 1998 izbran in potrjen za veleposlanika Republike Slovenije pri Svetem sedežu v Rimu. Njegov mandat se je iztekel leta 2002, nato si je z ženo Herminko ustvaril novi dom na Pristavi (Rafutu) pri Novi Gorici, kjer še danes prebiva in kjer sprejema otroke, vnuke in pravnuke, ki ga prihajajo obiskovat iz dalnjih dežel.

Knjiga spominov dr. Karla Bonuttija je bogata tudi s fotografskim gradivom, pa tudi obsežno zbirko dokumentov iz najrazličnejših obdobij, največ iz časov, ko je avtor živel in deloval v ZDA. Kar preseneča, je predvsem povezanost tedanjih emigrantov, ki so si med seboj znali pomagati in se podpirati, saj bi jim bilo drugače preživetje zelo oteženo. Poleg avtorjeve strpnosti do različno mislečih soljudi in njegovega vselej pozitivnega pogleda na svet je namreč to njegovo spoznanje med najpomembnejšimi, ki jih potrebuje naša današnja individualizirana in razdrobljena družba.

Primož Sturman

Sinji vrh nad Ajdovščino

Tudi letos bodo umetniki ustvarjali za Karitas

Od 17. do 21. avgusta bo na Sinjem vrhu nad Ajdovščino potekala 21. mednarodna likovna kolonija Umetniki za karitas pod geslom *Veselite se življenja*. Izkupiček prodanih del bo šel v Sklad Bogdana Žorža za pomoč otrokom. Dan odprtih vrat bo 20. avgusta, ki se bo ob 18. uri končal s kulturnim programom in predstavitvijo nastalih del.

Udeleženci kolonije iz Slovenije: Lojze Čemažar, Barbara Demšar, Črtomir Frelih, Lara Likar, Adel Seyoun, Karmen Smodiš, Lucija Stramec in Veljko Toman; iz tujine Marija Efremova (Rim), Brigitte Kollegger (Graz) in Tanja Tanevska (Skopje). Častna gostja bo Jelka Reichman. Za dan ali dva se jim bodo pridružili tudi strokovni sodelavci, udeleženci lanske kolonije, ob dnevu odprtih vrat pa tudi drugi ustvarjalci, ki bodo želeli svoje likovno delo pokloniti za namen kolonije.

Projekt Umetniki za karitas je sestavljen iz treh delov

Mednarodna likovna kolonija, kjer se tretji teden v avgustu na Sinjem vrhu nad Ajdovščino zberejo izbrani akademsko izobraženih ali drugače uveljavljenih likovnih ustvarjalcev iz Slovenije in tujine. Ob dnevu odprtih vrat so povabljeni tudi udeleženci preteklih kolonij in likovni ustvarjalci, ki želijo za namen kolonije podariti svoje likovno delo. Izbor likovnih ustvarjalcev opravi strokovni svet kolonije. V 20 kolonijah je v katalogih zapisanih 1381 imen avtorjev, nastalo je 2.138 likovnih del, od katerih jih je več kot dve tretjini že prodanih.

Potujoče prodajne razstave imajo namen seznanjati ljudi z umetniki današnjega časa, prinašati mednje sporočilo lepote, obenem pa tudi opozarjati na stiske, ki jih pri Karitas zaznavajo kot najbolj aktualne, torej prinašati sporočilo dobrote. Vsako leto je približno 10 do 12 prodajnih razstav. V vseh teh letih jih je bilo 234. Poleg številnih razstavišč v Sloveniji razstava redno gostuje v Gorici in Trstu, obiskala pa je tudi Sarajevo, Dunaj, Bruselj in Rim.

Namen prodaje likovnih del je tretja faza dogajanja, vsako leto je izkupiček namenjen blažitvi neke stiske (matere, otroci, družine, brezposelni, brezdomci, zasvojeni ...), pomemben je moto kolonije, ki prinaša ljudem sporočilo določene problematike in vabi k sočutju. Letošnja, 21. mednarodna likovna kolonija Umetniki za karitas bo posvečena spominu na pokojnega sodelavca Karitas psihologa in psihoterapevta Bogdana Žorža. Geslo kolonije in prodajnih razstav *Veselite se življenja* je vzeto iz njegove duhovne oporoke. Izkupiček prodanih likovnih del bo šel v Sklad Bogdana Žorža za otroke.

Jožica Ličen

Budimpešta / Razstava za spoznavanje kulture sosedov

Prva celovita predstavitev sodobnega slovenskega slikarstva

Prva celovita predstavitev sodobnega slovenskega slikarstva na Madžarskem, ki so jo odprli 6. avgusta 2015 v Budimpešti, je priložnost za seznanitev s kulturo sosedov. "Kljub temu da smo sosedje, se še premalo poznamo", je prepričana Beata Lazar, direktorica Galerije-muzeja Lendava, ki je razstavo pripravil v sodelovanju z veleposlaništvom.

Razstava *Mojstri in učitelji, tradicija in kontinuiteta v slovenskem slikarstvu* je, kot je poudarila za STA, izrednega pomena ne le ob dejstvu, da se slovenska umetnost prvič v takšni meri predstavlja na Madžarskem, pomenljiva je tudi sama galerija Mucsarnok. Po njenih besedah gre za eno najbolj prestižnih razstavišč na prav tako prestižni in turistično dobro obiskani lokaciji v Budimpešti - Trgu herojev.

Na ogled je okrog 70 del po izboru umetnostnega zgodovinarja Milčka Komelja. Vključil je slike od Božidarja Jakca in Gojmirja Antona Kosa, prek modernističnih umetnikov Zorana Mušiča, Marija Preglja in Gabrijela Stupice do Bogdana Borčiča, Andreja Jemca, Branka Suhyja, Janeza Bernika, Hermana Gvardjančiča in Emerika Bernarda.

Kustos je tudi avtor predstavitvenega teksta v katalogu, v katerem je po navedbah Lazarjeve predstavljenih 100 slik. Pobudo za razstavo sta dala profesorja na likovni akademiji v Ljubljani Branko Suhy in Jožef Muhovič, ki sta prav tako zastopana.

Razstava je pravzaprav del izmenjalnega projekta, v okviru katerega so v začetku julija na Ljubljanskem gradu odprli razstavo sodobne madžarske umetnosti z naslovom *Sosed sosedu*. Na njej se predstavlja 33 madžarskih umetnikov, članov Madžarske akademije umetnosti, katerih ustvarjanje sega od prevladujočega slikarstva prek grafike in mešanih tehnik do kiparstva. Obe razstavi potekata pod pokroviteljstvom predsednikov držav Boruta Pahorja in Janosa Aderja.

Umetnostni zgodovinar Milček Komelj

Postavitev na Ljubljanskem gradu, ki je na ogled do konca avgusta, je po navedbah Lazarjeve dobro obiskana, podobnega zanimanja se nadeja tudi za slovensko razstavo v Budimpešti, ki bo odprta do 27. septembra. Spremljale jo bodo stranske postavitve, posvečene arhitektu Jožetu Plečniku, lendavskemu kiparju Györgyju Zali in srednjeveškemu slikarju Janezu Aquili. Na ogled bodo prav tako do 27. septembra.

Galerija-muzej Lendava je vlogo organizatorja sprejel, ker se kot delujoči na narodnostno mešanem območju čutijo dolžne predstavljati slovensko kulturo. "Smo povezovalni element med obema narodoma. Ta izmenjalni projekt oziroma razstavi sta priložnost, da se obe prestolnici in njihovi prebivalci ter javnost nasploh seznanijo s kulturo, kajti ta je tista vez, ki vedno pripomore k še boljšemu odnosu", je prepričana direktorica.

Lendavski zavod tudi sicer sodeluje z madžarskimi institucijami, vezni člen pa predstavlja še kipar György Zala. Največji madžarski neobaročni kipar, avtor skulptur na Trgu herojev, kjer se nahaja galerija Mucsarnok, se je namreč rodil v Lendavi. Na lendavskem gradu obstaja tudi spominska soba z njegovimi skulpturami, ki nastajajo v sklopu mednarodne likovne kolonije na gradu, ki jo nepretrgoma organizirajo od leta 1973.

Po razstavi *Slovenski impresionisti in njihov čas 1890-1920* leta 2013 v Parizu in razstavi *Magija umetnosti: Protagonisti slovenske sodobne umetnosti 1968-2013* v začetku leta na Dunaju je to tretja velika predstavitev slovenske umetnosti v tujini v zadnjih nekaj letih.

K postavitvi je pripomoglo slovensko veleposlaništvo v Budimpešti. Pripravili so jo s skromnimi sredstvi in veliko prostovoljnega dela, je še pripomnila Lazarjeva.

Ob prazniku Marijinega vnebovzetja

Repentabor praznuje

Po mnogih božjih poteh se bodo ob prazniku Marijinega vnebovzetja množice zbirale v Marijinih svetiščih. Tako bo tudi na Repentabru, biseru Krasa.
Stoletja že romajo verniki s Krasa in iz Tržaške na ta utrjeni, morda nekdaj bolj kot danes sveti kraj.
Prihodnje leto bo 700 let, odkar je prvi zapis o cerkvi na tem griču. O tedaj je nepregledna množica prihajala k Mariji na Repentabor bodisi s prošnjo bodisi z zahvalo. Še posebej se je to dogajalo v 19. stoletju, kjer so na tem utrjenem griču potrjevali tudi svojo narodno pripadnost.
Letošnje praznovanje bo trajalo tri dni. Pripravila ga je kot vsako leto župnija s sodelovanjem občine Repentabor.
Petek bo bolj namenjen kulturi. Najprej bo recital pesmi *Na pesniški poti*. Ob 20. uri bo odprtje dveh razstav. Prof. Branka Sulčič bo imela predstavitev in razstavo o prvi svetovni vojni. Slikar Marijan Miklavec pa bo razstavljal svoja umetniška dela. Barve za svoje slike je vzel kar iz kraške zemlje.
Ob 20. uri bo v cerkvi koncert vokalne skupine Vikra z zelo lepim in bogatim sakralnim sporedom. Skupino vodi Petra Grassi.
Praznik Marijinega vnebovzetja je poln duhovne vsebine, zato bo v soboto, 15. avgusta, zjutraj slovesno bogoslužje pod lipami vodil tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi. Že od 9. ure naprej bo ves dan priložnost za sveto spoved.

Popoldanska slovesnost se bo začela ob 17. uri prav tako pod lipami s somaševanjem duhovnikov slovenske openske dekanije. Pri tej maši bo pel zbor ZCPZ. Po maši bodo pete litanije Matere Božje.
V ponedeljek je praznik sv. Roka, zavetnika župnije. Sv. maši bosta ob 10. in 19. uri.
Zvečer ob 20. uri bo koncert Nabrežinske godbe po vodstvom Sergia Grattona in Iztoka Cergola.
Vsak dan bodo župljani pripravljali kraške dobrote ob dobri domači kapljici.

T. B.

OBČINA TRST Igor Švab o proračunu

Socialna ponudba je ostala na nivoju

Občinski svet je pred kratkim odobril dva pomembna sklepa, ki se neposredno povezujeta na sestavo proračuna 2015, in sicer sklep o zvišanju stopnje dohodka, ki ni obdavčen z občinskim davkom Irpef, na 12.500 evrov, ter o povišanju odbitkov na stanovanjskih rentah za davek Tasi. Tudi ti potezi namreč pripomoreta k udejanjanju obljub občinske uprave, da bo znižala občinski davčni pritisk za kar tri milijone evrov. Občina se je po drugi strani odločila, da ne bo krčila uslug občanom, ampak, da bo zvišala dotacije za šolstvo, socialo, turizem in kulturo.
"Na teh segmentih občina nadaljuje svojo politiko", nam je povedal občinski svetnik SSk Igor Švab in hkrati predsednik proračunske komisije, ki je prav prejšnji teden imel kar nekaj dela.
"Smo namreč na koncu postopka analize občinskega proračuna. Septembra bo še zadnja seja pristojne komisije in 14. septembra se bo z razpravo v občinskem svetu začel postopek za odobritev proračuna. Kot predsednik komisije se želim zahvaliti odboru za opravljeno delo: verjamem, da bi lahko zadeva bolj gladko stekla, če bi obveljala odgovornost tudi članov opozicije. V tem primeru bi bilo mogoče proračun odobriti še pred poletnim premorom".
Dejansko je ta opazka bolj formalnega kot vsebinskega značaja, saj je občinsko poslovanje še vedno v t. i. režimu začasnega poslovanja na podlagi dvanajstink. Švab zato srčno upa, da se bo povrnil nekdanji režim, ko je bilo mogoče proračune sprejemati ob koncu leta ali vsaj v prvih mesecih novega leta. "To težavno poslovanje je postalo predmet protesta same zveze občin Italije: zato je dežela odobrila odmik zapadlosti od 31. julija na 30. september. To pomeni, da bi moral državni zakon o stabilnosti vsebovati določila glede davkov na krajevni ravni. Naj pojasnim: vsi smo pričakovali, kdaj bo stopil v veljavo t. i. local tax, ki bi moral zaobjeti oziroma poenotiti vse občinske davke. Tega žal nismo dočakali, smo pa bili deležni novega zakona, ki uravnava sestavo proračunov javnih uprav, kar je še dodatno otežilo delovanje večjih občin, kakršna je tržaška. Da je celoten ustroj pod pritiskom, priča še dejstvo, da so bile nekatere občine prisiljene sprejemati obračune za prejšnje leto v krepki, krepki zamudi".

Igor Švab

Odobritev proračuna šele v septembru negativno uravnava režim javnih del. Tudi ta postavka je namreč podvržena paktu stabilnosti. Letošnji pregled javnih del znaša približno 30 milijonov evrov, od katerih polovico stroškov krije občina s svojimi sredstvi. "Naj poudarim, da se je občina odločila, da bo sama krila stroške obnove cerkvice sv. Roka v Sv. Križu, saj je dežela odrekla finančno pomoč: znesek znaša 513 tisoč evrov. Na kraškem področju so predvideni tudi drugi posegi, sicer manjšega značaja", nam je povedal občinski svetnik in dodal, da si tržaška občina obenem želi, da bi s šolskim letom 2016/2017 stekel pošolski pouk za slovenske občinske osnovne šole. "Ravnatelji slovenskih šol so s tem seznanjeni in že sodelujejo. Italijanske šole so imele to ponudbo na voljo že pred časom, Slovenci smo si to možnost izborili s pomočjo sedanje uprave: dejansko slovenska osnovnošolska populacija ni zadostovala količnikom, ki jih glede pošolskega pouka zahteva zakon, prav zato je občina pomagala, da bi zadevo speljali tudi na podlagi večje sinergije med slovenskimi šolami".

IG

ŽUPNIJA SV. JERNEJA AP. in ZCPZ - TRST
vabita na
Jernejev koncertni večer
BAROČNE IN KLASIČNE MELODIJE
Mojca Milič – *sopran*
Živa Komar – *trobenta*
Gregor Klančič – *orgle*
sobota, 22. avgusta 2015, ob 20. uri
župnijska cerkev na Opčinah

S 1. strani

"Enostavno, delali smo ..."

Gotovo smo pozabili, da smo končno vendarle ljudje, kot vsi ostali, ne slabši ne boljši od drugih, gotovo je tudi, da smo pozabili na tričetrtstoletno sobivanje z drugimi narodi na Balkanu, od koder smo prinesli bolj slabe kot dobre vzgibe. Prav tako smo gotovo pozabili na posledice več kot 40 let enosmerne ideološke in politične indoktrinacije, ki so jo zapečatile tudi nekatere nesporne, čeprav varljive, pridobitve realnega socializma, zaradi katerih mnogi še danes obžalujejo padec diktature. Vedno mi bodo ostale v spominu besede Franca Jeze, ki je dejal, da se bodo posledice komunizma poznale celih sto let. Poleg tega nas prekomerno obremenjuje preteklost, kar nam jemlje možnost, da bi lahko razmišljali o kokretnih vprašanjih jutrišnjega dne. Pred padcem berlinskega zidu je Draga skušala obdržati med Slovenci zavest o svobodi, slovenstvu, demokraciji in krščanstvu kot vrednotah, za katere si je treba prizadevati in jih varovati za nove čase, ko bodo dozorele spremembe. Čakali smo in dočakali, toda vrednote, ki smo jih čuvali, niso še prišle v skupno narodovo zavest. Od tod duhovna kriza, ki razdvaja narod. Zato bo Draga še naprej priložnost za skupno razmišljanje.

Lani ste k snovanju programskega koncepta Študijskih dni povabili tudi predstavnike mlajše generacije. Kako ocenjujete to izkušnjo?

Mladi so vrsto let samostojno oblikovali svojo Drago, ki je le malokdaj prodrla v vseslovenski prostor in je tudi redko dosegla pravo množičnost. Temu je bilo med drugim krivo pomanjkanje organizacijske kontinuitete in nekega trdnega vodstvenega jedra. Lani smo skupini mladih ponudili, da sami pripravijo uvodno dejanje Drage. Zelo dobro so razumeli, kaj si želimo, si izbrali zelo konkretno temo in jo speljali z uglednimi gosti. Letos smo naredili še korak naprej: mladim smo zaupali osrednji sobotni dogodek. Če sem prav razumel napoved, nam mislijo povedati, kakšno Drago si želijo in kako si jo sami zamišljajo. Osebno pričakujem, da bodo duhoviti, konstruktivni, a tudi kritični in da nam bodo pomagali bolje razumeti svet mladih, ki jih moramo pridobiti, da zagotovimo prihodnost Dragi.

Ta poskus se bo letos ponovil, saj bodo mladi oblikovali sobotni program, ki bo med drugim pokazal izjemen umetniški in intelektualni potencial mladih iz Tržaške, Goriške in Videmske. Ali bi vas lahko vprašali za mnenje glede mlajših sil in njihove vpetosti v našo narodno skupnost?

Razlike med generacijami in nerazumevanja med "starimi" in "mladimi" so vedno obstajali, težave, ki so od tega izvirale, je maskirala avtoriteta, kar pomeni, da so se mladi morali nujno prilagajati in da so morali skrivati svojo "revolucionarnost" ter celo svojo željo po spremembah. Zadeve so se zelo počasi spreminjale, toda danes je družba vendarle bolj pozorna na potrebe in pričakovanja mladih generacij. To velja na splošno, v manjšinskem okolju pa imamo še dodatne probleme: danes že celo narodna identiteta ni več avtomatično zagotovljena, kot je veljalo za prve povojne generacije. Manjšinske organizacije, ki jim je slovenstvo podlaga, so spregledale družbene spremembe, ki vodijo mlade v svet zaradi študijskih ali delovnih potreb. Podobno velja tudi na drugih področjih. Danes tudi verska pripadnost ni sama od sebe, Cerkev ni bila pripravljena na tovrstno krizo in še vedno zamuja. Upajmo, da bo papež Frančišek v prihodnje posegel tudi na to področje in bo prinesel kaj novega tudi glede formiranja novih kristjanov.

O medspolnih razmerjih med moškim in žensko, o katerih je danes še kako govor, bo letos spregovorila Alenka Rebula. Kakšen odnos je Draga v polstoletnem obdobju imela do te tematike, do tega "medsebojnega odkrivanja", kot piše v biltenu letošnjih Študijskih dni? Kako gledate vi na to vprašanje zlasti danes, ko t. i. tradicionalna podoba družine izgublja pomen ravno zaradi predrugačenega pogleda v zvezi z istospolnimi zvezami?

Istospolne zveze niso in ne bodo vzrok za krizo družine, pa naj država te zveze uzakoni ali ne. Usoda družine in ljudi v njih je od nekdaj bila podvržena kvaliteti odnosov njenih članov oziroma nosilnih partnerjev. V preteklosti se niso podirale s tako lahkoto kot danes, ker je eden od partnerjev, po večini so to bile ženske, bolj ali manj zavestno tiho prenašal tegobe, težave in nerazumevanja, dostikrat tudi nasilje, ter tako (v imenu neke "težke" tradicije) reševal družino. Še danes mnogi mislijo, da je to bilo dobro, ker so negativne posledice take "tradicionalne" družine ostale skrite družbi in so si vsi lahko umili roke. Danes je drugače. Kriza družine je navrgla veliko problemov moralne in materialne narave, ki jih mora družba konkretno reševati (na sodni, socialnovarstveni, psihološki, vzgojni ravni). Tudi Cerkev si ne zakriva več problemov in papež Frančišek prinaša velike novosti. Vsi pričakujejo, kaj bo prišlo novega na oktobrski sinodi o družini.

P. Pedro Opeka

Edi Kovač, ki ste mu zaupali sklepno nedeljsko predavanje, bo poglobljeno razčlenil slovensko bit, vpeto v današnji svet, v sedanjo globalizirano civilizacijo. Kakšna prihodnost se po vašem mnenju piše matični domovini in t. i. trem Slovenijam po svetu?

Stanje v Sloveniji seveda ni zavidljivo, daleč je od tiste slike, ki se je napovedovala po osamosvojitvi. Ustanovitev države ni bilo preprosto dejanje, a je le uspela. Problemi so nastali kasneje in jih je danes še veliko preveč tako na finančno-gospodarskem področju kot na socialno-zdravstvenem, škriplje tudi, kar zadeva delovanje države, vključno s hudimi diplomatskimi zapleti s Hrvaško. Toda, kar najbolj vznemirja, sta notranja sprtost in delitev, ki izvirata od nasprotujočih pogledov na dogajanje med drugo svetovno vojno in po njej. Politične stranke niso pripravljene prispevati k dialoškemu razčiščevanju tega vprašanja, ker je na tehtnici predvsem pridobitev soglasja volivcev, za katero se, naravno, potegujeta oba tabora. Nekdanje pomladne stranke zaman naskakujejo volilni uspeh, ki bi prinesel trdno večino v parlamentu, levica pa, ki sicer ni nikoli pristala na "faliment" realsocialističnega sistema (nihče izmed ideologov ali aktivnih politikov ni nikoli priznal, da ga je komunistična partija zavozila na vsej črti) in se je razbila v več strank z varljivimi nazivi, ki zavajajo volivce. Toda levica ohranja zavidljivo enotnost, ko gre za kontrolo medijev, in tako lahko še naprej vodi volivce na konopcu od volitev do volitev. Finančno-gospodarsko krizo rešuje Slovenija z zadolževanjem, kar bo delalo preglavice prihodnjim vladam in davkoplačevalcem. Toda ni vse tako grdo, kot se zdi na prvi pogled. Zaznavni so prvi znaki gospodarske rasti, predsednik republike Borut Pahor je že nekajkrat govoril o potrebi narodne sprave. Nekaj se premika!
Manj spodbudni so pogledi na skupnosti Slovencev zunaj matičnega prostora. Manjšinci v vseh državah, ki mejijo na Slovenijo, številčno kopnimo in se nevarno bližamo kritični točki, od katere ni več vrnitve. Tudi z občutkom narodne pripadnosti se zadeve spreminjajo, kar bi zaslužilo poglobitev. Za zdaj nas rešujejo kulturna, prosvetna in športna društva, skratka naša organiziranost (s proslulimi dvojniki vred, saj pospešujejo tekmovalnost). Tako hitro nas sicer ne bo pobralo, toda bojim se, da strmina vodi samo navzdol.
Za zdomstvo velja podobno: kjer je organizacija, tam Slovenci vzdržijo. Zgledni so Slovenci v Argentini, ki prav letos praznujejo 60 let obstoja in delovanja edinstvene Kulturne akcije, ki bo na letošji Dragi dobila Peterlinovo nagrado.

Na Dragi bo letos predstavil svojo knjigo z naslovom Karla Igor Omerza. To ime je šifra, s katerim je Udba, tajna služba jugoslovanskega režima, poimenovala Drago. Publicist v delu raziskuje način, s katerim je tajna služba jugoslovanskega režima v prvih 25 letih obravnavala Študijske dni. Kako doživljate to knjigo vi, ki ste "sestavni del" Drage že toliko let?

Ko sem bral Omerzovo zelo dobro dokumentirano Študijo, sem v nekem smislu podoživljal preteklost in se na novo spominjal doganja na Dragi in ob njej. To je pravzaprav neke vrste zgodovina naših Študijskih dni in prav žal mi je, da se je vse skupaj končalo s padcem berlinskega zidu. Zabaval sem se s šiframi in z neinformiranostjo oziroma neznanjem nekaterih poročevalcev. Obenem sem se čudil, da so bili slovenski režimski ljudje tako zainteresirani za zborovanje, ki je bilo sicer izraz neke opozicije, a se ni nikoli spustilo na raven konkretnih akcij zoper oblasti v Jugoslaviji.

In še vaš komentar na lepo misel p. Pedra Opeke, ki bo letos spremljala Študijske dni: "Resnica, izrečena z ljubeznijo, nikdar ne rani. Je pot, ki vodi k spremembi in napredku".

Pedro Opeka je odlični predstavnik slovenske aktivne in zaslužne prisotnosti v svetu, kateremu je namenil svojo misel, toda zdi se, kot bi jo zapisal nalašč za Slovence. Upam, da bo Draga pripomogla k njeni odmevnosti.

SKD IGO GRUDEN Pogovor z Vero Tuto Ban

Mlajše generacije bolj rabijo društvo kot starejše

V prvih avgustovskih dneh smo k pogovoru za naš tednik povabili odbornico SKD Igo Gruden Vero Tuto Ban, ki nam je zaupala delček zgodbe o nabrežinskem društvenem uspehu.

Kot vselej se Nabrežina ob 15. avgustu prebudi s praznikom sv. Roka. Kaj pripravljate letos v SKD Igo Gruden?

Ob šagri bo naše društvo prispevalo dve razstavi. Čebelarsko v veliki dvorani s sodelavci pripravlja Zvonko Legiša, v Radovičevi sobi pa bo razstava ob letošnji 70-letnici delovanja naše ustanove, ki je nastala 5. avgusta 1945. Od takrat, s plimami in osekami, nepretrgoma deluje. Razstavljeni bodo zanimivi dokumenti in fotografije, predstavljeni po desetletjih.

Sedemdeset let je dolgo obdobje nepretrganega društvenega dela. Kdaj pa ste sami pristopili k delu?

Pred petdesetimi leti (smeh). V prvi liniji sem od leta 2002, ko je nastal odbor, ki še danes zelo usklajeno deluje. Ta odbor je popolnoma obnovil stavbo, uredil kavarno ter že plačal vse dolgove. Trinajst let skrbim za programsko vsebino in prireditve. Pred tem sem pela v zboru. Lepe spomine imam tudi na leto 1965, ko smo po obdobju mrtvila kot skupina mladoletnih študentov prevzeli vodenje društva. Edini polnoleten je bil Sergij Radovič, ki je ustanovil zbor in postal predsednik.

Ureditev prostorov doma SKD Igo Gruden je pravi društveni čudež zadnjih let...

Hiša za trgom, v kateri imamo sedež, je naša lastnina od konca 90. let, ko smo jo odkupili od družbe Dom. Takrat se je že podirala, naši odborniki pa so zbrali dovolj poguma in stopili na pot prenove. Vsepovsod smo trkali na vrata za prispevke, premostili številne težave in porabili veliko ur prostovoljnega dela. Uspelo nam je obnoviti stavbo od strehe do kleti in, kot rečeno, odplačati dolgove. V njenem sklopu od leta 2007 deluje prijetna in elegantna kavarna, kamor prihajajo gostje vseh starosti ob vseh urah dneva. Kavarna Gruden je odprta za vse in dobro posluje, tudi kot prostor združevanja, saj mesečno prirejamo redne razstave. Tudi tako se vzgaja stanje duha. V prvem nadstropju so lična soba Sergija Radoviča, ob njej pa pevski prostori s posebnim stropom za akustiko in sejna soba. Drugo nadstropje gosti telovadce, v pritličju pa smo letos veliko dvorano usposobili za prireditve. Obložili smo jo s kamnom, s čimer smo rešili problem pleskanja in zagotovili stalno temperaturo skozi letne čase. Vprašanje vzdrževanja bomo morali rešiti v prihodnje, saj nam primanjkuje moške delovne sile.

Društveno delo se kot vsak pojav spreminja v času. Kako bi opisali svojo začetniško društveno izkušnjo, kako pa se je delo razvijalo do današnjih odborniških dni?

V srcu hranim lepe spomine. V tako dolgem obdobju so nihanja neizbežna, prva povojna leta je bila, denimo, dejavna dramska skupina, ki se je potem občasno pojavljala. Lahko pa rečem, da je dominantna značilnost našega društva zborovska dejavnost.

Seveda, poskrbeli ste za piramido pevske dejavnosti, ki pokriva celoten razpon pevskega odraščanja. Bi lahko izpostavili največje novodobne težave društvenega odbornika?

Ključno je, da odbor ni osamljen. Kolektivno oz. timsko delo je ključnega pomena zato, da delovanje traja v času. Tega sem se naučila pri skavtih. Če lepe ideje ne sledijo temu pravilu, se vsaka iniciativa lahko kmalu izjalovi. Drugič, potrebno je mladim zaupati in dovoliti, da pokažejo, kaj vejo in znajo, saj bodo stvari naredili drugače kot mi. Seveda mislimo tudi na to, kako bo jutri, že danes pa se trudimo, da bi bila vsaka dejavnost čim bolj avtonomna. Pevski zbor, baletni krožek, telovadba: vsaka skupina ima svojega referenta, ki skrbi in odgovarja zanjo. Porazdelitev odgovornosti in delitev dela zagotavljata stabilnost ustanove. Idejni cilj našega društva ni postavljanje lastnega jaza, ampak graditev odprtega kulturnega središča za Nabrežino in okolico, kjer naj se vsi dobro počutijo in naj vsak najde nekaj zase. Ne vem, kako – pravi čudež –, a tako vsebinsko kot finančno še vedno plavamo.

SKD Igo Gruden ponuja razvejeno paleto dejavnosti, ki se stalno obnavlja.

Seveda, tudi letos smo že tiskali razpis dejavnosti in zgibanko "Izberi svojo smer" za sezono 2015/16, v kateri vabimo k pevskim zborom, baletni skupini, raznim vrstam telovadbe in na jezikovne tečaje.

Še vprašanje o stanju slovenskega duha na Nabrežinskem z zornega kota društvenice. S kakšnimi pričakovanji in zahtevami ljudje danes vstopajo v prostore kulturnega društva?

Opažam, da mlajše generacije bolj rabijo društvo kot starejše. K nam zelo radi prihajajo, če je le delovanje kvalitetno. Stalnica odbora SKD Igo Gruden je ta, da skušamo poskrbeti za najboljše mentorje. Mladi danes sledijo le dobremu mentorju, učitelju, dirigentu. Opažamo, da naše prireditve pogosto obiskujejo ljudje, ki se pripeljejo od daleč, saj sledijo mikavnosti vsebine. Po drugi strani pa, proti pričakovanjem, prav domačini ne cenijo več društva kot kraja, kjer bi bilo vredno preživljati svoj čas. Obisk se širi izven nabrežinskih meja, saj obiskovalci sledijo zanimanjem, ne več temu, da bi videli na odru soseda.

Jernej Šček

Obvestila

Župnija sv. Jerneja ap. vabi v nedeljo, 23. avgusta 2015, v župnijsko cerkev na Općinah na Jernejevo procesijo okoli cerkve s slovesno sv. mašo ob 9. uri in na koncert Aleksandra Ipavca ter njegovih harmonikarjev ob 20. uri.

V župnijski dvorani v Nabrežini bo ob prazniku sv. Roka odprta razstava Nabrežina - kraji tradicije, ki jo prirejajo ŠKD Ajser 2000 in Eugenio ter Maria Pancrazi iz Doline. Na ogled bodo slikarska, grafična in kiparska dela, mozaiki in fotografije za ponovno odkrivanje območja, bogatega s tradicijami in zgodovino. Razstava bo na ogled od 13. do 23. avgusta ob sobotah in praznikih, od 18. do 22. ure.

Verniki iz Milj in DSMO K. Ferluga vabijo na Veliki šmaren, 15. avgusta, v Marijino cerkev v Starih Miljah, kjer bo ob 12.30 daroval sv. mašo v slovenščini župnik iz Ankarana, g. Franc Šenk, ob sodelovanju pevk s Koroščev – Sv. Barbare.

Darovi

Za rojansko glasilo "Med nami" darujeta Irma in Savino Piščanc 30 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Lizeta Janezic 10 evrov, Amelia Pangos 10 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na:
ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE
IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948
Codice BIC: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan
ul. Cordaroli 29
34135 Trst

Serracchianijeva o vinu prosekar

"Ponosni smo na njegovo deželno poreklo"

"Uresničiti Hišo prosekarja in jo napolniti z vsebinami, ki naj pričajo o deželnih koreninah tega vina". Tako je izjavila predsednica Dežele Furlanije Julijske krajine, Debora Serracchiani, pred dnevi na Proseku, kjer je obiskala prostore krajevne Društvene gostilne, v katerih naj bi prihodnji pomladi začela obratovati Hiša prosekarja, ki bo služila za promocijo kmetijstva, gospodarstva in turizma. Uresničitev tega središča predvideva protokol o prosekarju Doc, ki so ga leta 2010 podpisali ministrstvo za kmetijstvo, Dežela FJK in razne stanovske organizacije kmetovalcev. Do obiska deželne predsednice - ki so jo spremljali deželni odbornik za kmetijstvo Cristiano Shaurli, deželna svetnika Igor Gabrovec in Stefano Ukmar ter tržaški župan Roberto Cosolini -, je prišlo nekaj dni potem, ko je deželni svet FJK v rebalansu proračuna za 2015 dodelil 200 tisoč evrov za ureditev Hiše. Pobudniki razpolagajo sedaj s čedno vsoto 400 tisoč evrov, ki jim bo omogočila izvedbo obnovitvenih del poslopja. "Hiša prosekarja – je obrazložila Serracchianijeva – predstavlja veliko priložnost za promocijo območja in kot taka spada v sklop razvojnih smernic deželne kmetijske politike". Deželna predsednica je na srečanju izpostavila posege Dežele FJK za ureditev območja terasastih vinogradov (paštnov) v bregovih pod kraškim robom in je zagotovila vinogradnikom, da bo "poenostavila pravila" na Krasu, kjer veljalo številne omejitve ("v preteklosti smo morda bili bolj papeški od papeža"), ki ovirajo razvoj primarnega sektorja. "Skušamo uresničiti podpisani dogovor in odpraviti, skupaj z Evropsko komisijo in s pristojnim ministrstvom, problem omejitev na zaščitenih območjih", je poudarila predsednica. "Kraški kmetovalci – je dejal odbornik Shaurli – imajo pred sabo različne izzive, s katerimi se bodo morali soočiti: tistega o kmetovanju na območju s težkimi naravnimi danostmi in onega o več-disciplinarnem razvoju sektorja, to je v povezavi s turizmom in z ovrednotenjem okolja". Ob izpostavitvi dejstva, da mora tudi ministrstvo za kmetijstvo držati obljubo in uresničiti obveze, ki jih je sprejelo s podpisom protokola, je Shaurli menil, da bi veljalo na Krasu opraviti miselni preskok, kar se tiče obravnavanja problema Prosekarja: "O njem ne velja razmišljati le negativno, pač pa je treba vzeti v poštev tudi pozitivne vidike tega vprašanja". Kraškemu kmetijstvu se po njegovem ponujajo izredne razvojne možnosti v povezavi z ovrednotenjem zgodovine in krajevne istovetnosti.

ARC/MCH

V Tržaškem knjižnem središču / Zadružna kraška banka

Še večja prisotnost bančne ustanove na našem območju

Predsednik Upravnega odbora Zadružne kraške banke Adriano Kovačič je v Tržaškem knjižnem središču TS 360 predstavil novo ponudbo, s katero bo banka namenila slovenskim višjim srednjam šolam in didaktičnim ravnateljstvom v tržaški pokrajini prispevek v obliki kupona. Tega bodo šole lahko uporabile za pomoč pri nakupu šolskih učbenikov in knjig družinam v finančni stiski oz. za obogatitev svojih knjižnic z nakupom novih knjig, v prvi vrsti slovenskih zamejskih založb Mladika in ZTT prav v TS 360. To so si zamislili, ker banka kot osnovna slovenska gospodarska ustanova podpira tako pomembne kot strateške in smiselne dejavnosti našega območja. Zavedajo se, da ima veliko družin v finančni stiski pred začetkom šolskega leta težave pri nakupu knjig in učbenikov za svoje otroke. Kot banka se veselijo ponovnega odprtja knjigarne v samem središču Trsta. Kot je uvodoma dejal Adriano Kovačič, je z delovanjem novega podjetja TS 360 naša skupnost bogatejša. Nova knjigarna je pomemben dosežek, sad skupnih prizadevanj in skupnih moči, s katerimi so dosegli strateško lokacijo in lepe prostore. Zahvalil se je vsem, ki so omogočili odprtje novega knjižnega središča, jim zaželel uspešno delo in da bi se vsi posluževali tega prostora za nakup knjig in daril.

Foto Damj@n

Na to dobrodošlo novost banke se je odzvalo lepo število predstavnikov didaktičnih ravnateljstev, višjih srednjih šol in ravnateljev, bančnih nadzornikov in upraviteljev, ki se jim je Kovačič zahvalil za prisotnost. Dr. Igor Giacomini, vodja deželnega šolskega urada, je opozoril na tri pomembne razsežnosti predstavljene ponudbe: gospodarsko, v imenu katere sodelujejo na šolskem uradu s šolniki, socialno, ki predstavlja koristen dodatek, ter ne nazadnje dolgoročno razsežnost. V luči le-te bi lahko z založbama Mladiko in ZTT sodelovali pri izdaji učbenikov, saj se večkrat dogaja, da tisti iz Slovenije niso primerni za našo realnost, še posebno kar se tiče tehničnih predmetov na višjih šolah.

V imenu TS 360 je spregovorila Ilde Košuta, ki je na kratko predstavila pozitivnost novih prostorov in se zahvalila ZKB za pozornost. Pomen knjižnega središča je poudaril tudi predsednik SSO Walter Bandelj.

Predsednik Upravnega odbora ZKB je naglasil pomen branja v zgodnjem otroštvu, ki predstavlja povezovalno dejavnost med otroki in starši, s katero gradijo odnose. Obenem je omenil še druge ponudbe za naše šole: letno dodeljujejo prispevke šolam, ki imajo blagajniško službo pri ZKB, prav tako prispevajo Združenjem staršev na območju, ki naslovijo prošnje na ZKB za nakup vrtnih igral, računalnikov, za delavnice pošolskega pouka itd. ZKB uvaja mlade v svet varčevanja, razpisuje štipendije za mlade člane tako za višje srednje šole kot univerzitetne diplome prve in druge stopnje, sprejemajo dijake na prakso, podpirajo pa tudi podjetniško delavnico pri DTTZ Žiga Zois.

Ob koncu tiskovne konference so povabili predstavnike petih večstopenjskih šol in štirih višjih srednjih šol k prevzemu kuvert. Adriano Kovačič je predstavitev nove ponudbe končal s pomenljivimi besedami: "Nadejamo si, da postane branje, predvsem branje v slovenščini, pozitivna izkušnja za mlade bralce. Za to pa potrebujemo novo sinergijo strokovnjakov – učiteljev in staršev. Kot banka ponudimo sredstva, da otrok pride do kakovostnih knjig, in podamo žogo naprej: naj si vzgojitelji, učitelji in starši prizadevajo, da postane branje za otroka pozitivna izkušnja, prijetno doživetje in užitek".

Metka Šinigoj

Iz temačnega zgodovinskega časa Benečije

Fašistična prepoved rabe slovenščine v cerkvi

Res je: ali je zgrešil Benito Mussolini, s tem da je leta 1933 prepovedal slovenski jezik v Benečiji? Konec koncev je le prepovedal, da bi duhovniki ponujali svojim bolj ali manj zdolgočasenim vernikom približno četrturno dolgo pridigo, s katero so razlagali nedeljski evangelij in ga poskušali posodobiti in iz njega izvleči moralne nauke. Dejansko je šlo za malenkostno zadevo, ki ni opravičila prekomerne reakcije slovenskih duhovnikov in vernikov: ta dogodek je še danes predmet raziskovanja in odločnega obžalovanja.

Kaže, da je bilo prav to sporočilo, ki ga je portal La voce del Friuli orientale julija 2015 hotel podtalno vsiliti pripisu pod nespoštljivo vinjeto z naslovom Slovenska maša: gre za jasen in ponoven napad zoper slovensko mašo, ki jo vsako soboto darujejo v župnijski cerkvi v Špetru.

Ni navadno naleteti v tako pičlem številu vrstic na takšno zgoščenost ignorance (=nepoznavanja) ter zlobnega in namernega hotenja. Ignoranca temelji na dejstvu, da Mussolini leta 1933 ni prepovedal le pridige v slovenskem jeziku. V knjigi z naslovom *Libro Istorico* župnije sv. Lenarta je župnik, g. Giuseppe Gorenszach, 14. avgusta 1933 zapisal, da mu je poročnik orožnikov takole sporočil: "Vedite, da smo v Italiji in da je končno čas, da prenehamo z rabo slovenskega jezika. Predajam vam nalog v imenu svoje ekcelence Prefekta; a. v cerkvi je potrebno pridigati in učiti v italijanskem jeziku; b. otrokom se med poučevanjem verouka ne sme izreči niti ene same besede v slovanskem jeziku; c. slovenski katekizmi so zaplenjeni. Krajevna združenja Katoliške akcije so razpuščena do nadaljnjega ukaza".

Kaj pa le pridiga! Z Mussolinijevim *diktatom* se je brutalno vdrlo v življenje katoliške Cerkve na področju liturgije, poučevanja verouka in združevanja, kar je itak v izrecni pristojnosti cerkvene oblasti.

Ta vdor, ki je korenito uničeval temelje cerkvenega poslanstva, da bi evagelizacijo narodov opravljala v njihovem jeziku, se je začel na dan Binkošti; ta vdor je kršil pravice Cerkve, ki je sama in edina bila pristojna pri določevanju pravil tudi v zvezi z rabo jezika v liturgiji in v verski vzgoji. To pa je za glasilo in Grmka zgolj malenkost!

Pa pustimo ob strani vprašanje o načelnosti samega ukaza. Prepoved ni zadevala le pridige v slovenščini, ampak, kot je zapisal g. Gorenszach, tudi poučevanje verouka otrokom. V tem primeru gre za poglavitno razsežnost posredovanja vere, gre za nalogo, ki v sebi zgošča proglasitev evangeljskega sporočila, uvajanje v zakramente, izkušnjo skupnega življenja v sklopu župnije, molitveno prakso. Vso to izkušnjo je potrebno opravljati v jeziku, ki ga otroci uporabljajo doma in v vasi. Prepoved je zato prizadejala velikansko škodo ne le verskemu doživljanju svetega, ampak tudi pedagoški razsežnosti, to je uravnovešenemu in zdravemu odnosu do domačega kulturnega okolja.

S prepovedjo slovenskega jezika pri pridigi in verouku je bilo konec tudi pomenljive prisotnosti slovenščine pri obhajanju svetih maš in ostalih verskih obredov: po branju v latinščini je bil evangelij podan v slovenščini, v slovenščini so po koncu svete maše molili pri Sv. Mihaelu. Za razliko od drugih župnij videmske nadškofije, kjer so po večini peli v latinščini, je bilo petje v Benečiji izključno v slovenščini (razen stalnih delov pete maše, ki so bili v latinščini). Med evharistično daritvijo so verniki peli *Tantum ergo* v slovenščini, prav tako tudi *Bog bodi hvaljen* in Lavretanske litanije *coram Exposito*; v slovenščini so podajali *Domine non sum dignus* v podeljevanju obhajila *extra missam*; med krstnim obredom so botri odgovarjali duhovniku v slovenščini ... Starejši so se še spominjali, kako so čustveno doživljali petje *Pasijona*, ki so ga trije duhovniki peli na cvetno nedeljo v cerkvah v Sv. Petru in Sv. Lenartu, kjer so se zbirali verniki obeh župnij.

Te navade so bile za videmsko Cerkev tako posebne in nenavadne, da so pri nadškofu Pietru Zamburliniju vzbudile dvom, ali niso te prakse izraz zlorabe slovenskih duhovnikov (cerkveni dostojanstvenik jih je imel za 'panslaviste'), za kar se je posvetoval neposredno z Vatikanom. Vprašanje se je v bistvu razpletlo s potrditvijo zgodovinskega obstoja teh navad in ugotovitvijo, da so v veljavi *ab immemorabili*.

S prepovedjo so prenehale mnoge nabožnosti v slovenskem jeziku – križev pot, molitev rožnega venca, devetdnevnica -, kar je privedlo do izgube zakladnice pesmi in molitev, zaradi katerih so te prakse postale del bogate kulturne dediščine teh skupnosti.

Če zadevo obravnavamo s tega zornega kota, je prepoved slovenskega jezika v tamkajšnji Cerkvi prizadejala globoko travmo, hud udarec verski in kulturni identiteti Benečije, onemogočala je njen umirjeni in naravni razvoj v odnosu do lastnega jezika in zgodovine. Ta prelomnica je povzročila škodo in ločitve, ki smo jim še danes priča in ki so omogočile, da je La voce del Friuli orientale celo zanikala hudo dejanje prepovedi leta 1933.

Ne gre le za ignoranco, ampak za pripravljenost, da bi spremenili ali po svoje tolmačili znana zgodovinska dejstva (ki so obravnavana v zajetni bibliografiji). *Si parava licet componere magnis* ta želja nekaterih je v določenem vidiku primerljiva besedam tistih, ki zanikujejo obstoj ali zmanjšujejo pomen holokavsta židovskega naroda in ostalih oseb v nacističnih taboriščih. Gre za zgodovinski revizionizem, ki onečasti njegove nosilce, podpornike in razmnoževalce.

Še zadnja pripomba v zvezi s pripisom v slovenskem narečju, v katerem avtor meni, da so prvo sveto mašo v ljudskem jeziku (kaj pravzaprav pomeni izraz *'ljudski'*?) darovali na Hrvaškem leta 1931 na podlagi privoljenja papeža Pija XI. Tudi v tem primeru avtor izkazuje svojo ignoranco (=ne poznavanja) glede rabe cerkvene slovanščine v sklopu katoliške Cerkve latinskega obreda. V tisti jezik, napisan v glagolici – to je abecedi, ki jo je izdelal sv. Ciril – so prevedli besedila maše latinskega obreda, ne pa bizantinskega; misal in ostale liturgijske knjige v glagolici je papež Janez XIII. sprejel leta 868 in slovanski narodi so jih uporabljali v številnih krajevnih Cerkvah v sklopu zahodnega katoličtva. Revizija glagoljaškega misala in brevirja je bila izvedena po Tridentinskem cerkvenem zboru in njuna raba je bila razširjena predvsem na Hrvaškem in v Dalmaciji do konca 20. stoletja.

Avtor pripisa ne ve, da župnijski arhiv sv. Petra hrani kopijo glagoljaškega misala in brevirja (ki neoporečno kažeta, da sta bila dolgo časa v rabi) in da, na podlagi pričevanja, ki ga je zbral msgr. Angelo Cracina, so v starodavni cerkvi sv. Egidija nad Kosco *"mašoval' po slovensko"*.

Odgovorno na cesto

Vožnja pod vplivom alkohola izzivanje nevarnosti

Alkohol še vedno botruje preveč prometnim nesrečam. Čeprav se je v zadnjih letih delež nesreč, ki jih povzročijo vozniki pod vplivom alkohola, nekoliko zmanjšal, pa podatki kažejo, da še vedno več kot petina povzročiteljev nesreč s smrtnim izidom za volan ni sedla trezna.

Glede na statistične podatke, ki so jih posredovali z Javne agencije RS za varnost prometa, so tveganju za povzročitev nesreče pod vplivom alkohola posebej izpostavljeni mladi med 24 in 34 letom, predvsem moški.

Kot navaja na svoji spletni strani Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), se v tej starostni skupini dobra četrtina moških in 16 odstotkov žensk opija enkrat do trikrat mesečno ali pogosteje, s čimer ogrožajo tako lastno varnost in zdravje kot tudi varnost in zdravje drugih.

Vsak dan zaradi vzrokov, ki nastanejo izključno zaradi alkohola, v Sloveniji v bolnišnico sprejmejo deset oseb. Zaradi škodljivih učinkov alkohola na zdravje in zaradi prometnih nezgod, ki jih povzročijo vozniki, ki so pod vplivom alkohola, pa vsako leto umre 725 oseb, še navajajo na NIJZ.

Po podatkih agencije za varnost prometa je pod vplivom alkohola kar vsak tretji povzročitelj nesreče s smrtnim izidom in vsak četrti povzročitelj nesreče, v kateri so udeleženi hudo telesno poškodovani. V prvi polovici letošnjega leta pa se je delež prometnih nesreč, kjer se alkohol pojavlja kot sekundarni vzrok, zmanjšal za sedem odstotkov.

Razveseljivo je tudi, da se odnos do alkohola v zadnjih letih spreminja. Na agenciji namreč ugotavljajo, da se sprejemljivost vožnje pod vplivom alkohola izrazito zmanjšuje in se delež tistih, ki menijo, da se pred vožnjo ne bi smelo spiti niti kapljice alkohola, povečuje.

Alkohol sprva deluje kot stimulans, voznik ima občutek izboljšanja motoričnih sposobnosti, prepričan je, da odlično vozi. Prekomerni samozavesti sledijo še slabša sposobnost zaznavanja, napačne ocene razdalj, počasne reakcije, zožen zorni kot...

Vozniki, ki so pod vplivom alkohola, v prometu povzročajo nevarnost na različne načine, od prepočasne ali prehitre vožnje, lahko tudi agresivne in predrzne, do neuporabe ali napačne rabe smernih kazalcev, vožnje v rdečo luč ali ustavljanja pri zeleni luči.

Kot navajajo na agenciji, se že pri izredno nizki stopnji alkoholiziranosti poslabša sposobnost opazovanja premikajočih se luči, voznik pa ni več sposoben pravilno oceniti razdalje do vozil, ki prihajajo nasproti. Zelo hitro se zmanjša tudi sposobnost globinskega opazovanja, s tem pa tudi zmožnost pravilne ocene razdalje med vozili.

Sicer tiste, ki za volanom niso trezni, lahko doleti globa od 300 evrov pa vse do 1200 evrov in 18 kazenskih točk s pridržanjem in odvzemom vozniškega dovoljenja, če imajo več kot 0,52 miligrama alkohola v litru izdihanega zraka.

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (109)

Mariza Perat

Cerkev sv. Marije od Prikazanja v Strunjanu

V tem času so cerkev obnovili in olepšali z novimi slikami, popravili so zvonik ter vanj namestili pet zvonov. Obnovljeno cerkev z novimi zvonovi je 14. julija 1912 posvetil takratni tržaško-koprski škof Andrej Karlin (1857-1933), po rodu Gorenjec, doma iz Stare Loke. Tržaško-koprsko škofijo je vodil od leta 1911 do 1919, ko ga je zaradi težav, ki so mu jih v novi državi povzročali italijanski krogi, sv. oče Benedikt XV. razrešil vodstva škofije.

Spominska podobica ob 500-letnici Marijinega prikazanja v Strunjanu

Bogoljub v zvezi s slovesnostjo kronanja poroča, da se je škof Karlin v Strunjan pripeljal s parnikom "Audax". Spremljali so ga ljubljanski knezonadškof Anton Bonaventura Jeglič, misijonski frančiškanski brat Nicola Marconi, grof Attems ter predstavniki civilnih in pomorskih oblasti. Goriškega knezonadškofa je zastopal msgr. Alojzij Faidutti.

Škof Andrej Karlin

Na slovesno Marijino kronanje so se verniki pripravili s tridnevnico. Med 14. in 15. avgustom je bila nato v strunjanski cerkvi sv. maša. Do 7. ure zjutraj je bilo ob tisti priložnosti razdeljenih 7.000 obhajil.

Na sam praznik Marije Vnebovzete je škof Karlin pred mašo blagoslovil krono, okrašeno z dragimi kamni, nato je ob asistenci cerkvenih dostojanstvenikov daroval slovesno pontifikalno mašo.

Zatem je škof z dragoceno krono kronal milostno podobo Strunjanske Matere Božje. Računajo, da je pri slovesnosti bilo prisotnih približno 20.000 oseb. Romarji so ob tisti priložnosti prišli tudi iz Gorenjske in Štajerske.

Slovesnost se je nadaljevala popoldne, ko je 33 okrašenih ladij v procesiji odplulo proti piranski župni cerkvi. Kronana Marijina podoba je kraljevala na prvi ladji, ob njej pa so stali cerkveni in civilni dostojanstveniki. Na ladjah je skupno bilo približno 3.000 oseb. Vso slovesnost sta spremljala godba in petje.

V piranski cerkvi je Marijino podobo pričakala velikanska množica. Po zahvalni pesmi je škof z milostno podobo podelil blagoslov mestu Piran in morju, nato se je Marija vrnila v strunjansko svetišče.

Naslednjih osem dni so se vrstila romanja k Strunjanski Mariji iz posameznih župnij slovenske Istre. Pisec v Bogoljubu pa toži, da nihče izmed frančiškanov, sicer pobožnih in požrtvovalnih, ne pozna ne slovenskega in ne hrvaškega jezika.

P. Teodorico Asson, doma iz Padove, zgodovinar, je slavje o kronanju, kot beremo v knjigi Rožane Špeh, opisal v posebni knjižici, ki je izšla v Trstu leta 1912. V zapisu je pohvalil slovesnost, a je zraven tudi pripisal:

"Na žalost pa vas moram spomniti, da je bilo to praznovanje omadeževano zaradi tega, ker so romarji, ne da bi duhovščina za to prej vedela, sodelovali v liturgičnih obredih s petjem v prepovedanem jeziku".

/ dalje

Napeti odnosi med Slovenijo in Hrvaško

Dosti bolj kot doslej je treba upoštevati naše narodne koristi!

Med dogodki, ki jih polni kronika v pričakovanju jeseni in mnogih novih neodložljivih obveznosti t. i. navadnih ljudi, še vedno prednjačijo odnosi s Hrvaško in zapleti v pogajanjih o določitvi meje med državama. Hrvaška uporablja preizkušena sredstva in metode, da bi Slovenijo, če le mogoče, povsem osamila v evropski zvezi in nasploh v mednarodnih odnosih. Pri nas pa oblastniki reagirajo tudi tako, da ne omenjajo nemara poglavitnega ali zagotovo enega izmed bistvenih razlogov za težave Slovenije v razmerju s Hrvaško.

Po osuplem in za vse nepričakovanem odstopu slovenskega arbitra Ronnyja Abrahama naši vladajoči ponovno mrzlično iščejo novega arbitra in ponavljajo, da lahko le mednarodna arbitraža odloči o državni meji med Slovenijo in Hrvaško. Toda premier Miro Cerar in za velik del slovenske politike sporni zunanji minister Karel Erjavec ne povesta ničesar o tem, da bo Slovenija morda prikrajšana v svojih pričakovanjih glede meje, posebej tiste na morju, zato, ker pretirano prijateljuje z Rusijo, na škodo svojega članstva v EU in Zvezi Nato. Spoznanje, da bo Slovenija plačala ceno za bratenje med našimi in ruskimi oblastniki pred Rusko kapelico ob vznožju Vršiča, naj bi bil namreč glavni razlog za zaskrbljenost in pravi šok, ki ju je ob novici o odstopu arbitra Ronnyja Abrahama pokazal premier Cerar. Oster je bil predsednik SDS Janez Janša, ki je predsedniku vlade zabrusil, da je skrajni čas za njegov odhod. "Zaradi bratenja s komunizmom in Sovjetsko zvezo smo že izgubili Trst in Gorico, sedaj pa bomo očitno še morje", je ocenil Janša. Opozorilo zaradi skupnih napadov ruskih in slovenskih voditeljev na zahodne povezave, naj bi poslala Evropska unija. Po pričevanju domnevno zanesljivih virov hočejo evropske oblasti Sloveniji pokazati in dokazati, da je ruska pomoč Sloveniji škodljiva, "saj smo se odločili, da vstopimo v EU, kjer odločajo Evropejci in ne Rusi". Do dvotirnosti slovenske zunanje politike je bil v nekaj zadnjih intervjujih, ki jih je dal televizijskim postajam, zelo kritičen tudi nekdanji zunanji minister dr. Dimitrij Rupel. Vprašal se je tudi, "ali ima naša diplomacija sploh dovolj usposobljenih in pogumnih ljudi, da zagovarjajo slovenska narodna stališča in interese. Treba se bo enkrat odločiti, ali Slovenija zagovarja nacionalistična stališča, ki so naša narodna vrednota, ali pa neke abstraktne težnje, ki so zunaj našega zavezništva v EU in Natu, ali kot je sodelovanje z Rusijo".

Slovenski arbiter Ronny Abraham

Akademik in pisatelj Alojz Rebula pa je v svoji redni kolumni, ki jih objavlja v tedniku Družina, pomenljivo zapisal, "da si ob napetosti s Hrvaško zaradi meje človek postavlja vprašanje: ali niso komunisti, ki so vladali brez sence vsake opozicije, imeli v petdesetih letih Titove Jugoslavije dovolj časa, da bi uredili zadevo slovenske južne meje s Hrvaško. Kardelj in Bakarič bi morala zadevo južne meje urediti, ne pa jo prepustiti, da naprej zastruplja naše odnose s sosedo in celo vznemirja Evropsko unijo. Sicer pa je tudi nepojmljivo, da obmorska Hrvaška ne privošči celinski Sloveniji nekaj metrov morske vode".

V nadaljevanju pa o zadevi, ki so jo sedanji oblasti naklonjena občila bodisi zamolčala ali pa le bežno omenila, je pa pomembna, zlasti za slovensko katoliško občestvo. Upokojena nadškofa msgr. dr. Anton Stres in msgr. dr. Marjan Turnšek sta vernikom katoliške Cerkve v Sloveniji in slovenski javnosti sporočila, da ju je kardinal Marc Quellet, prefekt Kongregacije za škofe, obvestil, da se oba upokojena nadškofa lahko brez omejitev vključita v pastoralno in drugo življenje Cerkve, kot to predvidevajo splošna in posebna določila. Ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore je upokojenega nadškofa dr. Antona Stresa že imenoval za rektorja Katoliškega inštituta v Ljubljani. Upokojeni nadškof dr. Marjan Turnšek pa bo v skladu s svojim novim pravnim položajem postal profesor dogmatike na Teološki fakulteti v Ljubljani. Poudarjamo, da je upokojeni nadškof dr. Anton Stres prevzel položaj rektorja Katoliškega inštituta, ustanove, katere glavni cilj je pripravljanje ustanovitve Katoliške univerze v Sloveniji. Temu cilju služi tudi v okviru Katoliškega inštituta že delujoča Fakulteta za poslovne vede.

V Sloveniji je tudi letos zelo odmevalo že dolgo znano in tradicionalno Srečanje treh Slovenij, tiste matične oz. osrednje, zamejske in izseljenske. Potekalo je na Svetih Višarjah in je bilo že 37. po vrsti. Udeležencem je svoje poglede o tem, kako je dogajanje po koncu druge svetovne vojne spremenilo vse tri Slovenije, pojasnjeval in utemeljeval Ivo Jevnikar, znani tržaški časnikar, urednik, politik in seveda zaveden Slovenec. Znan je tudi kot izvrsten poznavalec problematike slovenske narodne skupnosti v Italiji, o čemer je na Svetih Višarjah tudi govoril. Ivo Jevnikar je sicer z njemu lastno pronicljivostjo in znanjem pravilno ugotovil, "da razdvojenost med Slovenci ni samo sad krvavih vojnih let, revolucije, protirevolucije, državljanske vojne in povojnih pobojev, temveč verjetno v še večji meri posledica dogodkov in razmer, ki so se dogajali v desetletjih po vojni. V medvojna in povojna nasilna dejanja ter v povojno politično in policijsko zatiranje je bilo vpletenih na desettisoče ljudi, zato se stvari težko spreminjajo. Po demokratizaciji in osamosvojitvi pa so nam nekateri še 'ukradli' državo in narodno premoženje. Nadaljevalci nekdanjih elit sedaj obvladujejo javno upravo, gospodarstvo, medije, sodstvo. Stvari se težko spreminjajo tudi v zamejstvu, ker so bili režim in njegovi somišljeniki zelo dejavni tudi v njem".

Počitnice in razne druge oblike oddiha se tudi v Sloveniji končujejo in delo, ki edino zanesljivo in trajno omogoča življenje in v dobrih časih tudi blaginjo, se bo nadaljevalo, kjerkoli že nastaja in se obnavlja. V začetku septembra bodo izvedli tudi premestitve duhovnikov, za katere so se odločile Celjska škofija, Koprska škofija, Ljubljanska nadškofija, Mariborska nadškofija in Murskosoboška škofija. Tudi po novem bo znatno število duhovnikov odšlo na šolanje oziroma nadaljnje versko usposabljanje k različnim vatikanskim ustanovam v Rim. Sicer bodo premestitve duhovnikov številne in so objavljene tudi na dveh straneh tednika Družina.

Marijan Drobež

Prejeli smo

Pojasnilo o medvojnem slovenskem četništvu

Spoštovani,

Z velikim veseljem in presenečenjem sem prejel v vpogled 4 izvode Vaše publikacije Novi glas in jo zdaj prebiram. Odkril sem povsem nov, a bogat vir informacij o življenju slovenskega življa pod Italijo. V tem je najboljši dokaz zdravega narodnega življenja in najboljše jamstvo, da tega življenja še zlepa ne bo konec.

Dovoljujem pa si opozoriti na netočnost podatkov o slovenskem medvojnem četništvu, navedenem v članku g. Marjana Drobeža. Novi glas, 11. junij 2015, str 13.

Govoreč o povojnem razvoju in nujni rehabilitaciji žrtev komunističnega nasilja, g. Drobež piše:

"Gre za povrnitev časti in dostojanstva slovenskih četnikov, umorjenih jeseni leta 1943 na območju Kočevja, pri čemer so s partizani sodelovale enote italijanskih topničarjev. Preostali privrženci četniškega gibanja so bili pobiti po vojni".

Tako g. Drobež.

Resnica je malo drugačna:

"Slovensko četništvo" je nastopalo v dveh obdobjih. Prvo obdobje se je v resnici končalo v Mozlju, kjer so bili pomorjeni domala vsi člani posadke na Grčaricah, oktobra leta 1943.

Drugo obdobje nacionalne ilegale se je pričelo spomladi leta 1944 in je trajalo do konca vojne, v začetku maja 1945.

V tem obdobju so nastopali 4 četniški odredi. Osnovni je bil Notranjski odred, ki se je gibal v Polhovgrajskem pogorju. Njegov poveljnik je bil poročnik Jože Saje "Gorjan". Pri tem odredu se je nahajal tudi slovenski četniški štab z generalom Andrejem (Ivan Prezelj) na čelu.

Drugi je bil Primorski odred na nekdanji jugoslovanski meji z Italijo. Vodil ga je aktivni jugoslovanski kapetan Debevec.

Tretji je bil Gorenjski odred, ki je bil maloštevilen in se je ob koncu vojne domala vključil v Gorenjsko domobranstvo.

Četrti je bil Dolenjski odred, ki ga je vodil Janez Marn. Ta je bil precej časa PARTIZANSKI oficir, a je sprevidel namene Komunistične partije in se je z vsem moštvom vključil v Jugoslovansko Nacionalno ilegalo.

Peti četniški odred je bil odred Jožeta Melaherja-Zmagoslava, na Štajerskem. Ta odred je bil ves čas odrezan od ostalih in se je pridružil četniški "centrali" šele v Italiji.

Spomladi leta 45 sta se Notranjski in Primorski odred umaknila iz centralne Slovenije na Primorsko, v Vipavsko dolino. Gorenjski odred je bil v tistem času že domala vključen v Gorenjsko domobranstvo, Melaherjev odred pa se ni mogel dokopati do Vipavske doline ter se je preko Koroške v velikem loku umaknil na avstrijsko italijansko mejo in potem s pomočjo zaveznikov dosegel osrednja dva odreda v Forliju, v Italiji.

Peti, Marnov odred, se je umikal obenem s Slovenskimi domobranci in z njimi doživel tragično "vetrinjsko usodo".

Notranjski in Primorski odred pa sta se obenem s Primorskimi domobranci in srbskimi četniki na Primorskem, pri Gorici prebila preko Soče, kjer so ju sprejeli zavezniki in jih namestili v nekdanjem taborišču Visco pri Palmanovi, od tam pa smo bili jeseni leta 45 premeščeni najprej v Ceseno, nato v Forli in slednjič v Eboli, južno od Napolija.

S tem je bila torej večina slovenskih četnikov Druge ilegale – rešena, obenem s Primorskimi domobranci ter srbskimi četniki in dobrovoljci.

V Italiji smo ostali do pomladi 1947, ko je bilo podpisano premirje z Italijo. Takrat so nas zavezniki preselili v Britansko cono Nemčije, od koder se je potem pričelo razseljevanje po drugih državah.

Toliko v vednost in blagohoten popravek.

S spoštovanjem
Pavle Borštnik
Ohio – USA

V Sloveniji so partizani med drugo svetovno vojno pobili okoli 150 Romov!

Tudi umorjenim Romom leta 1942 je potrebno zagotoviti civilizacijski pokop!

V Črnomlju je bil v petek, 31. julija 2015, ustanovljen Odbor za izkop in pokop umorjenih Romov med drugo svetovno vojno za celotno področje Slovenije. Pravna osnova za delovanje Odbora je nedavno sprejeti Zakon o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev ter Resolucija Evropskega parlamenta, ki so jo poimenovali evropski Dan spomina na genocid nad Romi med drugo svetovno vojno. Resolucija je bila sprejeta 15. aprila letos, vsa Evropa pa je v nedeljo, 2. avgusta 2015, prvič praznovala ta žalostni spomin.

USTANOVLJENI ODBOR

Najprej se je 12-članski Odbor uradno izoblikoval, kjer so člani za svojega predsednika izvolili **Roma Zvonka Golobiča** iz Bele krajine, sicer podpredsednika Zveze Romov za Dolenjsko in Belo krajino. Poleg drugih so člani odbora postali še etnologinja dr. Pavla Štrukelj, avtorica številnih knjig o Romih, izredni prof. dr. Miran Komac, višji znanstveni sodelavec na Inštitutu za narodnostna vprašanja, zgodovinar prof. dr. Mitja Ferenc, zgodovinar dr. Jože Dežman, Filip Robar Dorin in drugi ... Direktor Urada za narodnosti vlade RS mag. Stanko Baluh pa se srečanja zaradi dopusta ni mogel udeležiti.

RAZLOGI ZA SPREJEM RESOLUCIJE

V Evropi živi okoli 10 – 12 milijonov Romov in so največja etnična manjšina. Evropski poslanci so resolucijo sprejeli zato, ker je rasna sovražnost proti Romom najpomembnejši vzrok za diskriminacijo in marginalizacijo Romov. Opozorili so, da so Nemci med drugo svetovno vojno pobili najmanj pol milijona Romov, največ v koncentracijskem taborišču Auschwitz – Birkenau, kjer so samo v eni noči, iz 2. na 3. avgust leta 1944 v tem taborišču usmrtili 2897 Romov, pretežno otrok in žensk.

HISTORIČNI PREGLED DOGODKOV V BELI KRAJINI

Dejstvo je, da so v Evropi Rome pobijali Nemci, v Sloveniji pa partizani, tudi v Kanižarici ... Partizan Radko Polič je v svoji knjigi Belokranjski odred zapisal: **"Med drugo svetovno vojno, se je na račun vrtoglavega in zmagovalnega partizanskega razpoloženja zgodil nesmiselni in kruti obračun z Romi iz Kanižarice ..."** Tako so partizani iz črnomaljske čete v nedeljo, 19. julija 1942, zgodaj zjutraj obkolili romsko naselje v Kanižarici pri Črnomlju. Okoli 60 otrok, žensk in moških so preko Jerneje vasi odgnali na Mavrlen, kjer so jih zaprli v opustošene kočevarske hiše, romsko naselje v Kanižarici pa so partizani zažgali. Čez nekaj dni so jih na še ne odkriti lokaciji pri Zagradcu pobili v bližnjih vrtačah ...

KAJ BODO NALOGE USTANOVLJENEGA ODBORA?

Vsi člani Odbora so bili enotnega mnenja, da problematike med drugo svetovno vojno pobitih Romov ne bodo politizirali, ali celo iskali morebitne krivce in podobno, saj Odbor za to sploh ni pristojen. Zato bodo najpomembnejše aktivnosti Odbora odkrivanje morišč, izkop in pokop posmrtnih ostankov Romov na civilizacijski način ter postavitev spominskih obeležij ...

Druga raven delovanja Odbora pa bo usmerjena v prizadevanje, da Republika Slovenija, kot pravna naslednica neke druge države, čim prej prevzame odgovornost za te poboje, potomcem pobitih pa zagotovi primerno odškodnino.

Sočasno bo Odbor pri svojem delu striktno spoštoval določila Zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev, Romi pa morajo čim prej pridobiti kar največ osebnih izjav in pričevanj ter soglasno poskrbeti za kraj (pokopališče) krščanskega pokopa pobitih Romov!

Po končanem zasedanju Odbora in novinarski konferenci so vsi skupaj odšli na ogled domnevnih morišč pri Zagradcu v roških gozdovih, kjer so se z enominutnim molkom, ob prvem praznovanju evropskega Dneva spomina na genocid nad Romi med drugo svetovno vojno, poklonili vsem pobitim Romom na Mavrlenu nad Dobličami v Beli krajini.

Franci Koncilija

NASELJE PORTOPICCOLO Predavanje Vittoria Sgarbija

Renesansa, doba genijev krščanske umetnosti

Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Človek je ustvarjen po Božji podobi. Učlovečeni Bog postane hkrati trpeči človek.

To so nekatere osnovne koordinate krščanske vere in zato hkrati tudi naše kulture. Brez teh misli ne moremo prepoznati svojega obličja in niti svojega odnosa do umetnosti, ki je tolikšen pomen imela v miselnem in vsestranskem razvoju evropskega človeka. O vsem tem je v poldrugi uri predaval umetnostni kritik Vittorio Sgarbi na večeru, ki je bil v naselju Portopiccolo pri Sesljanskem zalivu v četrtek, 6. avgusta. Srečanje je priredila revija Genius People Magazine pod pokroviteljstvom občine Devin-Nabrežina. Predavatelja in knjigo z naslovom *Gli anni delle meraviglie. Da Piero della Francesca a Pontormo. Il tesoro d'Italia II* – Leta čudes (Od Piera della Francesca do Pontorma), na podlagi katere je avtor razvil svoje izvajanje, je uvedla prof. Tatjana Rojc.

Gre za drugi del načrtovane trilogije, ki jo Sgarbi namenja poljudnim ljubiteljem umetnosti, tistim, ki "so v mladosti zaradi togega podajanja snovi in splošne vsiljive 'predmetne politike' v šoli zasovražili literaturo in umetnost nasploh" – je pikro pripomnil avtor. Kritik je v tej knjigi, ki jo je izdala založba Bompiani, obravnaval renesanso, to je obdobje, v katerem se je zgostila skupina umetniških genialcev "kot se v zgodovini človeštva ni pokazala nikdar prej in nikdar potem". To obdobje sestavlja zakladnico krščanske umetnosti, ki je zaradi svoje idejne zasnove ne moremo primerjati z ostalimi versko-kulturnimi izročili (četudi monoteističnimi) ali prenesti nanje. "Moč krščanskega Boga je ta, da je postal človek. V umetniškem vidiku je ta razsežnost še bolj pomembna od vstajenjske: krščanska umetnost, zlasti renesančna, je tako bogata, ker upodablja učlovečenega Boga, ki se kot človek sooča s podobnimi izkušnjami kot kateri koli drug človek in jih hkrati doživlja", je obrazložil Sgarbi. Ob tem pa ne gre pozabiti še na ključno idejno razsežnost samega krščanskega etosa, ki so jo renesančni umetniki ponotranjili in jo nato izražali v svojih delih. To je povraten odnos relacije Bog-človek: ker se je Bog učlovečil, pomeni, da je tudi človek storjen po Božji podobi. Od tod zato tako velika spoštljivost do človeškega bitja, ki se na podlagi tega mišljenja stopnjuje do najvišjega nivoja, ki mu pravimo oseba (kar predpostavlja neponovljivost in enkratnost vsakega človeka). Pojem *ljubiti svojega bližnjega kakor samega sebe* zrcali namreč ljubezen, ki jo Bog izkazuje nam.

Sgarbi bi krepko razočaral občinstvo, če ne bi obravnaval s svojim značilnim polemičnim zanosom aktualne tematike. Samemu Trstu, kjer ima veliko prijateljev, ni prizanesel in je dejal, da nenehni zapleti s starim pristaniščem kažejo, da je spolno življenje Tržačanov šibko: demografski količnik je na nuli, zato prebivalci ne čutijo potrebe po iskanju novih bivanjskih in raznovrstnih prostorov na področju med železniško postajo in morjem. Prav tako je s svojim telefončkom hodil med občinstvom in na njem kazal fotografijo z nesrečno novo gradnjo ob vhodu v Benetke, ko so staremu hotelu, zgrajenemu v beneškem slogu, prizidali nove prostore, ki spominjajo na ogabno "kocko racionalističnega kova 30. let". Omenil je celo papeža Frančiška in se vprašal, zakaj je bil takrat kard. Bergoglio sploh prvi, ki je ob izvolitvi za Petrovega naslednika izbral ime zavetnika Italije: ali so bili papeži pred njim preveč vezani na politiko in oblast, da so pozabili na sporočilnost velikega moža iz Assisija?

Foto JMP

In ravno ime sedanjega papeža mu je bilo iztočnica, da bi na podlagi fotografskih posnetkov pospremil občinstvo v stoletje čudes. Začenši torej prav s someščanom iz Ferrare, Francescom del Cossom, čigar prizor krasi naslovnico njegove knjige. Na zaslonu so si ob njegovi razlagi sledila še dela Pier Mattea d'Amelie, Antonella da Messina, Giovannija Bellinija, Giorgioneja, Tiziana, Piera Della Francesca, Antonia D'Ancone, Carpaccia, Cristofora Scacca in Michelangela. Večina obravnavanih avtorjev je manj poznanih, njihova umetniška teža pa ni nič manjša od slavnejših kolegov. Osredja tema, ki jo je Sgarbi razvijal na podlagi predstavljenih del, je bilo Marijino oznanjenje, sklepna podoba pa podoba matere Marije, ki drži v naročju Križanega. "Trpečemu Marijinemu obličju je Michelangelova roka dala mladostniški pridih: Jezusa nosi hkrati tako, kot bi pestovala dojenčka. V objemu pa ji Kristus leži mrtev. Kipar je na tak način v eni sami gesti združil rojstvo in smrt". Tovrstna sinteza je bila najbrž mogoča le v času renesanse, dobi genijev.

IG

BOVEC Javna predstavitev sanacijskih del na kaninskem smučišču

Brez zimske sezone ni resnega turizma v Posočju!

Bovški župan Valter Mlekuž je 4. avgusta, na dan podpisa pogodbe s projektantom sanacije in izvajalcem sanacijskih del Dr. Duhovnik d. o. o. v bovškem kulturnem domu, organiziral javno predstavitev projekta "Sanacija žičniških naprav na smučišču Kanin". Poleg župana so potek pogovorov z vladnimi službami za sredstva sanacije, pridobitev lastnine žičnic in vsebino projekta obrazložili predsednik Komisije za oživitev smučišča Kanin Danijel Krivec, član komisije, in odvetnik Miha Sotlar ter odgovorni izvajalec del profesor dr. Jože Duhovnik. Odgovarjali so tudi na vprašanja prisotnih občanov in predstavnikov turistične ponudbe in za mnoge prepričljive odgovore prejeli aplavz.

Dejanski izvajalec del na terenu je podjetje idrijski Kaskader, dobavitelj opreme pa francoska POMA.

Prof. Duhovnik je povedal, da so, ob zagotovilu odgovornih za plačila in pripravljalna dela, naročili opremo pri POMI že na začetku poletja in prav tako poslali ekipo dvajsetih delavcev, ki se bo kmalu povečala na 100 monterjev, obnavljat spodnji del žičnice od Bovca navzgor. Nekateri med njimi bodo pridobili specializacijo za delo na žičnici in smučišču. S takšnim pristopom so že do sedaj pridobili polovico časa, potrebnega za dokončanje del. Poudaril pa je, da bodo nazadnje močno poškodovano sedežnico, ki z bovškim povezuje smučišče v Italiji, zamenjali z novo, ki bo v sodobnejši izvedbi. V kratkem času za izvedbo je bistven dostop po gradbeni cesti (strokovnjaki za gozdne vlake obnavljajo staro avstrijsko vojaško cesto) za dostavo materiala in vsega potrebnega do zadnje postaje sistema žičnice. V te namene specializirano podjetje Kaskader bo zamenjalo vse, kar ne odgovarja več sedanjim ostrim predpisom za smučarske žičnice, saj bo moralo smučišče ponovno pridobiti vsa dovoljenja za obratovanje. Ob tej priložnosti bodo na vrh hriba speljali tudi optični kabel za internetne povezave. Prof. Duhovnik je prisotnim zagotovil, da je pogodbeno dogovorjena sanacija "na ključ" 5,7 milijona evrov in ne bo nobenih podražitev. Za razna pomožna dela, kot so čiščenje gondol, postaj in okolice, so najeli kar nekaj domačih delavcev.

Danijel Krivec je med drugim zagotovil, da bodo "kaninske žičniške naprave, sredi decembra, pripravljene za ponovni zagon in pozimi bomo smučali".

Socialistično miselnost zamenjati za poslovno evropsko odličnost

Župan Valter Mlekuž je povedal, da je za njegovo ekipo ogromno pripravljalnega dela in nepresnanih noči, pričakovali so hitrejše in lažje pogajanje, toda zdaj so lastniki žičniških naprav, kar je bil pogoj za nepovratna državna sredstva in nadaljnja vlaganja v okviru programov EU. Začenjajo novo obdobje ponovne zimske sezone, saj brez nje resnega turizma v Posočju ne more biti. Na resnost njihovega pristopa kaže zanimanje potencialnih investitorjev, potencialnih kupcev hotelov na Bovškem in v bližini.

Danijel Krivec je dodal, da bodo septembra z mednarodnim razpisom znotraj EU poiskali upravljavca smučišča. Izkazalo se je tudi, da je ostalo kar nekaj denarja EU iz minule finančne perspektive. Kandidirali bodo in vse kaže, da bo za naš projekt ves obljubljeni denar možno pridobiti že v nadaljevanju ... Nadejajo se namreč strateškega partnerja, ki bo pripravljen, čez nekaj let, sodelovati tudi pri pridobivanju EU sredstev in izgradnji nove žičnice ter vsega, kar sodi v sodobno turistično ponudbo v dolini Soče.

V prihodnjih štirih mesecih bo na Kaninu potekalo tisto nujno, kar bo omogočilo ponoven podvig načrtovalcev in neposrednih graditeljev – projekt za novo kaninsko žičnico, kar bo primerljivo z izgradnjo sedaj 40 let stare priložnosti, ki je socialistična miselnost vsebinsko ni imela namena dokončati in ni bilo niti volje za sodoben tržni razvoj konkurenčne odličnosti. Večja akcija je bila le tista pred štirimi desetletji, ko so žičniški sistem gradili, ne pa tehnično in ekonomsko dokončali. Ta korak bo morda zdajšnjo politiko na oblasti prepričal, da je skrajni čas, da se Slovenija odloči za preizkušen model v alpskih državah: povsod so s kaninsko primerljive žičnice v lasti občin ali države, ne pa kakšne zadruge prostovoljcev. Le ta pot sodobne konkurenčnosti je zagotovilo, da se ne bo zgradil sodoben turistični center in se po izgradnji spet utopil v megli in dolgovih.

Miran Mihelič

Erika Brajnik NATUROPATSKI NASVETI (77)

UŽIVANJE SLADOLEDA POSTARA

Poletje je, poleti veliko ljudi uživa sladoled. Nekateri so nori na sladoled in ga uživajo večkrat na dan. Obstaja več vrst sladoleda: sadni, kremasti, mlečni, tisti brez laktoze, brez glutena, z oznako bio, brez sladkorja itd. Nekatere sladolede podjetja tržijo kot zdrave, naravne manj škodljive. Nobeden se pa ne vpraša, ob kateri uri je sladoled smiselno zaužiti.

Pomembno je, kaj zaužijemo in kdaj to počnemo! Smisel kronodiete, ki se veže na delovanje avtonomnih živčnih sistemov, je prav ta, da upoštevamo, kdaj sladoled zaužiti, ob kateri uri. Kajti če ga bomo pojedli dopoldan, ga bo naše telo čisto drugače presnavljalo kot popoldan.

Do poldne, do kosila, uživajmo sladoled, bolj kvalitetni so boljši, ni pa v tem bistvo, bistvo je, da ga uživamo pred 12. uro, pred kosilom, tudi otroci. Takrat je aktiven simpatični avtonomni živčni sistem, sladoled bo telo presnovilo takoj, sladkorje in maščobe bo telo pokurilo. Toksine bo telo izločilo iz telesa. Telo ne bo zakisano. Želodec ima dopoldan več energije, mrzel sladoled, ki ga bomo zaužili dopoldan, bo želodec takoj segrel na telesno temperaturo, za to bo porabil manj energije.

Velika večina ljudi uživa sladoled popoldan ali zvečer; najraje ga kupijo pod pretvezo, da je brez sladkorja, da je bio, tako ga uživajo z lažjo vestjo. Vendar tisti sladoled škodi, bolj ali manj, glede na kakovost, ampak škodi. Škodi, ker ga telo popoldan in zvečer ne presnavlja oziroma ga presnavlja zelo, zelo počasi. Presnova ni odvisna od naše aktivnosti, ampak je avtonomna. Tudi če spimo, deluje na isti način, kot če smo zbujeni.

Sladoled popoldan ali zvečer zakisa telo, ker sproži presnovo sladkorjev, tudi najbolj zdrav. Toksini ostajajo v telesu, telo nima energije, da bi jih odpravilo iz telesa. Toksini se nabirajo v organih, če uživamo sladoled popoldan ali zvečer, se toksini ustavljajo predvsem v vranici. Vranica skrbi za presnovo sladkorjev in kakovost ter gostoto vseh tkiv našega telesa.

Če je vranica polna toksinov in šibka, bo naša koža mlahava, polna gub in polna celulita!

Če uživamo sladoled, pa naj bo zdrav ali ne, popoldan ali zvečer, se bo naša koža prej postarala, bo polna gub in celulita, de ne govorimo o zdravju organov!

Osebno zaužijem en sladoled dopoldan na poletno sezono!

Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI GLAS
ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B – Videm. Tel. št. 0039 0432 299664 – Faks 0039 0432 512095 – E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 11. avgusta, ob 14. uri.

V naročju prelepih strmin

Po pozabljeni poti na planino Kuhinja

Letošnje poletje je kot nalašč za izlete v gore, kar nese te navkreber v modrino. Predvsem za vse nas, ki ljubimo sonce in ne maramo presenečenj z nevihtami, so ti dnevi še posebno lepi in primerni za potepanje. Midva z možem vsak dan gledava Krn, Kobarid pa nam je najbližje večje slovensko naselje, kamor hodiva zaradi pošte, marketa, pa tudi zaradi prijateljev. Zakaj se ne bi povzpela torej še v naročje prelepih strmin, ki vabijo nad zelenomodrimi tolmuni večno lepe Soče??? Med številnimi planinskimi potmi, ki so zelo popularne in v tem letnem času celo prepolne planincev, sva izbrala samotno in manj poznano pot iz Koseča mimo italijanske vojaške kapelice na planino Kuhinja. Dve uri, skoraj dve uri in pol srednje naporne hoje. Kar čudno za cilj, do katerega se večina obiskovalcev pripelje z avtom in je navadno le začetno izhodišče za vzpon na Krn.

Do vasi Koseč pelje pot iz Drežnice. Že samo naselje, z razgledom na drežniško cerkev, je lepo, poleg tega je kraj za turizem zanimiv, saj si lahko pred vzponom ogledamo manjši zasebni muzej in zelo lepo cerkvico sv. Justa, ki po slogu in freskah zelo spominja na sakralne objekte v sosednji Benečiji.

Koseč, strma vasica z ozkimi ulicami, je sicer le dobrih sto metrov oddaljena od Drežnice. Že pot sama nam nudi nekaj zanimivosti, saj nas kažipot levo usmerja k večjemu slapu. Cesta tu prečka potok Ročico, ki izvira nekoliko višje v treh slapovih, spodnji Krapež je edini dostopen navadnim

smrtnikom, kot sem jaz, drugi so primerni le za izkušene gornike in alpiniste. Nekoliko višje si lahko ogledamo še Debelo peč, enega največjih ledeniških balvanov v Sloveniji, če imamo čas in se nam ne mudi na dvourni izlet prek Planice, pa lahko obiščemo Koseška korita in nekaj drugih, težje dostopnih, a zelo slikovitih slapov.

Mi seveda iščemo parkirišče, da se odpravimo navzgor po strmini. Ljubljanska registrska tablica ob neki hiši me zavede in pomislim, da je tam morda javno parkirišče. Ko pride iz hiše lastnik, me je sram, a ljudje so tu preprosti in prijazni, dovoli nam, da avto pustimo na njegovi posesti, saj dobro ve, da planinci nimajo kam dati svojih jeklenih konjičkov. Oproščam se, videla sem avto z ljubljansko registracijo, mu priznam. Seveda, se smeje, tam smo ga kupili.

Pot se iz Koseča vijuga strmo navkreber v serpentinah, kljub vsemu je veliko zelenja in ni vroče, v tem letnem času nam družbo delajo okusne, zrele maline, ki seveda znatno vplivajo na čas vzpona. Ko se gozd razredči, se pogled odpre na zelenomodro Sočo med travniki, na Livek in Matajur. Pod nami pa so mogočna drežniška cerkev in za njo Krasji vrh in Stol. Prelepa pokrajina... Ni težko razumeti, zakaj tujci govorijo o eni izmed najlepših reških dolin v Evropi in celo na svetu. Soča Valley, baje letos ena izmed najbolj množičnih turističnih destinacij, o čemer pričajo gost promet in turisti z vseh vetrov. Ko gledam zeleno pod seboj in modrino, ki se vije pod gorami, imam stalno v mislih neki angleški reklamni logo, this may be the most beautiful riveron earth... to bi lahko bila najlepša reka na svetu. In sem srečna, da sem tu, v nežnem objemu te prelestne lepote. Čisto nič mi ni mar, da že dve leti ne grem nikamor na dopust. Saj živim v enem izmed najlepših kotičkov, kar jih poznam. In ljudje prihajajo sem iz najbolj oddaljenih krajev, da lahko za teden ali dva uživajo na stezah, po katerih grem lahko jaz vsak dan. Srečnež sem in ne vem, če si vse to sploh zaslužim.

Kljub vročemu poletnemu dnevu v dobri uri brez večjih naporov prispeva do italijanske vojaške kapelice vrh Panice. S svojim belim pročeljem, ki ga krasijo stilizirane granate, je vidna že od daleč. Vzdrževana je lepo, saj je bila zadnjič obnovljena leta 2003, o njej pa vedo ljudje povedati le malo. Izročilo pravi, da jo je v spomin na padle vojake dal zgraditi italijanski stotnik Celestino Bes. Tu nekje v bližini naj bi bil oskrbovalni tabor italijanske vojske. O tistih hudih dnevih priča napis CONSOLATRIX AFFLICTORUM, tolažnica žalostnih, vzet iz psalma lavretanskih litanij Matere Božje.

Od kapelice je prelep razgled na Soško dolino, Benečijo z Matajurjem in Kanin. Tak, da vsak obiskovalec po zasluženem počitku težko vstane in se spet odpravi na pot. Da pridemo do planine Kuhinja, se moramo spustiti 200 metrov nižje, na višino 1000 metrov, steza pa nas po gozdu vodi mimo, preko dveh prepadnih suhih strug, preko katerih pridemo po lesenih mostičih s pomočjo zajle. Po nekaj manj kot četrt ure lahke hoje smo iz gozda na pašnikih, planina je pod nami in pot nas kmalu pripelje do zasluženega piva in okrepčila. Prijetna planinska postojanka na planini Kuhinja je izhodišče za vzpon na Krn oziroma prijeten nedeljski izletniški cilj za družine z otroki. S parkirišča nad vasjo Krn je do tu namreč le četrt ure nenaporne hoje.

Suzi Pertot

Zavel je osvežilen veter v naši košarki

Jadran začel z novo zgodbo

V naši košarkarski srenji je v tem poletju, kot kaže, zapihal nov veter. Po lanskem nazadovanju Jadrana iz B lige in znanih trenjih med matičnimi društvi, ki že 40 let podpirajo špico zamejske igre pod košema, so dejansko vsi športni delavci, ki so za Jadran veliko naredili v zadnjih dveh desetletjih, odstopili. Nekaj časa se je govorilo, da zaradi te vrzeli

Občni zbor AŠZ Jadran 20. 7. 2015 - z leve: Adriano Sosič, Savo Ušaj, Peter Žerjal, Mira Štor

in spričo primanjkljaja, ki ga je neizbežno terjala lanska izjemno zahtevna sezona med polprofesionalci, reprezentančne članske ekipe sploh ne bodo sestavili. V razmeroma kratkem času pa so šle zadeve polagoma na svoje mesto, športno združenje je dobilo nov odbor, ki se je rodil na temeljih širokega konsenza med klubi, tudi članska ekipa, ki bo redno igrala v C ligi, pa se obeta čisto spodobna in celo še bolj perspektivna.

Kaj pa se je zgodilo med junijem in julijem? Bor, Breg, Dom, Kontovel, Polet in Sokol, se pravi Jadranovi ustanovni člani, so prispevali vsak po enega svojega sodelavca v delovni odbor, ki se že sestaja in te dni dela s polno paro. Vsi so prepričano podprli idejo o združevanju, sodelovanje pa naj bo enakopravno. Novi predsednik je postal Marko Kojanec, v upravo so stopili še nekateri zanesenjaki, ključna figura za tehnični program pa je Andrej Vremec, ki je dragocen tako za mladinski pogon kot pri sestavljanju članske vrste. Za vrnitev na klop le-te se je odločil Andrea Mura, ki so ga lani zamenjali z Walterjem Vatovcem sredi sezone. Četudi je prvotno kazalo, da bo igralski kader osiromašen, pa so naposled sklenili ostati stebri Borut Ban (čeprav je imel več ponudb po Italiji), Daniel in Matija Batich, Saša Malalan, Carlo De Petris in Martin Ridolfi. Bistven pa bo še naprej projekt o mladinskem pogonu, iz katerega bodo črpali tudi vse ostale igralce dvanajsterice članskega moštva. To bodo torej najstniki letnikov 1996, 97 in 98, kandidati so menda povratniki iz društva Pallacanestro Trieste, Cettolo, Daneu in Zidarič (vsi 1998), Brežana Gelleni in Zobec ter sokolovci Kojanec, Sardoč in Ušaj. Jadran bo po izkušnji v dvorani PalaTrieste spet imel svoj dom na Opčinah v dvorani Polisportive. Priprave na C ligo bo začel 17. avgusta.

Kot rečeno, pa je projekt Jadran širša zadeva, letos ga bo v mladinskih prvenstvih zastopalo 14 postav in več kot 400 košarkarjev. Vse bodo zaupali preverjenim trenerjem, ki bodo delali po skupnem strokovnem programu, za kar se ogrevajo Vremec in sodelavci. Nove odbornike čaka drugače sedaj ogromno dela, da pridobijo potrebna finančna sredstva za upravljanje tako mogočnega stroja kot tudi streho nad glavo za vse sodelujoče. Med prioritete so postavili tudi novačenje otrok po šolah. Sploh pa je pozitiven vtis, da preveva to novo poglavje določeno zdravo navdušenje, novi obrazi med športnimi delavci navsezadnje tudi niso obremenjeni z zamerami iz preteklosti, kar je dobra popotnica. Skratka, včasih so potrebni tudi še tako koreniti rezi. Jadranu želimo, da bi bil uspešen in da bi ga za svojega spet začutila tudi matična društva, predvsem pa vsi soudeleženi mladi tekmovalci.

HC

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE! 16

Kot vsak dan sem tudi v soboto že zgodaj zjutraj pogledal na spletu novice, med katerimi je izstopal še en potop ladje s prebežniki, ki iz Afrike skušajo priti do Juga Italije. Tudi tokrat ni bilo navedeno število utopljenih revežev, saj bo točna številka ostala skrivnost, morje itak ne govori, rešeni prebežniki pa niti sami ne vedo, koliko jih brezvestni tihotapski krmarji čolnov naložijo. Zato pa so bile toliko bolj zgovorne fotografije, ki jih je italijanska policija dala medijem v objavo, posnete so bile iz helikopterja, na modrini si videl desetine in desetine majhnih pikic na morju, vsaka črna pika je govorila sama zase o usodi enega prebežnika. Fotografije so bile zelo zgovorne predvsem zato, ker so bile črne pike, reveži, ki jim je uspelo se rešiti, v modrem morju tako majhni, kot so majhni v naši zavesti, pravzaprav nepomembni.

V nedeljo zjutraj sem šel zgodaj k maši, pred mašo sem še enkrat prebral na spletu odločno obsodbo svetega očeta, ki je dejal že v petek mladim, kako je vsako zavračanje beguncev, prišlekov, dejansko vojno dejanje, nevredno vsakega človeka. Zanimivo, da sem novico o obsodbi zavračanja beguncev s strani papeža Frančiška, ki se že vrsto let bori proti nesprejemanju beguncev, našel že v arhivu. Begunci niso za naslovnico, če ni zraven mrtvih, seveda. Ko jih veliko umre, napolnijo prve strani, potem pa se jih čim prej pomete v arhiv, tudi na spletu. So moteči element, kot sem pred kratkim dejal sam, ko so me vprašali, kako je živeti s prišleki. Brez dlake na jeziku sem povedal, da je težko, ker prinašajo s seboj mizerijo, slabe in svojih nerazvitih dežel navade in so zato moteči, dodal sem še, da celo smrdijo, ker se nimajo kje umivati, pa tudi vzgojeni niso bili tako, kot smo mi, zato mečejo odpadke kar na cesto. Vrsto let sem namreč živel v soseščini z arabskimi prišleki in vsakdo, ki govori, da ni težko s prišleki iz Tretjega in Četrtega sveta, laže, ali pa govori besede, za katerimi ne stoji življenje. In take besede so prazne.

Konec tedna se je v reki Soči pri Pevmi utopil sirski mladenič, prebežnik, prišlek, ki se je tam umival, k Soči namreč hodijo pri nas prebežniki, da se operejo, da so v tej neznosni poletni vročini vsaj v prijetnem hladu ob reki, kjer tudi prespijo, ker jim nihče ne nudi zatočišča; nekateri zato, ker jim ga ne morejo dati, drugi pa zato, ker jim ga nočejo. Ne govorim o preprostih ljudeh, ampak o ljudeh, ki delajo v javni upravi in je njihova dolžnost poskrbeti za ljudi, ki so prisiljeni spati na prostem.

"Tako pač je", je pred kratkim komentirala cinična kolegica, ki je pozabila, kaj pomeni človečnost, preskrbljena, kot je, v državni službi. Omenil sem ji namreč, da mi je žal za nekdanjo goriško prefektinjo, gospo Mario Augusto, s katero sem navezal prijateljske stike, ko je še bila visoka državna uradnica pri nas v Gorici in je imela do nas Slovencev lep odnos; velikokrat je prišla na Travnik na obisk k nam, skupaj sva večkrat spila kavo, se pogovarjala, včasih sva se znašla skupaj tudi pri kaki pogrebni ali kaki drugi slovesni maši, če seveda ne omenim kulturnih prireditev. Bila je preprosta in poštena, odlična javna funkcionarka italijanske države. Premestili so jo v Treviso, kjer je kot državna uslužbenka, ki je pristojna v mestu za red, to je namreč v bistvu prefekt, namestila zamorce in arabske ter sirske prebežnike v prazna stanovanja, obravnavala jih je kot ljudi, katerim je treba pomagati. Krajevna desničarska oblast je takoj ponorela, ljudje, ki so si dobili zamorce v soseščino, pa tudi, rezultat je bil ta, da so gospo Mario Augusto razrešili s posebnim dekretom, ki ga je podpisal notranji minister, zahteval pa sedanji premier, ki sicer zelo rad neobvezno po televiziji pleteniči na dolgo in počez o humanosti, ki da jo je treba imeti s prišleki.

"Tako pač je", sem si rekel, ko sem videl pod lipami ob nekdanjem semenišču v Gorici, ki so jih zasadili slovenski mladeniči pod fašizmom, sedeti prebežnike, nekaj jih je sedelo tudi na pločniku, kar ob cesti. Nisem razumel, zakaj kar tam sedijo. To sem razumel samo teden dni kasneje, ko sem peljal sina v Sesljan jadrat k Čupi, kot preprosto rečemo našemu jadralnemu klubu. V Devinu je tam, kjer je nekoč deloval hotel, danes pa so samo še postajališče za tovornjake, bar in prodajalna vinjet za turiste, ki se peljejo v Slovenijo, ter seveda bencinska črpalka. Za tovornjakom sem ugledal množico črnih in temnih posameznikov, veliko jih je bilo in niso vedeli kam, odpravili so se, počasi, utrujeno, s sklonjenimi glavami, pod avtocesto, prišli so do črpalke v Devinu, kjer so se lepo posedli. Ko sem se vračal proti domu, so jih ravno nakladali na avtobuse, zvečer sem po televiziji izvedel, da jih je bilo 75, da so vsi prebežniki in zato, ker ne verjamem v čudeže in vem, da zamorci in sirski begunci ne letijo po zraku kot ptice, sem se vprašal, katera svinja jih je za krvavi denar prepeljala s tovornjakom kot živino in jih pri Devinu na skrivaj odložila. Poročevalka državne televizije se tega ni vprašala, kronist dnevnika tudi ne, navedli so samo podatek, da jih je bilo ogromno.

Nekaj dni kasneje sem jih videl spet, druge seveda, kako so hodili ob cesti pri tovarni papirja pri Štivanu. Ko sem se vračal, sem jih našel nekaj kilometrov nižje, zraven je že bil policijski avtomobil s policistom, ki je preko oddajnika klical pomoč.

"Tako pač je", bi rekla cinična kolegica, s katero ne bom več govoril o tem, ker je res, da sita vrana lačni ne verjame, še kako res je, samo poglejte malo okrog in boste sami videli, kam so šli vsa naša solidarnost, toplina, občutek za drugega in za topel nasmeh.

"S toplim nasmehom ničesar ne opraviš", bi bil njen cinični udarec nazaj, tako bi rekla zato, ker ga sama namreč že nekaj let ni sposobna za nikogar.

Pa vendar je bil mojega toplega nasmeha vesel zamorec, ki je prišel v nedeljo zjutraj ležat v preddverje naše cerkve v Terzu. Nasmehnil sem se, ko sem ga opazil med seganjem rok gospe iz Poljske, ki vsako nedeljo zjutraj pri maši zasede prostor tik ob vratih, skrbi za nekega starčka v vasi, s svojim zaslužkom pomaga svoji revni družini doma, že nekaj let se prijazno pozdraviva vsako nedeljo, njenega imena ne vem, nasmeh je dovolj, rokujeva se vedno, ko nam naš zlati don Pino vošči: "Mir z vami"! Zaradi neznosne vročine so bila vrata, ki dajo iz cerkve v preddverje, v nedeljo zjutraj odprta, za njimi je ležal zamorec in žalostno gledal v notranjost.

Pomislil sem, da bi mu lahko kaj dal, saj to soboto ni prišel mimo hiše zamorec, ki vsako soboto pozvoni pri nas doma in mu vedno kaj damo, pride samo do nas, ker mu drugi v soseščini nikdar ne odprejo vrat, nič ne reče, samo pozvoni in nikdar noče vstopiti, samo počaka pri vrtnih vratih, se nasmehne, nerodno reče hvala in gre naprej; niti ne vem, kam gre.

A zamorcu, ki je ležal v preddverju, nisem mogel ničesar dati. Po koncu maše ga je namreč nadrl možakar in mu s prstom pokazal, kam naj gre: na cesto, ker da v preddverju cerkve ne sme ležati. Prišel sem prepozno, da bi možakarja ustavil, pa tudi Ennio, ki sedi z mano v zadnji klopi, me je prijel za roko in mi šepnil, da nima smisla, kretena, ki je mladega zamorca nadrl, namreč pozna in mu je zato v furlanščini sam povedal nekaj trdih besed. Da ga je lahko sram, je še dodal in mu navrgel, naj se spomni, kam so odšli s trebuhom za kruhom njegovi predniki pred manj kot stoletjem.

Stal sem za Enniom in čakal, kaj bo, a je kreten nekaj oporekal, zato se je Ennio obrnil k meni in ga pustil oditi.

"Včasih je bolj modro pustiti zadnjo besedo bedakom, verjemi", je še dodal Ennio ob avtu, ko sva se poslovila in je v furlanščini rekel: "A je cussi'! Tako pač je!"

POGOVOR Luis Humberto Soriano Bohorquez

Knjižnica na oslu – ideja iz Kolumbije

Kar nekaj časa je že, ko sem si na internetu ogledala filmček o Knjižnici na oslu in njenem pobudniku z imenom Luis Humberto Soriano Bohorquez. Bila sem tako navdušena, in ker sem po naravi radovedna, sem seveda iskala naprej. Našla sem še nekaj podobnih filmov, intervjujev z Luisom in se potrudila najti tudi njegov naslov. Tako se je začelo najino občasno dopisovanje in včasih me je v poštnem nabiralniku čakal tudi kakšen njegov klic na pomoč. Ker je profesor Luis prav tako knjižničar, kot sem sama, sem se odločila, da njega in njegovo delo predstavim tudi slovenskim bralcem.

Luis, bi se nam najprej predstavili?

Rodil sem se 6. junija leta 1970 v Valledupar Cesar. Skoraj vse življenje sem živel v Gloria Magdalena, mestu, ki ga imam nadvse rad in kjer sem skupaj z družino preživel najlepša leta. Tudi projekt Biblioburro – Knjižnica na oslu, v katerega je vključenih toliko otrok, me navdaja z globoko srečo. Poročen sem s čudovito žensko, Diano Arias, ki je pridna kot mravljica in me podpira v vsem. Z njo se lahko zares veselim življenja. Imava tri čudovite otroke, najstarejši je Carlos David, nato sta se nam pridružila še Susana in Juan Pablo. Moji otroci so trije zakladi, ki mi jih je podaril Bog. Na Univerzi v Magdaleni sem študiral španščino in književnost, poslušal sem tudi predavanja o vzgoji in njenem vplivu na družbo.

Zakaj ste ustvarili Biblioburro – Knjižnico na oslu?

Knjižnica na oslu se je rodila iz potrebe. V mestu Gloria Magdalena v mnogih četrtih ni bilo dovolj šol in učiteljev, otroci so ostajali tako rekoč nepismeni in to me je kar malo skrbelo. Doma sem imel veliko različnih knjig in želel sem jih deliti z otroki. Tako sem nekega jutra iz hleva odvezal svoja dva "brezdelna" osla, nanju natovoril knjige in začel veliko pustolovščino. Krstil sem jo z imenom Biblioburro - Knjižnica na oslu. Alfa je oslica in Beto je osel, skupaj pa sestavljata Alfa-Beto ali ABECEDO. Danes ima Biblioburro več kot osem tisoč knjig in z njim obiskujem tudi oddaljene indijanske skupnosti in veliko otrok v Magdaleni.

Je ta projekt v vaši deželi priznan in cenjen?

Počasi, zelo počasi so v Kolumbiji začeli ceniti ta projekt. Na začetku so me mnogi imeli za norca, a vedel sem, da uresničujem zamisel, ki bo dala mnogo sadov. Uradniki so se začeli zanimati za moje delo. Projekt smo skupaj prenesli v nekatere skupnosti, kjer ni bilo šol in učiteljev. Moje geslo je vedno bilo: "Če nekje ni šol in učiteljev, jih moramo tja pripeljati, pa čeprav na oslovem hrbtu. Pomembno je izobraziti ljudi, da se bodo lahko učili iz knjig".

Kakšni so bili začetki in katere okraje ste izbirali?

Začetki so bili težki. Ljudje so mislili, da se mi je zmešalo. Sam se za to nisem zmenil, a moja družina je bila zaskrbljena. Okraji so bili v tistih časih nevarni zaradi oboroženih paravojaških enot. Večkrat so me ustavili, a ker so videli, da je moje delo koristno, sem se hvala Bogu vedno izvlekel. Obiskoval sem oddaljene, skrite vasice, kamor tehnologija še ni prišla in ki jih zagotovo ne boste našli na zemljevidu Kolumbije. Kljub temu sem šel tja in sledilo je veliko dobrega.

Je bil odziv vedno pozitiven?

Na začetku se je veliko ljudem Knjižnica na oslu zdela nekaj nenavadnega, nevarnega, nepremišljenega in norega, a sčasoma so razumeli, da jim to pomaga in jim prinaša koristi.

Na kakšen način delate? Pridete s knjigami, ostanete nekaj časa ... Kako načrtujete delo, kako sodelujejo otroci in kako se odzivajo?

Imam seznam okolišev in krajev, ki jih obiskujem. Seveda mi ne ne uspe obiskati vseh v enem dnevu, zato si naredim načrt po dnevih in potem krog ponovim. V vsak kraj moram priti pripravljen. Gradivo za delo pripravim glede na teme, ki jih obravnavam. Torej izberem primerno gradivo in ga natovorim na osle. Pozajtrkujem in popijem dobro kavo, potem pa se začne moj obhod. Pot na oslu lahko traja osem ur, štiri tja in štiri nazaj. Ko prispem v določen kraj, me pričakajo ljudje, posebno otroci. Otroci so srečni, ko me od daleč zagledajo na oslu! Zelo se razveselijo, njim se zdi lepo in dobro, kar delam, zato ker se v tem projektu učijo. Nato pričnemo z dejavnostmi. V vsakem kraju ostanem toliko časa, kolikor jih potrebujemo za dejavnosti, včasih dve ali tri ure, včasih več, odvisno od tega, kaj delamo.

Je ta projekt v vaši deželi nacionalnega pomena? Slišala sem, da je v Čilu to sestavni del ljudskih knjižnic. Je vaš cilj, da bi bilo več Knjižnic na oslu in podobnih izkušenj v vsej Latinski Ameriki?

Ta projekt je mednarodno sprejet, česar nisem niti pričakoval. Bil sem v Ekvadorju, Čilu, Vzhodnem Timorju, v Španiji ... Povabijo me, da podelim izkušnjo Knjižnice na oslu in govorim o vplivu, ki ga ima. Radi bi čim bolj razširili idejo Knjižnice na oslu. V Čilu in Boliviji imajo Bibliollamas – Knjižnice na lamah. Tudi v Italiji je taka knjižnica, imenuje se Serafino. Pojavljajo se v Braziliji, v Vzhodnem Timorju, v Indiji in v različnih drugih deželah, kar je zelo opogumljajoče.

Mislite, da današnji otroci berejo manj kot nekoč? Imajo morda raje nove tehnologije?

V nekem smislu lahko rečem, da so otroci, posebno v mestih, prenehali brati, da so izgubili zanimanje za knjige, malo tudi zaradi novih tehnologij. Zato moramo ljudi ozavestiti o pomenu knjig in o vsem dobrem, kar nam knjige dajo. Knjige nam razširijo obzorja. Tehnologijo pa moramo uporabljati le kot orodje, ne smemo se ji prepustiti. Sicer zanemarimo druge pomembne stvari, v tem primeru branje. Danes skupaj s Fundacion Biblioburro razvijamo projekt Biblioburro Digital. Radi bi obogatili naš program s pomočjo računalnika, projektorja, usb ključka, vzgojnih programov, kina na prostem. Moji učenci vedo, da vse to uporabljajo le kot orodje, zato ne bodo zamenjali knjig za tehnologijo. Na tem vztrajamo z vsemi močmi.

Slišala sem, da je vaš projekt vreča brez dna in da ne dosega pričakovanih rezultatov.

V nekem trenutku sem tudi sam mislil, da je tako in da gre vse navzdol. Toda potem sem sprevidel, da je moje delo zelo potrebno in koristno. Zato moja osla in jaz vemo, kaj je naše poslanstvo, zato nismo izgubili poguma in nadaljujemo.

Vas je presenetil mednarodni odmev vašega projekta?

Zelo. Tega nisem nikoli pričakoval. Vse sprejemam s ponižnostjo. Ostajam preprost človek, ki živi normalno vsakdanje življenje. Delam to, kar mi je všeč, UČIM. In osla sta moja pomočnika.

Doživeli ste amputacijo noge. Kaj ste razmišljali v tistem času in kako je z vami danes? Rekli ste, da imate še veliko dela.

Amputacija moje noge je posledica nesreče, ki sem jo imel pred nekaj leti. Med potjo je Beto, moj osel, začel dvoriti neki oslici. Začel je teči, in ko sem ga skušal zaustaviti, sem padel in osel je padel name. Zaradi udarca sem imel poškodovano stegno. Bilo je zelo boleče, a ker sem vedno vedel, da se bo projekt nadaljeval, nisem bil žalosten, vse sem predal v Božje roke. In tako sem še vedno tu in nadaljujem z delom.

Nam lahko zaupate še kakšno anekdoto z vaših poti, na katerih vas spremljata Alfa in Beto?

Nekoč so mene in moja osla ustavili paravojaki. Zasliševali so me, morda so mislili, da moje delo ni pošteno. Potem so uvideli, kako pomembno je. Nato je eden od vojakov prijel knjigo Paula Coelha in jo obdržal, ni mi je vrnil. Čez nekaj minut so me izpustili. Upam, da je temu človeku ta knjiga zelo koristila. V mojem projektu je deklica z imenom Gina. Ko sem jo spoznal, ni znala ne brati ne pisati. S pomočjo programa opismenjevanja se je tega naučila, potem pa je sama naučila brati in pisati še svoje starše in brate. Pravi, da bo učiteljica, ko odraste. To je res nekaj dobrega. Velikokrat sem doživljal hude trenutke. Ko moj osel Beto vidi oslice iz drugih krajev, se zelo vznemiri. Takrat moram razjahati, da ne doživim še kakšne nevšečnosti. Knjige padejo na tla, moram jih pobirati eno po eno in zopet natovoriti. Drugače pa se dobro razumeva. Alfa, moja oslica, pa je mirna in delavna.

Luis, hvala za pogovor in še veliko uspehov pri vašem delu.

Hvala vam in vsem bralcem za zanimanje.

Bralce vljudno vabim, da pomagajo Luisu pri njegovem poslanstvu. Poleg dela z Alfa-Beto v projektu Knjižnica na oslu namreč pomaga tudi revnim prebivalcem krajev, ki jih obiskuje. Vesel je vsakršne pomoči: dobrodošle so knjige v španščini ali angleščini, slikanice, zdravila ali denarna pomoč. Pišete mu lahko na naslov: eldoctosoriano@hotmail. com

Špela Pahor